

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว
ตำบลบ้านตूं อำเภอมือง จังหวัดพะเยา

Community Enterprise Management of Pesticide free Fruits
and Vegetable Dok Buow Group Tambol Toon, Muang, Phayao

วริศรา คลั่งนุ่น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ
คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ปีการศึกษา 2562

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว
ตำบลบ้านตूं อำเภอมือง จังหวัดพะเยา

Community Enterprise Management of Pesticide free Fruits
and Vegetable Dok Buow Group Tambol Toon, Muang, Phayao

วริศรา คลั่งนุ่น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ปีการศึกษา 2562

ชื่อเรื่อง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

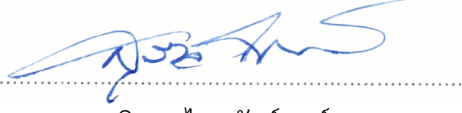
ผู้วิจัย นางสาววิศรา คลังนุ่ม

ชื่อปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชา บริหารธุรกิจ

คณะกรรมการสอบ

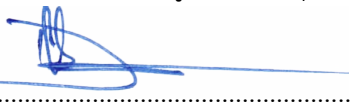

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา สามัคคีธรรม)

.....กรรมการ
(ดร.สุวิมล ไชยพันธ์พงษ์)

.....กรรมการ
(ดร.นิตยา วงศ์ยศ)

.....กรรมการและเลขานุการ
(ดร.พกาภรณ์ บุสสง)

คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก อนุมัติให้รายงาน
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ

.....คณบดี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันธุ์งาม)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ดร.นิตยา วงศ์ยศ และดร.ผกาภรณ์ บุสบัง อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมาตั้งแต่ต้นจนเสร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ไว้เป็นอย่างสูงและขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดี

ขอขอบพระคุณ ดร.นิตยา วงศ์ยศ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์ และดร.ภควรรณ อินทรา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม เพื่อการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการ วางรากฐานแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือ และข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

วิศรา คลังนุ่น

ชื่อเรื่อง : การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ
ดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ผู้วิจัย : วริศรา คลังนุ่น

ชื่อปริญญา : บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.นิตยา วงศ์ยศ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร.ผกาภรณ์ บุสสง

ปีสำเร็จการศึกษา : 2562

สถาบัน : สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวนทั้งสิ้น 169 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ด้านคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย สภาพปัญหากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ปัญหาด้านการผลิต มีผลผลิตไม่เพียงพอจำหน่าย ปัญหาด้านกระบวนการผลิต ขาดเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในระบบการควบคุมพืชที่มีความเสี่ยงจากโรคและแมลง และปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์และความคาดหวังในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความสัมพันธ์เชิงบวก ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ด้านการวางแผน มีวางแผนการบริหารจัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำวางแผน ด้านการจัดองค์กร มีคณะกรรมการดำเนินงานชัดเจน ด้านภาวะการเป็นผู้นำ กลุ่มมีผู้นำที่เข้มแข็ง สามารถโน้มน้าวให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วม

ในการเสนอความคิดเห็นและดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ด้านการควบคุม โดยคณะกรรมการของกลุ่มเป็นดูแลควบคุมมีควบคุมคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร และการควบคุมตามมาตรฐาน GAP

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, วิสาหกิจชุมชน, ผักและผลไม้ปลอดสารพิษ ,พะเยา

Title : Community Enterprise Management of Pesticide free Fruits and Vegetable Dok Buow Group Tambol Toon, Muang, Phayao
Author : Warisara Klunnum
Degree : Master of Business Management
Thesis Advisor : Dr.Nittaya Wongyos
Co-Advisor : Dr.Phakaporn Butsabong
Graduated Year : 2019
Institute : Pacific Institute of Management Science

Abstract

This study aimed to investigate the disadvantages, the factors related to partnership and the guideline for management of pesticide free fruits and vegetable group's community enterprise in DokBuow, Muang, Phayao. The samplings were 169 families joining organic vegetable group. Questionnaires were mainly used in collecting data. Percentage, Means, Standard Deviation and Pearson Product Moment Correlation Coefficient were used to analyzed data. For qualitative data which was collected from interviewing of community leaders, community enterprise's committeestate officials were also presented descriptively.

The Findings reveal that supply of organic product in the area was insufficient for demand; moreover, the technological equipment for the product process was not effective to qualify the quality of the product. Benefits in joining pesticide free fruits and vegetable group's shows significant factor of partnership at 0.01. For guideline in management, the results express in three dimensions. The first was administrative plan. It was designed by all members of the group. The second was group organization which assigns appropriate jobs for the right person, enhancing effective management. The third was leadership, allowing all members to share idea in strengthening management, open-minding to accept advice from the government sectors. Decision-making in management was under the committee of the group led by the head of the group. GAP was a standardized model in taking control of the quality of the products.

Key Words : Management, Group's Community Enterprise, Pesticide free Fruits and Vegetable

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 สมมุติฐานการวิจัย	4
1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจชุมชน	8
2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีด้านการมีส่วนร่วม	10
2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีวิสาหกิจชุมชน	12
2.1.4 แนวคิดและทฤษฎีด้านการสร้างแรงจูงใจ	14
2.1.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	15
2.1.6 วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผักปลอดสาร ตำบลบ้านต๋น อ.เมือง จังหวัดพะเยา	28
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	42
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	43
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล	46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวข้องทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	49
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้และความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชน	52
ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่สัมพันธ์การรับรู้และความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชน	56
ส่วนที่ 5 ผลการสัมภาษณ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผักและผลไม้	
ปลอดภัยพืชดอกบัว	62
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	73
5.1 สรุปผลการวิจัย	73
5.2 อภิปรายผล	80
5.3 ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	98
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามเครื่องมือการวิจัย	106
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ	108
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม	111
ประวัติผู้วิจัย	113

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวข้องทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	49
ตารางที่ 2	การรับรู้ที่สร้างประสิทธิภาพให้กับวิสาหกิจชุมชน	51
ตารางที่ 3	ความคาดหวังที่สร้างประสิทธิภาพให้กับวิสาหกิจชุมชน	52
ตารางที่ 4	การมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม	52
ตารางที่ 5	การมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	53
ตารางที่ 6	การมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม	54
ตารางที่ 7	การมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	54
ตารางที่ 8	การมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	55
ตารางที่ 9	ความสัมพันธ์การรับรู้ประโยชน์กับการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	57
ตารางที่ 10	ความสัมพันธ์การความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	60

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

5

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พืชผักเป็นพืชอาหารที่คนไทยนิยมนำมาใช้รับประทานกันมาก เนื่องจากผักมีคุณค่าทางโภชนาการสูง มีสารอาหารที่จำเป็นต่อร่างกายทั้งวิตามิน และแร่ธาตุต่าง ๆ ส่งผลให้ปริมาณการบริโภคผักของประชาชนเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรผู้ผลิตจำเป็นต้องเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค จึงมีการใช้ปุ๋ยและสารเคมีปริมาณมาก เพื่อเพิ่มผลผลิตและให้ได้ผักที่สวยงามตามความต้องการของตลาด ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรเอง ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม และเป็นเหตุทำลายสุขภาพของผู้บริโภค

ปัจจุบันผู้บริโภคมีความห่วงใยต่อสุขภาพมากขึ้นจะให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน ในขณะเดียวกันการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศมีมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) นำมาใช้เป็นข้อกีดกันทางการค้าของสินค้าเกษตรสำหรับการค้าระหว่างประเทศ เมื่อมีการเปิดเขตเสรีทางการค้า (FTA) ภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) นอกจากนี้ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 ทำให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรอย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการผลิตและการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศอาเซียนด้วยกัน เพราะมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และความปลอดภัยด้านอาหารจะถูกนำมาเป็นเงื่อนไขในทางการค้ามากขึ้น อีกทั้งสถานการณ์การค้าของตลาดโลกในปัจจุบัน มีการแข่งขันในด้านคุณภาพเพิ่มสูงขึ้น และการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบที่กำหนดในระดับมาตรฐานสากล และเป็นการยกระดับมาตรฐานการผลิตอาหาร จนถึงกระบวนการควบคุมกระบวนการผลิต เพื่อประกันคุณภาพด้านความปลอดภัยต่อผู้บริโภค การผลิตสินค้าเกษตรของไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านพืชให้เทียบเท่ามาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับ และสนับสนุนการผลิตของเกษตรกรเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานฟาร์มมากขึ้น โดยส่งเสริมให้เกษตรกรลด ละ เลิกการใช้สารเคมี และมีการผลิตพืชตามระบบการจัดการคุณภาพหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (good agricultural practices: GAP) (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2555)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 ต่อคณะรัฐมนตรี และเห็นชอบเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2560 ในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านการเกษตรเข้ามามีส่วนช่วยในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ และเพิ่มสัดส่วนทางด้านตลาดพื้นที่จัดสรรสินค้าเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ เพื่อยกระดับวิถีชีวิตพื้นบ้านนำไปสู่เกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการวิจัย การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการผลิตสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาการตลาดสินค้าและบริการ และการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ทั้งนี้

การขับเคลื่อนนโยบายเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรฯ ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ปี 2560 - 2564 (คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ; 2560; ข) สถาบันเกษตรกรที่มีเป้าหมายหลักในการส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่ให้หันมาปลูกพืชเกษตรอินทรีย์แทนการปลูกพืชแบบสารเคมี เพื่อให้ชาวบ้านมีความปลอดภัยในการปลูกกิน รวมถึงผู้บริโภค พร้อมทั้งยังจัดตลาดชุมชนให้เป็นจุดจำหน่ายผลผลิตให้กับเกษตรกรตามวิสัยทัศน์ ประเทศไทยเป็นผู้นำในระดับภูมิภาค ด้านการผลิต การบริโภค การค้าสินค้า และการบริการเกษตรอินทรีย์ ที่มีความยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป (ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ, 2560, 57)

ในพื้นที่ทำการเกษตรในตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นหนึ่งในแหล่งผลิตผักส่งจำหน่ายให้ประชากรในจังหวัดพะเยา ซึ่งในอดีตมีการนำสารเคมีมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจถึงโทษของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชทำให้มีการใช้ในปริมาณที่ไม่เหมาะสมและมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนาน และการใช้สารเคมีที่ขาดความเข้าใจก่อให้เกิดปัญหามลภาวะทำลายสิ่งแวดล้อม มีสารพิษตกค้างในดิน น้ำ อากาศ รวมถึงผลผลิต และยังเป็นอันตรายต่อเกษตรกรผู้ใช้โดยตรง อีกทั้งสารเคมียังมีผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภคอีกด้วย ในขณะที่ผู้บริโภคเริ่มให้ความสนใจในความปลอดภัยของสุขภาพตนเองด้วยการบริโภคผักที่ปลอดภัยจากสารพิษ หรือผักอินทรีย์มากขึ้น กรมส่งเสริมการเกษตรได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกผักให้ปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งมี 2 วิธี คือ การปลูกผักโดยไม่มีการใช้สารเคมีทางการเกษตรใด ๆ และการปลูกผักโดยใช้สารเคมีทางการเกษตรเท่าที่จำเป็นหรือใช้ในปริมาณที่ควบคุมจากแนวทางการปฏิบัติดังกล่าวจึงต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการปลูกผัก ทำให้เกษตรกรมีความรู้ และเกิดการยอมรับในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ และมีเจ้าหน้าที่และบุคลากรทั้งจากภาครัฐและเอกชน มาช่วยในการให้ความรู้ตลอดจนการบริหารจัดการตลาด การตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพ เพื่อให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ผู้บริโภค เกิดความมั่นใจและเกษตรกรยังมองเห็นแนวทางและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจึงหันมารวมกลุ่มทำ วิสาหกิจชุมชน ผู้ผลิตผักปลอดสาร เพื่อให้ได้สินค้าทางเกษตรมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล นอกจากนี้ สินค้าเกษตรอินทรีย์ จึงเป็นตัวเลือกลำดับแรกของกลุ่มคนที่ดูแลสุขภาพกันมากขึ้น โดยรัฐบาลจึงมีการผลักดันในการบริหารจัดการด้านการผลิตควบคู่ไปกับการตลาด ทำให้สินค้าเกษตรอินทรีย์ได้เป็นที่ส่งออกระดับประเทศและระดับโลก โดยเป็นการเชื่อมต่อ Local Economy สู่ Global Economy

ตามนโยบายของภาครัฐเมื่อปี 2550 ได้มีการส่งเสริมและจัดฝึกอบรมแก้ปัญหาให้เกษตรกรในจังหวัดพะเยาโครงการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ เกษตรกรตำบลบ้านตุน บ้านดอกบัว รวบรวมผลผลิตที่เหลือกินนำไปจำหน่าย รายได้จากการขายผลผลิตพืชผักปลูกสามารถเป็นค่ารายจ่ายรายวันของสมาชิกในการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือนได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคเป็นอย่างดีทุก ๆ ที่จนเป็นที่ยอมรับในเขตอำเภอเมืองพะเยา หน่วยงานเชิญให้ไปออกงานตามสถานที่ต่าง ๆ เสมอมา และเมื่อปี 2554 ถึงเดือนตุลาคม 2555 ผลผลิตที่จัดส่งให้กับโครงการไม่เพียงพอจึงมีการจัดหาเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการดังกล่าวในตำบลบ้านตุนและสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการอีกหลายหมู่บ้านมีการประชุมวางแผนการผลิตแผนการจำหน่ายเสมอ ๆ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพะเยาและเจ้าหน้าที่โครงการโรงพยาบาลพะเยา ร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยาได้ประชุมทำบันทึกข้อตกลงซื้อขายสินค้า (ผักปลอดภัย) โครงการอาหารปลอดภัยและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโพนนาการของ

โรงพยาบาลพะเยาปีงบประมาณ 2556 ณ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพะเยา จึงทำให้ได้รับรางวัลชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ชนะเลิศระดับประเทศ ประจำปีพ.ศ.2553 จากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) และยังได้รับรางวัลเกษตรอินทรีย์ไทย (ออร์แกนิก ไทยแลนด์) เป็นการรับรองผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก มีการตรวจสอบและควบคุมที่เข้มงวด เพื่อปกป้องจากสารเคมีอันตราย และยังเป็นที่ยอมรับในระดับสากล นำไปสู่การทำเกษตรกรรมที่ยั่งยืนเพื่อเพิ่มพื้นที่การผลิตผักปลอดสารให้มีมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ และสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงในไทยแลนด์ 4.0 เพราะรัฐบาลปัจจุบันมีแนวโน้มในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในปี พ.ศ. 2579 (สามารถ บุญรัตน์, 2561, 203)

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางการเพิ่มขึ้นของผู้บริโภคผักและผลไม้ที่ปลอดภัยจากสารพิษหรือผักและผลไม้อินทรีย์มีมากขึ้น ด้วยตระหนัก เข้าใจ ใส่ใจดูแลสุขภาพตนและคนในครอบครัว ในขณะที่โครงการสร้างระบบพื้นที่เพาะปลูกมีน้อย รวมถึงกระบวนการผลิตยังคงเป็นแบบดั้งเดิม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาหาคำตอบว่า การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ควรมีแนวทางการบริหารจัดการอย่างไรให้ประสบความสำเร็จมีผลผลิตสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเพียงพอในตลาดเกษตรอินทรีย์ และรวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้ศึกษาเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายได้เข้าร่วมมากยิ่งขึ้น

1.2 คำถามการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีคำถามที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จังหวัดพะเยาผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่บริเวณในหมู่ที่ 4 บ้านบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผักปลอดสาร บ้านบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 169 ครัวเรือน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ได้แก่

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 6 คน

กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่รับผิดชอบ จำนวน 3 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2562 ถึงเดือน กันยายน 2562

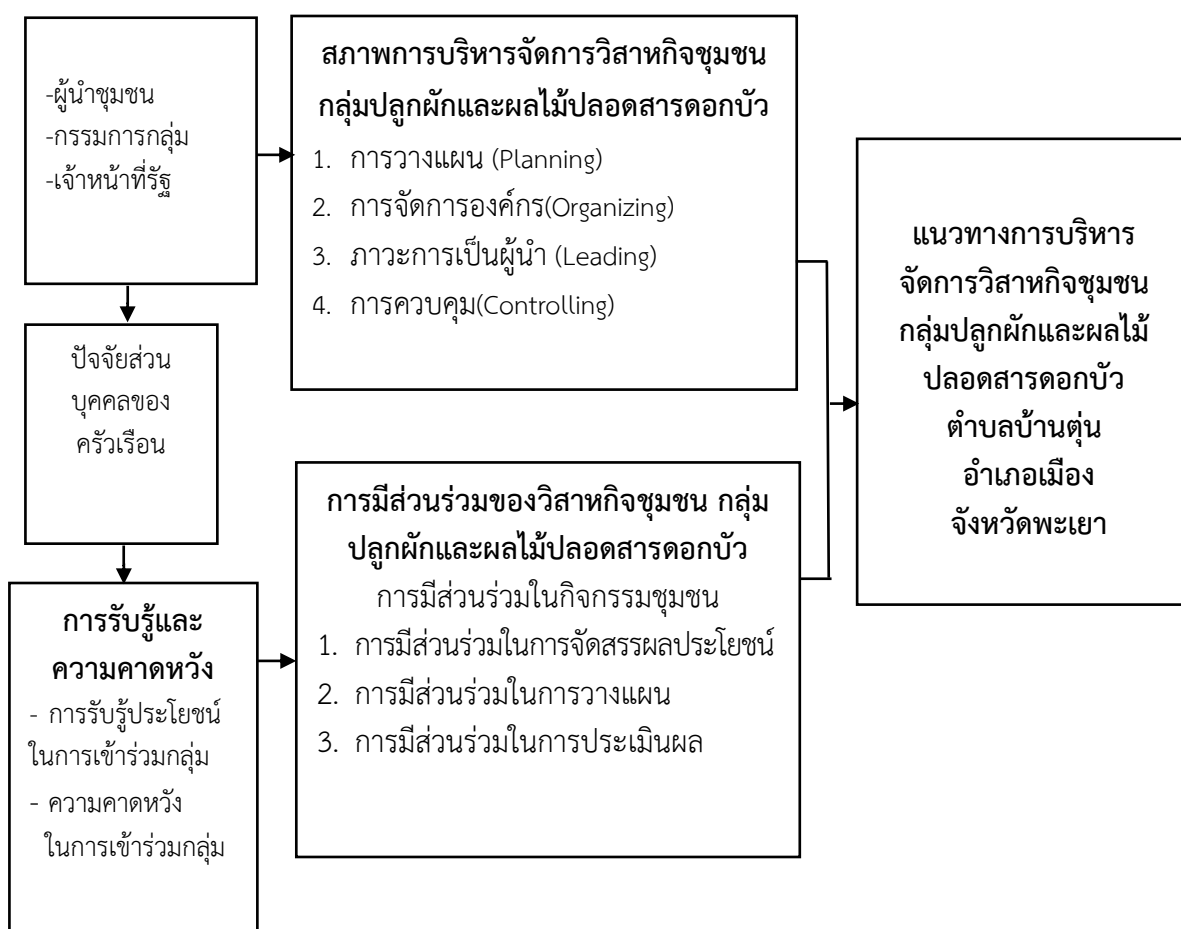
1.5 สมมุติฐานของการศึกษา

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานของการวิจัยดังนี้

การรับรู้และคามคาดหวังมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการของ (Bartol & Martin, 1991) และแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1980) โดย ฟอ์นารอฟ (Fornaroff, 1980 : 104) เป็นผู้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมมาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในครั้งนี้

1. ผลการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และสมาชิกสามารถนำข้อมูลมาปรับใช้เพื่อส่งเสริมความรู้ให้เกษตรกรเข้าร่วมวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผักปลอดสารให้สอดคล้องกับลักษณะพื้นฐานของเกษตรกร และเป็นแนวทางแก้ไขปัญห อุปสรรค ในการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผักปลอดสาร

1. สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์สำหรับผู้สนใจนำไปประกอบการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานได้ และเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปเสนอแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้การสนับสนุนเพื่อปรับปรุงยุคตกลยุทธ์ในการถ่ายทอดวิธีปฏิบัติการเกษตรอินทรีย์ ในลำดับต่อไป

2. เพื่อเป็นข้อมูลประกอบแนวทางในการศึกษาวิจัยในอนาคต

1.8 นิยามศัพท์

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะการศึกษาครั้งนี้ดังนี้

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการขนาดเล็กที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบรหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้รวมทั้งทรัพยากรความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และสังคม ที่ให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน

กลุ่มผักปลอดสาร หมายถึง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่ผ่านการกำหนดเป็นมาตรฐานสินค้าผักและผลไม้ไทยระดับฟาร์มหรือแปลงปลูก การตรวจระบบ GAP จากกรมวิชาการเกษตรโดยมีการกำหนดหลักปฏิบัติพืชผักที่ไม่ใช้สารพิษกำจัดศัตรูพืชในการเพาะปลูก เพื่อการลดใช้สารเคมี

การบริหารจัดการ หมายถึง การให้ความสำคัญกับการจัดการในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งได้นำแนวคิดทฤษฎีของ POLC มาบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

P – Planning (การวางแผน) หมายถึง การวางแผนแนวทางในการปฏิบัติงาน รวมทั้งวิธีการปฏิบัติงานตามแนวทางที่ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้ชัดเจนก่อนลงมือปฏิบัติการ

O – Organizing (การจัดการ) หมายถึง การกำหนดโครงสร้าง กำหนดบทบาท หน้าที่ ตลอดจนการทำงานของทุกส่วนให้สอดคล้อง และไม่ทับซ้อนกัน

L – Leading (ภาวะการเป็นผู้นำ) หมายถึง การควบคุมการทำงานให้สำเร็จลุล่วง โดยต้องสามารถสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนอยากร่วมทำงานได้ ต้องบริหารงานบุคคลได้ดี

C – Controlling (การควบคุม) หมายถึงการดูแลบุคลากรตลอดจนการทำงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ รวมไปถึงการติดตามประเมินผลว่าการปฏิบัติงานนั้นเป็นไปตามที่วางไว้หรือไม่ บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน หมายถึง การนำความรู้ความเข้าใจที่ปลูกฝังตลอดสารของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนให้ความรู้กับสมาชิกในกลุ่ม

การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ หมายถึง การจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ขึ้นอยู่กับความสามารถของเกษตรกรในการบริหารจัดการการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง นำความรู้ที่ได้มาวางแผนการดำเนินงานสร้างความเข้าใจกันในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง เป็นการนำองค์ความรู้มาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการดำเนินงานการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจชุมชน
2. แนวคิดและทฤษฎีด้านการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดและทฤษฎีวิสาหกิจชุมชน
4. แนวคิดและทฤษฎีด้านการสร้างแรงจูงใจ
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
6. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจชุมชน

การสร้างรายได้และการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน คือ เป้าหมายหลักของธุรกิจชุมชน จากมุมมองขององค์กรพัฒนาเอกชนภาคเหนือเห็นว่า การทำธุรกิจต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างเช่น ทุน การตลาด การจัดการ แรงงาน วัตถุดิบ เทคโนโลยี และข้อมูล ชาวบ้านแต่ละคนมีปัจจัยเหล่านี้คนละเล็กคนละน้อย การร่วมกันคิดร่วมกันทำในลักษณะธุรกิจชุมชนเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้สามารถดำเนินธุรกิจไปได้ ทั้งยังเป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ความสามารถของคนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทำให้ชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้เท่าทันโลกภายนอกและมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้นสามารถคิดค้นทางเลือกอื่นๆ ให้กับตนเองและชุมชนได้ ธุรกิจชุมชนจึงเป็นกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน และถูกคาดหวังให้มีการนำกำไรบางส่วนจากกิจการจัดสรรเป็นสวัสดิการให้กับชุมชนด้วยโดยได้มีผู้กล่าวความหมายไว้ ดังนี้

1. ความหมายของชุมชน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525) หมู่ชน กลุ่มคนที่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันและมีประโยชน์ ร่วมกัน กรมการพัฒนาชุมชน กลุ่มที่มีแนวคิดทางเดียวกัน และสามารถดำเนินงานร่วมกิจกรรมใด ๆ เพื่อประโยชน์และมีวัตถุประสงค์เดียวกัน

2. ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และ พิทยา ว่องกุล, (2545, หน้า 33-35) กล่าวว่า การทำธุรกรรมโดยสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมทุน ร่วมผลิตและ ดำเนินธุรกิจและร่วมรับประโยชน์จากการทำธุรกิจนั้น เช่น โรงสีชุมชน กลุ่มทอผ้า เป็นต้น ดังนั้นการทำธุรกิจชุมชนนอกจากจะก่อให้เกิดการจ้างงานในชุมชนหรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ วัตถุดิบในชุมชนแล้วยังมีเป้าหมายสูงสุดคือเพื่อให้ชุมชนมีสวัสดิการที่ดีขึ้น มีความรักใคร่สามัคคี ชุมชนเข้มแข็ง และมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. ปาริชาติ วลัย เสถียร, (2540, หน้า 96-98) กล่าวว่า กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนเป็นเจ้าของกิจกรรม และ/หรือ ช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการเรียนรู้ และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การค้า และการบริการที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน อันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. เสรี พงศ์พิศ (2545) กล่าวว่า “วิสาหกิจ” หมายถึง “การประกอบการ” ซึ่งปัจจุบันเป็นคำว่า “วิสาหกิจชุมชน” (SMCE: Small and Micro Community Enterprise) มีผู้คนเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชนจนกล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งวิสาหกิจชุมชน แนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์ / ผลิตภัณฑ์ จากครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัว สร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดี และมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดและเอาเปรียบผู้บริโภค

ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

การแบ่งประเภทของวิสาหกิจชุมชน สามารถมองได้หลายมิติ โดยแบ่งตามลักษณะการประกอบการเป็นหลัก และแบ่งตามการจัดระดับและขั้นตอนการพัฒนาการประกอบการของวิสาหกิจชุมชนแบ่งตามลักษณะการประกอบการเป็นหลัก สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน เป็นการผลิตเพื่อการใช้ในท้องถิ่นเป็นหลัก มีอยู่ 5 อย่าง คือ ข้าว อาหาร สมุนไพร ของใช้ ปุ๋ย ซึ่งอยู่ในขีดความสามารถของชาวบ้านทั่วไปจะทำได้ เป็นของต้องกินต้องใช้ประจำวัน

2. วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นวิสาหกิจชุมชนที่สามารถนำออกสู่ตลาดใหญ่ได้ เพราะมีลักษณะเฉพาะตัว มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น หรือคุณภาพดีในระดับมาตรฐาน สามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ก็คือหนึ่งในวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า

การแบ่งตามการจัดระดับและขั้นตอนการพัฒนาการประกอบการของวิสาหกิจชุมชน สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. ระดับครอบครัว คือ วิสาหกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง เป็นการประกอบกิจการเพื่อกินใช้ในครอบครัว เพื่อทดแทนการพึ่งพาจากภายนอก เช่น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรไว้ใช้กินในครอบครัว

2. ระดับชุมชนและเครือข่าย คือ วิสาหกิจชุมชนแบบพอเพียง เป็นการประกอบกิจการ โดยกลุ่ม เพื่อตอบสนองการอุปโภคบริโภคในชุมชนและเครือข่าย ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาให้เป็นวิสาหกิจชุมชนแบบก้าวหน้าได้ เพื่อที่จะแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้

ทั้งนี้การประกอบการวิสาหกิจชุมชนไม่ได้เน้นเพื่อกำไรสูงสุด แต่จะเน้นที่การลดค่าใช้จ่าย การสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกและคนในชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

การจัดการการผลิตและการตลาดของวิสาหกิจชุมชน

การจัดการการผลิตและการตลาดเป็นเรื่องที่ชุมชนต้องเรียนรู้ โดยเรียนรู้ว่าจะจัดการชุมชนมาร่วมกันวางแผนการผลิต การตลาด การบริโภคร่วมกัน จนสามารถสร้างชุมชนวงจรเศรษฐกิจชุมชนขึ้นมาใหม่ เป็นการเชื่อมโยงทุกเรื่องที่ทำได้ อาหาร ข้าวของเครื่องใช้ และทำแบบประสานพลังให้เกิดผลทวีคูณ ในการที่จะทำตลาดของวิสาหกิจชุมชนนั้น ต้องมีเป้าหมายในการผลิตก่อนว่าต้องการทำการผลิตเพื่อบริโภคภายในครอบครัว ในชุมชนหรือระหว่างชุมชน ทำการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการและจัดการผลผลิตให้ได้ก่อนผลผลิตนั้นไปได้ดีแล้วจึงค่อยเพิ่มปริมาณการผลิตหรือหากว่าผลิตกันบ้างตัวในชุมชนนั้นมีความโดดเด่นมีคุณภาพ มีลักษณะเฉพาะตัวพอที่นำออกไปจำหน่ายสู่ท้องตลาดได้ เป็นเรื่องของกลไกการตลาดที่ต้องการผลิตกันที่มีคุณภาพ ซึ่งตลาดวิสาหกิจชุมชน แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ตลาดพอเพียง หมายถึง ตลาดท้องถิ่น ตลาดภายในชุมชนและระหว่างชุมชน หรือในเครือข่าย
2. ตลาดผูกพัน หมายถึง ตลาดที่มีการตกลงหรือเซ็นสัญญาซื้อขายระหว่างองค์กรหน่วยงานนอกชุมชน
3. ตลาดทั่วไป หมายถึง ตลาดที่ต้องแข่งขันกับคนอื่น ในเมือง หรือส่งออกไปต่างประเทศ

บทสรุป คือ ธุรกิจชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งในการยกระดับรายได้ ชีวิตความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตของชาวบ้านหรือเกษตรกรในชนบทที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ แต่เป็นกลุ่มคนที่ยากจนที่สุดของประเทศ หากกลุ่มชาวบ้านหรือกลุ่มเกษตรกรเหล่านี้มีรายได้สูงขึ้นจะส่งผลกระทบด้านบวกต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยในการประกอบธุรกิจชุมชนควรมุ่งเน้นสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัตถุดิบในชุมชน โดยคนในชุมชน เพื่อคนในชุมชน

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีด้านการมีส่วนร่วม

โกวิท พวงงาม (2541) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของกลุ่มองค์กรชุมชนมีการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจในปัญหาของตนและตระหนักถึงสิทธิ์ที่มีต่อสิ่งนั้น ความรู้สึกจะเกิดขึ้นได้ด้วยการที่บุคคลได้รับข้อมูลใหม่ที่ช่วยเพิ่มอำนาจ ความคิด และโอกาสได้ร่วมวิเคราะห์ และตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในกิจกรรมเหล่านั้น

1. สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542) ในกิจกรรมทุกอย่างควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นผู้ตัดสินใจทำงานได้ ซึ่งจะทำได้ปฏิบัติตามความสนใจและความต้องการ ซึ่งจะทำให้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง

2. แสวง รัตนมงคลมาศ (2540) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการซึ่งประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมของสังคม และประชาชนที่เข้าร่วมใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงานตลอดจน ทรัพยากรของตนเองต่อกิจกรรมนั้น ๆ ในการแสดงความคิดเห็นตัดสินใจกำหนดนโยบาย กำหนดเป้าหมายและแผนงานดำเนินการในกระบวนการจัดการทรัพยากร มีเหตุผล 3 ประการ คือ

1. มีจุดร่วมในอุดมการณ์เดียวกัน

2. มีจุดร่วมในผลประโยชน์

3. ยึดติดกับบุคคล

4. โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1981) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการตัดสินใจไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้ตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการด้วยการตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ และการประเมินผลในกิจกรรมการพัฒนาด้วย จะเห็นว่าการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติ แต่ก็เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย โดยที่ผลประโยชน์นั้นเป็นผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้น นอกจากนี้ก็ยังมีผลสะท้อนกลับจากการประเมินผล และการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย โดยมีแนวความคิดว่าการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้ ฟอร์นาร์อฟ (Fornaroff, 1980 : 104) เสนอว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ตลอดจนการติดตามประเมินผล

2. การดำเนินงานและการบริการ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

5. อภิญา กังสนารักษ์ (2544, 14-15) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ

2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์

บทสรุป คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน เกิดจากความสมัครใจเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของชุมชน เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิธีการดำเนินชีวิต ค่านิยมทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร

ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปมีขั้นตอนทั้งสิ้น 5 ขั้นตอนคือ 1) การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ปัญหาของชุมชน 2) การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต 3) การกำหนดกิจกรรม 4) การดำเนินกิจกรรม และ 5) การประเมินผลกิจกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีหน่วยงานภาครัฐคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวกเท่านั้น

2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง วิสาหกิจของชุมชนที่มุ่งประกอบการเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชน และระหว่างชุมชนโดยนำวัตถุดิบทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชนรวมทั้งงานวิจัยต้นแบบมาสร้างสรรค์ผลผลิตเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ของชุมชนวิสาหกิจชุมชน หมายถึงการประกอบการขนาดย่อมและขนาดของชุมชน เพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ในการพึ่งพาตนเอง (SMCE-Small and Micro Community Enterprise)

เสรี พงศ์พิศ (2545) ได้กล่าวไว้ว่า “วิสาหกิจ” แปลจากภาษาอังกฤษว่า “Enterprise” ซึ่งแปลว่า “การประกอบการ” แต่ในปัจจุบันมีคำว่า “วิสาหกิจชุมชน” (SMCE: Small and Micro Community Enterprise) เกิดขึ้น ซึ่งให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชน แนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตโดยครอบครัวในชุมชน องค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ ชุมชนโดยมีหลักการคิดที่สำคัญ คือ สร้างความหลากหลายของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัว สร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดี และมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดและเอาเปรียบผู้บริโภค

แนวคิดวิสาหกิจชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาชุมชน เพื่อความยั่งยืน โดยหลักการ “ทฤษฎีใหม่” 3 ขั้น (ศรีปริญญา ธูปกระจ่าง, 2546)

ขั้นที่ 1 มีความพอเพียงเลี้ยงตนเองได้บนพื้นฐานของความประหยัด และจัดการใช้ง่าย

ขั้นที่ 2 วิสาหกิจชุมชนระดับการพัฒนา ได้แก่ วิสาหกิจที่มีการประกอบเพื่อให้ผลผลิตมีพอกินพอใช้เพื่อลดรายจ่ายและมีส่วนเหลือสามารถนำไปแบ่งปัน แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายให้เกิดรายได้เพิ่มนำไปสู่การอยู่ดี กินดี ของครัวเรือนชุมชนและระหว่างชุมชน

ขั้นที่ 3 วิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้า ได้แก่ วิสาหกิจที่มีการประกอบการมุ่งสู่การเพิ่มรายได้ไปสู่การขยายการลงทุน สามารถจัดสรรผลกำไร สวัสดิการของชุมชน หรือ กิจกรรมสาธารณะประโยชน์สร้างความมั่งมีศรีสุขของครัวเรือน ชุมชน ขยายไปถึงระหว่างชุมชนและนำไปสู่การเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

กรมส่งเสริมการเกษตร (2547: 41) ก็ได้จำแนกประเภท ไว้มี 3 ประเภท

1. วิสาหกิจชุมชนทดแทนการพึ่งภายนอกชุมชน
2. วิสาหกิจชุมชนพัฒนาผลิตและทรัพยากร
3. วิสาหกิจชุมชนบริการ

ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน 6 ประการ คือ (สมชาย น้อยฉ่ำ และคณะ, 2018)

1. ชุมชนหรือเจ้าของหรือผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
3. ทรัพยากรหรือวัตถุดิบมาจากชุมชนหรือจากภายนอก
4. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
5. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานภูมิปัญญาสากล
6. มีการเป็นตัวเองของครอบครัว และชุมชนเป็นเป้าหมาย

องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร (2553, ย่อหน้า 2) ได้กำหนดอยู่อย่างน้อย 7 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
7. มีการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมาย

รูปแบบดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน มี 2 รูปแบบคือ

1. วิสาหกิจที่ประกอบกิจการเดี่ยว ได้แก่ วิสาหกิจที่ประกอบกิจการเพียงหนึ่งเดียว โดยคณะผู้บริหารในชุมชนชุดเดียวและไม่สร้างเครือข่ายกับวิสาหกิจอื่น ๆ โดยมีผลผลิตมากกว่าหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือบริการได้

2. วิสาหกิจที่ประกอบกิจการในรูปเครือข่ายได้แก่วิสาหกิจที่มีปฏิสัมพันธ์กับกิจการอื่น ๆ โดยแต่ละวิสาหกิจต่างมีการประกอบการตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกิจการ แต่มีปฏิสัมพันธ์กันแบบพึ่งพาเกื้อกูลเชื่อมโยงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น 1) เครือข่ายกิจกรรม เกื้อกูลกันมากเป็นเครือข่ายกัน ทั้งที่เป็นกิจกรรมประเภทเดียวกัน และ/หรือหลายประเภท 2) เครือข่ายพื้นที่ ได้แก่ วิสาหกิจที่ดำเนินการอยู่ในระดับ พื้นที่เดียวกัน เช่น ระดับหมู่บ้านหรือตำบลด้วยกันหรือต่างระดับพื้นที่กัน เช่น วิสาหกิจระดับหมู่บ้านตำบลมาเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกัน

บทสรุป คือ วิสาหกิจชุมชน เป็นสังคมที่ต้องพึ่งพากันทางด้านธุรกิจของชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงาน ในวิสาหกิจชุมชนหากมีการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นต้นแบบในการดำเนินธุรกิจชุมชนนั้น จะทำให้ชุมชนมีความสุข พอเพียง พอใจสิ่งที่มียู่ ดังนั้นหาชุมชนได้พึ่งพาตัวเองได้นั้น จะทำให้ประเทศชาติเจริญได้

2.1.4 แนวคิดและทฤษฎีด้านการสร้างแรงจูงใจ

โลเวลล์ (Lovell, 1980: 109) กล่าวว่า เป็นกระบวนการที่ชักนำโน้มน้าวให้บุคคลเกิดความมานะพยายามเพื่อที่จะสนองตอบความต้องการบางประการให้บรรลุผลสำเร็จ”

ไมเคิล คอมแจน (Domjan 1996: 199) กล่าวว่า การจูงใจเป็นภาวะในการเพิ่มพฤติกรรมการกระทำกิจกรรมของบุคคลโดยบุคคลลงใจกระทำพฤติกรรมนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

พูลสุข สังข์รุ่ง (2550 : 143) กล่าวว่า การจูงใจ(Motivation) หมายถึงการที่บุคคลแสดงออกซึ่งความต้องการในการกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สามารถอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การทำให้ตื่นตัว (Arousal) การคาดหวัง (Expectancy) การใช้เครื่องล่อใจ (Incentives) และการลงโทษ (Punishment) มาเป็นแรงผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทางเพื่อบรรลุจุดหมาย

ฐนิตา ปัตตานี (2546: 12) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึงการที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าแล้วทำให้เกิดพลังที่แสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อจะนำไปสู่จุดประสงค์ของตนเองหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นพลังและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลซึ่งแรงจูงใจนี้อาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกเพียงอย่างเดียวหรือทั้งสองอย่างพร้อมกันก็ได้

เฮร์เบิร์ต จี ฮิตส์ (Herbert, 1972) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นผลของความแตกต่างระหว่างความต้องการ หรือแรงบันดาลใจ ความปรารถนา ความอยากได้ กับความสำเร็จ หรือผลสัมฤทธิ์ คือ $Motivation = Aspiration - Achievement$

Frederick Herzberg (2000) ได้คิดค้นทฤษฎีการจูงใจในการทำงาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการบริหาร ชื่อทฤษฎีของ Herzberg มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป คือ “motivation-maintenance theory” คือจุดมุ่งหมายของการค้นคว้าเพื่อศึกษาทัศนคติที่เกี่ยวกับงานเพื่อที่จะให้มีหนทางเพิ่มผลผลิต ลดการขาดงาน และสร้างความสัมพันธ์อันดีในการทำงานเพื่อประโยชน์ทั่วไปสำหรับทุก ๆ คนก็คือความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลต่าง ๆ ที่จะมีส่วนช่วยในการปรับปรุงขวัญ และกำลังใจจะส่งผลให้มีความสุขกายสบายใจและความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น

แรงจูงใจ (Motivation) คือ สิ่งซึ่งควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ อันเกิดจากความต้องการ (Needs) พลังกดดัน (Drives) หรือ ความปรารถนา (Desires) ที่จะพยายามดิ้นรนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจจะเกิดมาตามธรรมชาติหรือจากการเรียนรู้ก็ได้ แรงจูงใจเกิดจากสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลนั้น ๆ ภายใน ได้แก่ ความรู้สึกต้องการ หรือขาดอะไรบางอย่าง จึงเป็นพลังชักจูง หรือกระตุ้นให้มนุษย์ประกอบกิจกรรม เพื่อทดแทนสิ่งที่ขาดหรือต้องการ ส่วนภายนอกได้แก่ สิ่งใดก็ตามที่มาเร้าเร้า นำช่องทาง และมาเสริมสร้างความปรารถนาในการประกอบกิจกรรมในตัวมนุษย์ ซึ่งแรงจูงใจนี้อาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอก หรือทั้งสองอย่างพร้อมกันก็ได้ อาจกล่าวได้ว่า แรงจูงใจทำให้เกิดพฤติกรรมซึ่งเกิดจากความต้องการของมนุษย์ ซึ่งความต้องการเป็นสิ่งที่เร้าภายในที่สำคัญกับการเกิดพฤติกรรม

ทฤษฎีแรงจูงใจ

ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral View of Motivation) ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ในอดีตที่มีผลต่อแรงจูงใจของบุคคลเป็นอย่างมาก ดังนั้นทุกพฤติกรรมของมนุษย์หากวิเคราะห์จะเห็นว่าได้รับอิทธิพลที่เป็นแรงจูงใจมาจากประสบการณ์ในอดีตเป็นส่วนมาก ในด้านดีและกลายเป็นแรงจูงใจทางบวกที่ส่งผลรื้อให้มนุษย์มีความต้องการ การแสดงพฤติกรรมในทิศทางนั้นมากยิ่งขึ้นทฤษฎีนี้เน้นความสำคัญของสิ่งเร้าภายนอก

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning View of Motivation) เห็นว่าแรงจูงใจเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเอกลักษณ์และการเลียนแบบจากบุคคลที่ตนเองชื่นชมจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

ทฤษฎีพุทธินิยม (Cognitive View of Motivation) เห็นว่าแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับความรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว โดยอาศัยความสามารถทางปัญญา มนุษย์จะได้รับแรงผลักดันจากหลาย ๆ ทาง การแสดงพฤติกรรม ทำให้เกิดสภาพความไม่สมดุลขึ้น เมื่อเกิดสภาพเช่นนี้จะต้องอาศัยขบวนการตัดสินใจ และการปรับความแตกต่างของประสบการณ์ที่ได้รับใหม่ ให้เข้ากับประสบการณ์เดิมของตนซึ่งการจะทำให้ได้จะต้องอาศัยสติปัญญาเป็นพื้นฐานที่สำคัญทฤษฎีนี้เน้นเรื่องแรงจูงใจภายในนอกจากนั้นทฤษฎีนี้ยังให้ความสำคัญกับเป้าหมาย และการวางแผน โดยให้ความสำคัญกับระดับของความคาดหวัง

ทฤษฎีมานุษยนิยม (Humanistic View of Motivation) แนวความคิดนี้เป็นของมาสโลว์ (Maslow) ที่อธิบายถึงลำดับความต้องการของมนุษย์ โดยที่ความต้องการจะเป็น ตัวกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่ความต้องการนั้น ทำให้ไม่จำเป็นต้องสืบพฤติกรรมถ้าเข้าใจความต้องการของมนุษย์ก็สามารถ อธิบายถึงเรื่องแรงจูงใจของมนุษย์ได้เช่นเดียวกัน

2.1.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่รวมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

เออเนสตี เดลล์ (Ernest Dale, 1973, 4) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการจัดองค์การ และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

นิวต์แมน และ ซัมเมอร์ (Newman and Summer, 1964 : 9) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยชุดกิจกรรมนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและกิจกรรม

ธงชัย สันติวงษ์ (2540 , 1) กล่าวว่า การบริหารจัดการ คือ งานของหัวหน้าหรือผู้นำที่จะต้องทำให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากอยู่ร่วมกันและร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้จนสำเร็จผลโดยได้ประสิทธิภาพ

ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยู่ธยา (2540, 1) กล่าวว่า งานบริหารจัดการ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการดำเนินงานให้มีการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้งานขององค์กรสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สมยศ นาวิการ (2538, 18) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์กร การมีส่วนร่วมและการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกขององค์กร และการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายองค์กรที่กำหนดไว้

องค์ประกอบและกระบวนการจัดการกระบวนการจัดการ (Management Process) หมายถึง ขั้นตอนการทำงานที่ทำหน้าที่จัดการเพื่อบริหารกิจเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยผ่านในระบบการจัดการและจะได้ผลงาน หรือผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานออกมาตามที่ต้องการ ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบของกระบวนการจัดการที่เหมาะสมว่าควรประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ

ฮอดเก็ตต์ (Hodgetts, 1990) กล่าวว่า กระบวนการจัดการภายใต้แนวคิดเชิงระบบว่า กระบวนการจัดการ คือ การทำหน้าที่ของการจัดการ (Management Function) ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ของการจัดการภายใต้เรื่องที่สำคัญ 4 เรื่อง ได้แก่

1. การวางแผนกำหนดทิศทางของหน่วยงานการกำหนดกิจกรรมตลอดจนภารกิจต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติเอาไว้ในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้เป็นแนวทางตลอดจนทิศทางในการปฏิบัติงาน การวางแผนควรต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และขั้นตอนที่จะทำให้บรรลุผลตามที่ต้องการ

2. การจัดโครงสร้างองค์กรและบุคคล เป็นการกำหนดโครงสร้างตำแหน่ง กำหนดบทบาท หน้าที่ ตลอดจนการทำงานของทุกภาคส่วนให้สอดคล้อง ราบรื่น

3. การอำนวยการเชิงการชี้นำ และการผลักดันบุคลากร ภาวะการณ์เป็นผู้นำว่าภาวะในการควบคุมการทำงานให้สำเร็จลุล่วง ซึ่งต้องสามารถสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนอยากร่วมทำงานได้นั้นต้องบริหารงานบุคคลได้ดี รวมถึงการเข้าใจการทำงานของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงมีทักษะในการแก้ไขปัญหาได้ดี และมีการตัดสินใจที่รอบคอบ ฉับไว ดีเยี่ยม สามารถที่จะนำพาทุกคนบรรลุเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

4. การควบคุมในเชิงการปฏิบัติการ และในด้านทรัพยากรเป็นการดูแลบุคลากรตลอดจนการทำงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ มีการติดตามประเมินผลว่าการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามที่วางไว้หรือไม่ บรรลุวัตถุประสงค์ มีความสำเร็จมากน้อยเพียงไร การควบคุมยังเป็นการจัดการกับปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลกระทบกับการทำงานน้อยที่สุด

ธงชัย สันติวงษ์ (2551) ได้ระบุถึงหน้าที่ในการบริหาร (Management Functions) ที่สำคัญมีด้วยกัน 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดวิธีทางที่จะปฏิบัติไว้เป็นการล่วงหน้า ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จตามความต้องการ การวางแผนจะต้องมีกระบวนการนึกคิด (Conceptual Thinking) ที่สมบูรณ์ และเป็นสาระถูกต้อง เพื่อให้สามารถช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) พัฒนากลยุทธ์ (Strategies) จัดทำแผนงาน (Programs) จัดสรรงบประมาณ การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ (Budget) กำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติ (Procedures) และแนวนโยบาย (Policies) ที่ดีที่สุดสำหรับองค์กร ภายหลังจากที่ได้มีการวิเคราะห์และคาดการณ์ (Forecast) สภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างระมัดระวัง และรอบคอบที่สุดแล้ว เป้าหมายสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่วางแผน คือ จะต้องตัดสินใจเลือกและรู้จักจัดทำแผนต่าง ๆ ให้ได้แผนงานที่ดีที่สุด และเหมาะสมกับกำลังความสามารถขององค์กรที่จะเป็นแนวทางให้องค์กรสามารถหาประโยชน์จากการทำงานภายใต้สภาพแวดล้อมที่ได้คาดการณ์ไว้แล้ว

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการกำหนด จัดเตรียม และจัดความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการบริหารสิ่งของ และทรัพยากร ต่าง ๆ (Things) ภายหลังจากที่ได้ใช้ดุลพินิจ และมีข้อตัดสินใจที่ยุติแล้วว่า จะทำอะไรบ้าง การดำเนินการเพื่อจัดองค์การตามกระบวนการนี้ ประกอบด้วยงานที่ต้องทำดังนี้ คือ จัดทำโครงสร้างองค์การ (Organization Structure) กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดจะแบ่งสรรกันไปทำ ระบุขอบเขตของตำแหน่งงานต่าง ๆ พิจารณาให้ทราบถึงรายละเอียดความยากง่ายของงานแต่ละตำแหน่ง เพื่อให้สามารถทราบถึงคุณสมบัติของคนที่ต้องการได้

3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) คือ ภาระหน้าที่ ที่เกี่ยวกับการบริหารตัวคน ซึ่งเริ่มต้นด้วยการเสาะหา และคัดเลือกให้ได้มาซึ่งคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับลักษณะงานต่าง ๆ ที่ได้พิจารณา เพื่อให้ประกันได้ว่างานต่าง ๆ จะได้รับการปฏิบัติงานลุล่วง ด้านภาระหน้าที่นี้จะสำคัญที่สุดที่จะต้องสามารถเข้าใจ และทำการฝึกอบรมและพัฒนาคนงาน ให้มีความสามารถ มีความพร้อม โดยเฉพาะการจัดหาคนในระดับผู้บริหารรองลงมา

4. การจัดการ (Directing) หมายถึงความพยายามที่จะให้การกระทำต่าง ๆ ของทุกฝ่ายในองค์การเป็นไปในทางที่จะส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ด้วยการพยายามเอาชนะใจผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทุกฝ่ายให้ร่วมมือกันทำงาน และเสริมต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ การรู้จักมอบหมายงาน ชักจูงใจ และกระตุ้นให้ทุกคนทำงานดี การรู้จักประสานงานของทุกฝ่ายให้เข้ากันได้ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นภาระที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้การสั่งการสมบูรณ์ และสำเร็จผลได้ในที่สุด ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนและกลุ่มคน จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยให้สามารถบังคับบัญชาให้การทำงานของคนงานแต่ละคนได้ผลสูงสุด และช่วยให้งานของทุกฝ่ายสอดคล้อง และเสริมกัน ในอันที่จะสำเร็จตามวัตถุประสงค์เดียวกันได้

5. การควบคุม (Controlling) คือ การบังคับ หรือกำกับให้การทำงานต่าง ๆ เป็นไปตามแผน เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายในประการทั้งปวง ผู้บริหารทุกคนย่อมต้องคอยควบคุมงานต่าง ๆ ที่ตนรับผิดชอบอยู่เสมอ กระบวนการวิธีการควบคุมภายใต้ระบบการควบคุมที่จัดขึ้น คือ การวัดผลงานที่ทำไปด้วยการเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนด เพื่อช่วยให้ทราบถึงข้อแตกต่างที่ผิดไปจากแผน และสามารถดำเนินการแก้ไขเข้าสู่ทิศทางที่ถูกต้องได้ เนื่องจากงานที่ทำทุกอย่างจำเป็นต้องอาศัยคนเป็นผู้ทำการควบคุม จึงควรมีจุดสนใจที่การควบคุมให้ปฏิบัติงานเป็นผลดีเสมอ การรู้จักใช้ระบบการตอบแทนและลงโทษ จึงเป็นศิลปะสำคัญที่ผู้บริหารทุกคนจำต้องเข้าใจด้วยเสมอ

การบริหารจัดการในแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญนั้น นอกจาก 5 ประการดังนี้แล้วยังมีการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยการจัดการเชิงกลยุทธ์และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์จะมีผลต่อการดำเนินงานในระยะยาว ดังนั้นองค์การจึงต้องมีการวางแผนการทำการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพื่อให้ตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคและบดบังโอกาสในการก้าวหน้าขององค์การได้ฉะนั้นองค์การจึงต้องพิจารณาถึงจุดแข็งที่มีอยู่แล้วนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และพิจารณาถึงจุดอ่อนขององค์การเพื่อหาแนวทางขจัดจุดอ่อนเหล่านั้นเสีย ในแนวคิดด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์นั้น จะมีความแตกต่างไปจากการจัดการโดยทั่วไป ซึ่งมักจะศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของ

ผู้บริหาร ตามกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ และเน้นหนักไปที่การจัดการและการบริหารภายในองค์กร แต่การจัดการเชิงกลยุทธ์จะให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะปัจจัยภายนอกองค์กร หรือสภาวะแวดล้อมภายนอกด้านต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการแข่งขัน คำนึงถึงการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาว และสภาวะการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม

การจัดการกลยุทธ์ยังคำนึงถึงความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร (Stakeholders) และการจัดการเชิงกลยุทธ์ยังทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงประสานหน่วยต่าง ๆ ในองค์กรให้สามารถบริหารจัดการเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน การปฏิบัติงานของบุคลากร ในองค์กรนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร สรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎีหมุดเชื่อมโยง (Linking Pin Function Theory) ลิเคิร์ต (Likert, 1973

อ้างถึงใน สมคิด บางโม, 2539,33) กล่าวว่า

1.1 การทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้นอีกด้วย

1.2 การทำงานเป็นกลุ่มใช้ในทุกระดับขององค์กร ซึ่งจะขึ้นอยู่กับหมุดเชื่อมโยง

1.3 การงานแผนและการแก้ปัญหาเป็นเรื่องกลุ่ม ให้กลุ่มตัดสินใจโดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม จะทำให้สมาชิกเกิดความพึงพอใจ ผูกพัน ยอมรับนับถือกัน

2. กระบวนการบริหารเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกันการบริหารที่ดีจึงต้องอาศัยกระบวนการบริหารเป็นหลักการบริหารที่นิยมมากที่สุดและสามารถนำมาใช้เป็นหลักในการบริหารงานทั่วไป คือกระบวนการบริหารของลูเธอร์ กุลิค (LuthurGulick) มีองค์ประกอบและขั้นตอน 7 ขั้น รวมเรียกว่า "POSDCoRB" ซึ่งเป็นองค์ประกอบกระบวนการ ดังนี้

2.1 การวางแผนงาน (Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการ แผนปฏิบัติงาน และวิธีการปฏิบัติงานไว้ก่อนหน้าต้องวางแผนงานทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน เพราะจะเป็นแนวทางปฏิบัติขององค์กร

2.2 การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วนงาน และการจัดสายงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

2.3 การจัดตัวบุคคล (Staffing) หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดอัตรากำลังการสรรหาและพัฒนาบุคลากร การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ สวัสดิการ และการเสริมสร้างบรรยากาศในการท างาน "คน" เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ที่ส่งผลให้งานสำเร็จหรือล้มเหลว

2.4 การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการการควบคุมบังคับบัญชา และการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน หัวหน้าต้องมอบหมาย หน้าที่ให้ลูกน้องแต่ละคน โดยให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับความรับผิดชอบแต่ละตำแหน่ง ประกาศใช้ระเบียบให้ปฏิบัติตาม มีการตัดสินใจสั่งการอย่างถูกต้องและรวดเร็ว

2.5 การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดมีการร่วมมือที่ดีและนำไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน

2.6 การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับต่าง ๆ ในหน่วยงาน เพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกหน่วยงานได้รับทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของกิจการอย่างสม่ำเสมอ

2.7 การบริหารงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงิน และการควบคุมตรวจสอบทางการเงินและทรัพย์สิน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ

ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งองค์การทุกประเภทไม่ว่าองค์การธุรกิจเอกชนราชการหรือองค์การเพื่อสาธารณะประโยชน์บทบาทของผู้นำจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในกำหนดทิศทางของทรัพยากรภายในองค์การเพราะผู้นำจะทำหน้าที่ชี้แนะและควบคุม ในการสั่งการตลอดจนวางแผนและกำหนดเป้าหมายขององค์การโดยส่วนรวมจึงอาจกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพขององค์การส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากผู้นำในองค์การ

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2545 : 4) ได้กล่าวว่าผู้นำหมายถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายซึ่งเกิดมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกภายในกลุ่ม และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกให้มีอิทธิพลและบทบาทเหนือกลุ่มสามารถชักจูงใจชักนำหรือชี้นำให้สมาชิกของกลุ่มปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของกลุ่มให้สำเร็จ

ฮาลปิน (Halpin 1966 : 27 - 28) กล่าวว่าผู้นำคือบุคคลที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ผู้นำหมายถึงบุคคลที่มีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อคนในหน่วยงานมากกว่าผู้อื่น
2. ผู้นำหมายถึงบุคคลผู้หนึ่งที่มีบทบาทเหนือคนอื่น ๆ
3. ผู้นำหมายถึงบุคคลผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้หน่วยงานดำเนินไปสู่

เป้าหมายที่วางไว้

4. ผู้นำหมายถึงบุคคลผู้หนึ่งซึ่งได้รับเลือกจากผู้อื่นให้เป็นผู้นำ
5. ผู้นำหมายถึงบุคคลผู้หนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าในหน่วยงาน

ฟิตเลอร์ (Fiedler 1967 : 78 - 79) ได้กล่าวว่าผู้นำต้องมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1. ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้นำผู้นำพิเศษประธานเป็นตัวแทนของกลุ่ม
2. เป็นผู้ได้รับเลือกจากกลุ่ม
3. เป็นผู้แสดงออกให้เห็นว่ามีอิทธิพลมากที่สุดโดยใช้สังคมมิติ

สรุปได้ว่า ผู้นำ หมายถึงบุคคลที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานได้รับแต่งตั้งจากหน่วยงานให้ปฏิบัติงานสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ และพฤติกรรมความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญมากต่อผู้บริหารและผู้นำเพื่อให้งานดำเนินตามเป้าหมายขององค์การ

ประเภทของผู้นำ

ผู้นำ (Leader) หมายถึงบุคคลที่มีศิลปะบุคลิกภาพความสามารถเหนือบุคคลทั่วไปสามารถชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามที่ต้องการได้ส่วนความเป็นผู้นำ (Leadership) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายผู้บริหารทุกคนควรเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำแต่ผู้นำไม่สามารถเป็นผู้บริหารที่ดีได้ทุกคนเพราะผู้บริหารต้องมีทักษะมีความสามารถในหน้าที่ของผู้บริหารด้วย

ธรร สุนทรายุทธ (2551 : 107 - 108) ได้กล่าวว่าการจำแนกประเภทผู้นำนั้นทำได้โดยดูจากสภาพทั่วไปดังนี้

1. ผู้นำแบบนักบริหาร (Administrator)
2. ผู้นำแบบข้าราชการ (Bureaucrat)
3. ผู้นำแบบผู้เชี่ยวชาญ (Expertise)
4. ผู้นำแบบผู้วางนโยบาย (Policy Maker)
5. ผู้นำแบบนักบุญ (Charismatic)
6. ผู้นำแบบนักอุดมคติ (Ideologist)
7. ผู้นำแบบนักการเมือง (Political)
8. ผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic)

กัลยาณี สุงสมบัติ (ออนไลน์. 2556) แบ่งประเภทของผู้นำแบ่งได้ดังนี้

1. ผู้นำตามอำนาจหน้าที่และมีอำนาจบารมีมีลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเกิดพลังร่วมของกลุ่มในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยมีกฎระเบียบหรือขนบธรรมเนียมในการปฏิบัติสามารถจำแนกผู้นำประเภทนี้ออกเป็น 3 แบบคือ

- 1.1 ผู้นำแบบใช้พระเดช (Legal Leadership)
- 1.2 ผู้นำแบบใช้พระคุณ (Charismatic Leadership)
- 1.3 ผู้นำแบบพ่อพระ (Symbolic Leadership)

2. ผู้นำตามการใช้อำนาจในรูปแบบต่าง ๆ

2.1 ผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic Leadership) หมายถึง ผู้นำที่ใช้อำนาจต่าง ๆ ที่มีอยู่ในการสั่งการแบบเผด็จการโดยรวบอำนาจไม่ให้โอกาสแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นตั้งตัวเป็นผู้บัญชาการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเรียกว่า One Man Show อยู่ตลอดเวลาโดยไม่คำนึงถึงจิตใจของผู้ปฏิบัติงานเช่นฮิตเลอร์

2.2 ผู้นำแบบเสรีนิยม (Free-rein Leadership) หมายถึง ผู้นำปล่อยให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำการใด ๆ ก็ตามต้องไม่ขัดต่อกฎหมายกฎระเบียบหรือข้อบังคับที่กำหนดไว้และตนเป็นผู้ดูแลให้กิจการดำเนินไปได้โดยถูกต้องเท่านั้น

2.3 ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) หมายถึง ผู้นำที่ประมวลความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากคณะที่อยู่ใต้บังคับบัญชามาประชุมร่วมกันหรืออภิปรายแสดงความคิดเห็นในปัญหาต่าง ๆ

3. ผู้นำตามบทบาทที่แสดงออกจำแนกเป็น 3 แบบคือ

3.1 ผู้นำแบบบิดา-มารดาหมายถึงผู้นำที่ปฏิบัติตนเหมือนพ่อ-แม่คือทำตนเป็นพ่อหรือแม่เห็นผู้อื่นเป็นเด็กอาจจะแสดงออกมาในบทบาทของพ่อแม่ที่อบอุ่นใจดีให้กำลังใจหรืออาจแสดงออกตรงกันข้ามในลักษณะการตำหนิตีเดียวนิพากษ์วิจารณ์คำตักโทษแสดงอำนาจ

3.2 ผู้นำแบบนักการเมืองหมายถึงผู้นำแบบที่พยายามสะสมอำนาจและใช้อำนาจโดยอาศัยความรอบรู้และตำแหน่งหน้าที่การงานของคนอื่นมาแอบอ้างเพื่อให้ตนเองได้มีความสำคัญและเข้ากับสถานการณ์นั้น

3.3 ผู้นำแบบผู้เชี่ยวชาญหมายถึงผู้นำที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ Staff ผู้นำแบบนี้มักเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีความรู้เฉพาะอย่าง

ทฤษฎีผู้นำ

การบริหารงานของผู้นำตามภาวะผู้นำเพื่อให้งานประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้นำต้องใช้ทฤษฎีผู้นำมาประยุกต์ใช้ซึ่งมีผู้ได้ศึกษาไว้ดังนี้

กรีนเบิร์กและบาร์อน (Greenberg and Baron 2003 : 447 - 463) ผู้นำมีดังนี้

1. ทฤษฎีคุณลักษณะทางกายภาพหมายถึงทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะมีคุณลักษณะของบุคลิกภาพหรือคุณลักษณะพิเศษซึ่งเกื้อกูลให้ประสบความสำเร็จ

2. ทฤษฎีผู้นำตามพฤติกรรมหมายถึงทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่าภาวะผู้นำขึ้นอยู่กับกระทำของผู้นำพฤติกรรมทุก ๆ อย่างของผู้นำเป็นบ่อเกิดแห่งภาวะผู้นำ

3. ทฤษฎีการเป็นผู้นำและผู้ตามหมายถึงทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่าถ้าปราศจากผู้ตามผู้นำก็ไม่สามารถจะนำได้

4. ทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลงหมายถึงทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่าถ้าจะเป็นผู้นำได้นั้นจะต้องเป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลงสามารถมองอนาคตได้อย่างชัดเจน

5. ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์หมายถึงทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่าผู้นำที่แท้จริงเป็นผู้ที่สามารถนำได้ในทุก ๆ สถานการณ์เหนือกว่าผู้อื่น

รอสและเฮนดรี (Ross and Hendry, 1958 : unpaged ; อ้างถึง (ชลธนวรรณ ศรียพงษ์ 2553 : 14) กล่าวว่า ทฤษฎีของผู้นำหรือแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำมีองค์ประกอบอยู่ 3 ประการคือ

1. ความเป็นผู้นำเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวของผู้นำแต่ละคน
2. ลักษณะความเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับกลุ่ม
3. ลักษณะความเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับสถานการณ์

สรุปได้ว่าผู้นำจะต้องเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอย่างน้อย 3 องค์ประกอบที่จะทำให้บุคคลเป็นผู้นำที่มีคุณภาพได้คือตัวผู้นำผู้ตามและสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไปดังนั้นผู้นำในบางครั้งก็กลายเป็นผู้ตามและผู้ตามก็กลับกลายเป็นผู้นำได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และการรู้จักปรับตัวและยืดหยุ่น

ความหมายของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาต้องการยอมรับและเป็นผู้นำไม่ทางใดก็ทางหนึ่งผู้นำและภาวะผู้นำจึงเป็นที่น่าสนใจของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและจะเป็นเช่นนั้นตลอดไปในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ

ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การผู้นำเป็นบุคคลที่มีอำนาจอิทธิพลในการบังคับบัญชาการมอบหมายงานในกำกับดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์การผู้นำเป็นผู้ประสานความต้องการของบุคคลความต้องการของงานและความต้องการขององค์การเข้าด้วยกันนักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้แตกต่างกันดังนี้

อาคม วัตโสง (2547 : 3) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกในรูปของกระบวนการความสามารถก่อให้เกิดอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่นโดย บุคคลอื่นจะคล้อยตามหรือปฏิบัติตามผู้นำให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์

วิเชียร วิทย์อุดม (2548 : 3) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึงลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่แสดงออกมาเมื่อได้ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป็นความสามารถที่เกิดขึ้นระหว่างที่มีการทำงานร่วมกันหรือร่วมอยู่ในเหตุการณ์เดียวกันที่จะทำให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จ

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2549 : 7) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึงบุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่นโดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่นหรือผู้ที่ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความร่วมมือมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกหรือสั่งการบังคับบัญชาประสานงานโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ให้กิจการงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

อัมพวัน ประเสริฐภักดี (2549 : 7) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึงความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการจูงใจให้คนคล้อยตามทำตามและร่วมมืออย่างศรัทธาณับถือตามแนวทางที่ให้กระทำด้วยความเต็มใจประสานสัมพันธ์กันและทำให้งานสำเร็จบรรลุเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือภาวะผู้นำคือกระบวนการของการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นจูงใจให้ผู้อื่นทำงานเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ขององค์การ

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2550 : 303) กล่าวว่าภาวะผู้นำหมายถึงความสามารถในการจูงใจโน้มน้าวให้บุคคลอื่นประพฤติปฏิบัติตามในสิ่งที่ผู้นำวางวัตถุประสงค์ไว้

ณัฐพันธ์ เจริญนันทน์และคณะ (2551 : 122) กล่าวว่าภาวะผู้นำหมายถึงสามารถที่ใช้อำนาจที่มีในการชักจูงให้กลุ่มมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

ธร สุนทรายุทธ (2551 : 326) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำหมายถึงอำนาจหรืออิทธิพลเหนือบุคคลแสดงอำนาจต่อผู้บริหารเช่นความรู้ความสามารถประสบการณ์บุคลิกภาพและอื่นๆที่มีอำนาจเหนือบุคคลนั้น ๆ อำนาจดังกล่าวจะเกิดการยอมรับของสมาชิกเกิดการกระตุ้นภายในกลุ่มสามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

สุนทร โคตรบรรเทา (2551 : 113) กล่าวว่าภาวะผู้นำหมายถึงกระบวนการของการมีอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาโดยการใช้อำนาจและการใช้อำนาจต่างกันส่งผลต่อปฏิกิริยาจากผู้ใต้บังคับบัญชาต่างกัน

พรสวัสดี้ ศิริศาสนันท์ (2555 : 4) กล่าวว่าภาวะผู้นำหมายถึงการแสดงออกทางภาวะผู้นำที่ไม่จำเป็นต้องคงตัวตลอดเวลาเพราะภาวะผู้นำจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผู้ตาม

เฮอร์เซย์และบลันชาร์ด (Hersey and Blanchard, 1993 : 94) กล่าวว่าภาวะผู้นำหมายถึงกระบวนการที่ใช้อำนาจเหนือบุคคลอื่นหรือกลุ่มในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย

แบส (Bass, 1997 : 27) กล่าวว่าภาวะผู้นำหมายถึงกระบวนการในการมีอิทธิพลต่อกิจกรรมกลุ่มเหนือความคาดหวัง

ฟีลด์เลอร์ (Fiedler, 1998 : 48 ; อ้างถึงใน ชลธนวรรณศรีพงษ์, 2553 : 11) กล่าวว่า ภาวะผู้นำคือกระบวนการที่ใช้ควบคุมหรือประสานงานต่าง ๆ ให้ภารกิจของกลุ่มสำเร็จ

ดาฟท์ (Daft, 2003 : 5) กล่าวว่าภาวะผู้นำหมายถึงความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ (Leader) และผู้ใต้บังคับบัญชา (Followers) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

ยุกส์ (Yukl, 2006 : 22) กล่าวว่าภาวะผู้นำหมายถึงพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลคนที่มีอิทธิพลต่อผู้ตามในรูปแบบกระบวนการเพื่อลดความยุ่งยากของภารกิจในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ลูซซีเออร์ (Lussier, 1998 : unpagued ; อ้างถึงใน ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2549 : 8) กล่าวว่า ภาวะผู้นำคือกระบวนการในการชักจูงให้พนักงานทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลเหนือผู้อื่นในกลุ่มนั้น ๆ มีความสามารถในการจูงใจการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกมีความรับผิดชอบในหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมเห็นอกเห็นใจผู้ร่วมงานกันทำงานมีกล้าตัดสินใจสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขสิ่งที่บกพร่องต่าง ๆ อยู่เสมอ

ความสำคัญของภาวะผู้นำ

การบริหารการศึกษาในปัจจุบันมีส่วนประกอบสำคัญหลายอย่างที่จะช่วยให้องค์การไม่มีปัญหา มีความเจริญก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ องค์ประกอบที่สำคัญคือบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำขององค์การและภาวะผู้นำสอดคล้องกับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 61) ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารหรือต่อตัวผู้บริหารเพราะภาวะผู้นำจะเป็นเครื่องชี้วัดให้เห็นความสำเร็จของหน่วยงานการดำเนินงานอย่างราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ ย่อมขึ้นอยู่กับทักษะและในการบริหารงานของผู้นำคือภาวะผู้นำของผู้บริหารความสำคัญของภาวะผู้นำได้มีการนำขึ้นมากล่าวถึงในกลุ่มของผู้บริหารและผู้จัดการ ซึ่งถือเป็นประเด็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ยังมีการทำงานของบุคคลร่วมกันอยู่ภายในองค์การภาวะผู้นำภายในตัวผู้บริหารจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การเพราะผู้บริหารมีบทบาทและความรับผิดชอบโดยตรงต่อการวางแผนการตัดสินใจการสั่งการ ดูแลควบคุมให้บุคลากรขององค์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้รวมถึงความรับผิดชอบต่อการพัฒนาขององค์การด้วยปัญหาของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปอยู่ตรงที่ว่าผู้บริหารทำอะไรหรือมีวิธีการทำอะไรจึงทำให้บุคลากรเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มความสามารถและพยายามที่จะทำให้งานสำเร็จด้วย ความเต็มใจประเด็นนี้ทำให้เห็นว่าผู้บริหาร/ผู้นำกับภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการนำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ในองค์การทางการศึกษาก็เช่นกันผู้บริหารจะมีภาวะผู้นำที่ดีและพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองให้ดีขึ้นผู้บริหารต้องมีความรู้ประสบการณ์และความริเริ่มสร้างสรรค์ต้องรู้จักสร้างโอกาสเพื่อทำหน้าที่ผู้นำในการนำแนวคิดของตนไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริงมี

ความเป็นไปได้จริงผู้บริหารต้องแสดงบทบาทของตนและแสดงออกถึงพฤติกรรมที่คนคาดหวังได้อย่างชัดเจนโดยกำหนดวิสัยทัศน์ทางการศึกษาไว้อย่างชาญฉลาดมีความคิดกว้างไกลเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้บริหารยังต้องมียุทธศาสตร์ประกอบต่าง ๆ ที่จำเป็นในการใช้กระบวนการความคิดเพื่อประยุกต์ใช้ความรู้ทฤษฎีการจูงใจการใช้อิทธิพลกับบุคคลได้อย่างดีที่สำคัญผู้บริหารต้องสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ เพื่อให้องค์การก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์ผู้บริหารต้องพัฒนาความเป็นผู้นำในตนเองอยู่เสมอปรับปรุงตนเองในด้านความคิดทัศนคติความรู้ความสามารถคุณลักษณะเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2545 : 1 - 17) ได้ทำการศึกษาความสำคัญของภาวะผู้นำต่อองค์การดังนี้

1. เป็นส่วนที่ดึงดูดความรู้ความสามารถต่าง ๆ ในตัวผู้บริหารที่มีความรู้และประสบการณ์ต่าง แต่ถ้าหากขาดภาวะผู้นำแล้วความรู้ความสามารถดังกล่าวจะไม่ได้ถูกนำออกมาใช้หรือไม่มีโอกาสใช้อย่างเต็มที่เพราะไม่สามารถกระตุ้นหรือชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตามและปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2. ช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในหน่วยงานประกอบด้วยบุคคลจำนวนหนึ่งมารวมกันมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของหน่วยงานหรือองค์การบุคคลเหล่านี้มีความแตกต่างกันในหลาย ๆ เรื่องเช่นการศึกษาประสบการณ์ ฯลฯ มักก่อให้เกิดความขัดแย้งแต่ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งในรูปใดถ้าผู้บริหารในหน่วยงานหรือองค์การมีภาวะผู้นำที่มีคนยอมรับนับถือแล้วก็จะสามารถประสานหรือช่วยบรรเทาความขัดแย้งระหว่างบุคคลในหน่วยงานหรือองค์การได้โดยการชักจูงประนีประนอม หรือประสานประโยชน์เพื่อให้บุคคลต่าง ๆ ในหน่วยงานหรือองค์การมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อให้หน่วยงานที่มีความเจริญก้าวหน้ากล่าวโดยสรุปก็คือภาวะผู้นำช่วยผูกมัดเชื่อมโยงให้สมาชิกของหน่วยงานมีเอกภาพนั่นเอง

3. ช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์การองค์การจะต้องมีปัจจัยเอื้ออำนวยหลายอย่างที่จะทำให้สมาชิกตั้งใจและทุ่มเทในการทำงานเช่นการจัดบุคคลทำงานตรงตามความถนัดและความสามารถผู้บังคับบัญชาต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็นการประเมินการปฏิบัติงานก็ต้องมีความยุติธรรมและสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ขาดเสียมิได้ก็คือผู้บริหารขององค์การมีภาวะผู้นำทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับเกิดความศรัทธาและความเชื่อมั่นว่าผู้บริหารไม่เพียงแต่นำองค์การให้อยู่รอดเท่านั้นแต่นำความเจริญก้าวหน้าความภาคภูมิใจเกียรติชื่อเสียงและความสำเร็จมาสู่องค์การ

4. เป็นหลักยึดให้แก่บุคลากรเมื่อหน่วยงานหรือองค์การเผชิญสภาวะคับขันหรือสภาวะที่อาจกระทบถึงความอยู่รอดเพราะในสภาวะเช่นนั้นผู้บริหารจะต้องเพิ่มความระมัดระวังความรอบคอบความเข้มแข็งและกล้าตัดสินใจการเปลี่ยนแปลงสภาพต่าง ๆ ภายในหน่วยงานหรือองค์การที่ขาดประสิทธิภาพต่าง ๆ ให้อยู่รอดพ้น

ไอเซนฮาว (Eisenhower, 1968 : unpagged ; อ้างถึงในทิพาวิดี เมฆสวรรค์, 2544 : 50) กล่าวว่าผู้นำคือผู้ที่สามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นเต็มอกเต็มใจกระทำในสิ่งที่ผู้นำนั้นต้องการด้วยความเต็มอกเต็มใจนั้น

แบร์คาร์ดเวล และ มิลลิแกน (Beare, Caldwell and Millikan, 1989 : 176 ; Citing Crawford and et al., 2002 : 23) กล่าวว่าผู้นำต้องให้ความสนใจภาวะผู้นำในสองมิติคือมิติด้านความสำเร็จในการงานที่ถืออยู่และการสร้างความสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างสมาชิก

พิชญลักษณ์ พิชญกุล (2545 : 16) กล่าวว่าผู้บริหารที่จะสามารถชักจูงให้บุคลากรทำงานจนเป็นผลสำเร็จจะต้องมีภาวะผู้นำคุณลักษณะส่วนบุคคลที่สำคัญสำหรับผู้นำคือความมีวุฒิภาวะ ความยืดหยุ่นความเป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์มีความมั่นใจในตนเองและนอกจากนี้พฤติกรรมผู้นำแนวใหม่พบว่าการมองการณ์ไกลการสร้างควมไว้วางใจการสร้างทีมงานการเพิ่มอำนาจปฏิบัติการเป็นแบบอย่างที่ดีการรับผิดชอบและความคิดสร้างสรรค์แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำมีความจำเป็นกับบุคคลหรือผู้นำในการในการปฏิบัติให้ได้ผลตามเจตนารมณ์คุณลักษณะและความสามารถในการแสดงบทบาทต่อผู้อื่นเราควรนำแนวทางการแสดงถึงภาวะผู้นำมาใช้ตามสภาพการณ์และความเหมาะสมของงานบุคลากรและลักษณะของหน่วยงานหรือองค์กร

สรุปได้ว่าความสำคัญของภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษาคือการดำเนินการให้งานประสบผลสำเร็จผู้บริหารจะเป็นบุคคลสร้างบรรยากาศในองค์กรให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานและผู้บริหารมีศิลปะในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ทฤษฎีภาวะผู้นำ

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ (2551 : 122 - 135) และธรสุนทรายุทธ (2551 : 325 - 366) ศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำพบว่าเพลโต ซีซาร์นักปราชญ์คนสำคัญได้มีการพูดถึงผู้นำในอุดมคติด้านต่าง ๆ และนักวิชาการแต่ละคนต่างศึกษาผู้นำไปตามแง่มุมที่ตนเองถนัดหรือสนใจแต่การศึกษาในยุคก่อนไม่ได้มีการวางหลักเกณฑ์และรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นทางการจนกระทั่งถึงช่วงต่อระหว่างปลายศตวรรษที่ 19 ถึง 20 ให้ความสนใจถึงแนวความคิดเรื่องภาวะผู้นำอย่างเป็นระบบตลอดจนถึงการเชื่อมต่อระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารธุรกิจโดยทำการศึกษาด้านภาวะผู้นำและแบ่งทฤษฎีออกเป็น 3 แนวทางดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีลักษณะเฉพาะของผู้นำ (Trait Theory) เป็นแนวความคิดในสมัยเริ่มต้นสนใจศึกษาทางผู้นำและภาวะผู้นำอย่างเป็นระบบ
2. ทฤษฎีพฤติกรรม (Behavioral Theory) เป็นแนวความคิดในสมัยต่อมาที่ศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกของผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. ทฤษฎีสถานการณ์ (Situational Theory) เป็นการศึกษาความสำคัญของปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่มีผลต่อการแสดงออกของผู้นำโดยผู้นำจะต้องแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของสถานการณ์ “สถานการณ์สร้างวีรบุรุษแต่บางครั้งวีรบุรุษก็ต้องสร้างสถานการณ์”

สรุปว่าผู้นำต้องเลือกที่จะแสดงพฤติกรรมหรือนำภาวะผู้นำมาปฏิบัติอย่างเหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดของสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมหรืออาจจะกล่าวได้ว่าในแต่ละสถานการณ์ก็จะต้องการผู้นำที่มีลักษณะที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และทฤษฎีสถานการณ์ผู้นำจะเลือกใช้ภาวะผู้นำต่าง ๆ เช่น ภาวะผู้นำแบบเผด็จการภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยหรือภาวะผู้นำแบบเสรีนิยมให้สอดคล้องกับความต้องการและข้อจำกัดของสถานการณ์

ธร สุนทรายุทธ (2551 : 327 - 366) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำดังนี้

1. ทฤษฎีผู้นำเชิงคุณลักษณะแนวความคิดนี้เชื่อกันว่าคนเป็นผู้นำจะมีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพภาวะอารมณ์และจิตใจความต้องการแรงขับและค่านิยมที่แตกต่างกับคนที่ไม่เป็นผู้นำ โดยคุณลักษณะที่มักพบในตัวผู้นำได้แก่ความมีพลังและความทะเยอทะยานความต้องการนำผู้อื่น ความสัจย์ซื่อมีจริยธรรมยึดมั่นหลักการความเชื่อมั่นในตนเองความเฉลียวฉลาดและความรอบรู้ในงาน อย่างไรก็ตามยังไม่มีข้อประกันว่าคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งมีผลต่อความสำเร็จของผู้นำเสมอไป

2. ทฤษฎีผู้นำเชิงพฤติกรรมแนวความคิดนี้เชื่อว่าการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลต้องมีพฤติกรรมทักษะและเจตคติที่เหมาะสมโดยจำแนกพฤติกรรมที่ผู้นำใช้ในการบริหารงานออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมที่มุ่งงานกับพฤติกรรมที่มุ่งคนและจากพฤติกรรมทั้งสองด้านสามารถจำแนกออกเป็นแบบของผู้นำ

3. ทฤษฎีผู้นำเชิงสถานการณ์แนวความคิดนี้เชื่อว่าคุณลักษณะของผู้นำก็ดีพฤติกรรมซึ่งสะท้อนออกมาในแบบของผู้นำก็ดีจะมีผลต่อความมีประสิทธิภาพของผู้นำก็ตามแต่สถานการณ์เป็นองค์ประกอบสำคัญกับความสำเร็จของผู้นำได้มีผู้เสนอแนวคิดทฤษฎีในด้านนี้ขึ้นหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีสถานการณ์ของฟิเตอร์ ซึ่งเน้นการจับคู่ระหว่างแบบภาวะผู้นำกับตัวแปรเฉพาะทางสถานการณ์กล่าวคือต้องปรับเงื่อนไขของสถานการณ์ให้สอดคล้องกับแบบภาวะผู้นำส่วนทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมายจะเน้นความสัมพันธ์

4. ทฤษฎีผู้นำเชิงความสามารถพิเศษแนวความคิดนี้เชื่อกันว่าผู้นำเป็นผู้มีความสามารถในการทำงานมากหรือความสามารถในการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตได้อย่างถูกต้องมีความสามารถในการจูงใจผู้อื่นให้คล้อยตามเลื่อมใสศรัทธาเป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างในการวางตนได้เหมาะสมมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและรู้จักสร้างบริบทที่เหมาะสมในการทำให้อิสระของตนสอดคล้องกับความต้องการของผู้ตามผู้ตามจึงรู้สึกไว้วางใจและผูกพันทั้งต่อตัวผู้นำและต่อวิสัยทัศน์ของผู้นำ

5. ทฤษฎีผู้นำเชิงปฏิรูปแนวความคิดนี้เชื่อว่าผู้นำเชิงปฏิรูปจะมุ่งการกระทำต่าง ๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงในสิ่งใหม่ๆ ที่ดีขึ้นและการสร้างควมมีชีวิตชีวาใหม่ให้แก่องค์กรมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์การมุ่งความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคลการสร้างแรงดลใจแก่ผู้ตามและการกระตุ้นการใช้ปัญญาผู้นำเชิงปฏิรูปจึงแตกต่างกับทฤษฎีภาวะผู้นำอื่น ๆ มุ่งเน้นกระบวนการแลกเปลี่ยน

สรุปได้ว่าทฤษฎีภาวะผู้นำเป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมและลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ ดังนี้คือ 1) ทฤษฎีผู้นำเชิงคุณลักษณะ

2) ทฤษฎีผู้นำเชิงพฤติกรรม

3) ทฤษฎีผู้นำเชิงสถานการณ์

4) ทฤษฎีผู้นำเชิงความสามารถพิเศษและ

5) ทฤษฎีผู้นำเชิงปฏิรูป

บทบาทหน้าที่ของภาวะผู้นำ

ผู้บริหารมีความสำคัญต่อการบริหารโดยเฉพาะการจัดการที่ต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมมีบทบาทสำคัญดังนี้

เนซวิก (Knezevick, 1984 : unpagged; อ้างถึงในปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543 : 73 - 74) ได้กำหนดไว้ 17 บทบาทดังนี้

1. บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทางหมายถึงการเป็นผู้กำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย
2. บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำหมายถึงการเป็นผู้นำในงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นผู้มีอิทธิพลและจูงใจผู้อื่นให้คล้อยตามได้
3. บทบาทเป็นนักวางแผนเป็นผู้วางแผนร่วมกับคณะกรรมการ
4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับงาน
5. บทบาทเป็นนักจัดองค์การเป็นผู้ที่กำหนดโครงสร้างการบริหารงาน
6. บทบาทเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้จูงใจในการเปลี่ยนแปลง
7. บทบาทเป็นผู้ประสานงานเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ
8. บทบาทเป็นผู้สื่อสารเป็นผู้ที่บุคลากรในสถานศึกษาติดต่อและประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก
9. บทบาทเป็นผู้แก้ความขัดแย้งเป็นผู้แก้ปัญหาความขัดแย้งบุคคลและกลุ่ม
10. บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหาเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสถานศึกษา
11. บทบาทเป็นผู้จัดระบบงานเป็นผู้ดำเนินการจัดการระบบงาน
12. บทบาทเป็นผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการวิชาการการจัดการและการบริหาร
13. บทบาทเป็นผู้บริหารงานบุคคล (Personnel Manager) เป็นผู้สรรหาคัดเลือกรักษาและพัฒนาบุคลากร
14. บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากรเป็นผู้บริหารทรัพยากรด้านต่าง ๆ
15. บทบาทเป็นผู้ประเมินผลเป็นผู้ดำเนินการประเมินผลการทำงานขององค์กร
16. บทบาทเป็นประธานในที่ประชุมเป็นผู้นำทางด้านการจัดงานและพิธีการต่าง ๆ
17. บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นผู้ดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกการประชาสัมพันธ์การติดต่อประสานงาน

นวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ (2547 : 261 - 262) กล่าวว่าองค์ประกอบของการเป็นผู้นำประกอบด้วย 4 ประการดังนี้

1. ความสามารถในการใช้อำนาจให้เกิดประสิทธิผลเป็นที่ยอมรับ
2. ความสามารถในการใช้แรงจูงใจบุคคลทุกระดับและทุกสถานการณ์
3. ความสามารถในการชักนำ
4. ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ

พรทิพย์ อัยยิมพันธ์ (2547 : 68) กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีบทบาท 4 ประการ

1. การกำหนดแนวทางหลัก (Path Finding) หมายถึงผู้นำควรเริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมายและแนวความคิดที่ชัดเจนบทบาทดังกล่าวจะช่วยให้ผู้นำสร้างแผนงานแม่แบบวิธีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายผู้นำต้องมีความสามารถ และมีส่วนร่วมในการสร้างพันธกิจวิสัยทัศน์ และสื่อสารอย่างชัดเจนถึงความแตกต่างและผลประโยชน์

2. การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิผล (Aligning) หมายถึงการลงมือสร้างแผนหลักที่กำหนดขึ้นในขั้นตอนขององค์กรควรมีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน และโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์กรที่ได้วางไว้แล้ว

3. การมอบอำนาจ (Empowering) หมายถึงผู้นำมีการมอบอำนาจให้แก่พนักงานอย่างจริงจังจะทำให้บรรยากาศในการทำงานมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันการสื่อสารระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มเกิดประสิทธิผลและเกิดผลลัพธ์ใหม่ๆที่สร้างสรรค์ซึ่งมาจากการที่สมาชิกของกลุ่มหรือพนักงานสามารถแสดงความคิดเห็นและศักยภาพของตนได้อย่างอิสระ

4. การสร้างตัวแบบ (Modeling) หมายถึงผู้นำต้องสร้างความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติหน้าที่มีความเข้าใจความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่เหมาะสม

แฮมบริค และบริลเลียนท์. (Ham Board and Brilliant, 2543 : unpagged ; อ้างถึงในสำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ, 2549 : 72) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารทั่วไปมีขอบเขตกว้างมากต้องมีบทบาททั้งเป็นผู้วางแผนผู้กำหนดทิศทางการดำเนินงานเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เป็นผู้แก้ปัญหาและผู้แก้ความขัดแย้งเป็นผู้บริหารทรัพยากรเป็นผู้ประเมินผล

2.1.6 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผักและผลไม้ปลอดสารพิษ ตำบลบ้านตุน อ.เมือง จังหวัด

พะเยา

วิจิต นันทสุวรรณ มูลนิธิหมู่บ้าน ได้ให้ความหมาย “วิสาหกิจชุมชน” หมายถึง การประกอบการ ซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอน จากภูมิปัญญาของชุมชนหรือเครือข่ายชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเรียนรู้ของชุมชน ไม่ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม

ดร.เสรี พงศ์พิศ ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้ให้ความหมายของ “วิสาหกิจชุมชน” หมายถึง การประกอบการเพื่อการบริหารจัดการทุนของชุมชน โดยคนในชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองการพึ่งพาตนเองและความพอเพียงของครอบครัวและชุมชน

วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro community Enterprise--SMCE) หมายถึง ธุรกิจของชุมชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการดำเนินงานของชุมชนการประกอบกิจการที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นมาเองซึ่งไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้และการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชนซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม ให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนเป็นประโยชน์ต่อชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก”

วิสาหกิจชุมชน จึงมีความหมายครอบคลุมไปถึงกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. การแปรรูปหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตของชุมชน ที่เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากการผลิตทางการเกษตร เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและยังส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนได้

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรภายในชุมชนและภูมิปัญญาของชุมชน เช่น เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ไวน์ผลไม้พื้นบ้าน การแปรรูปพืชผักผลไม้พื้นบ้านรูปแบบต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น เพื่อสร้างผลผลิตให้มีมูลค่าเพิ่ม

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองการพึ่งพาตนเองของชุมชนและสร้างเครือข่ายชุมชน เช่น น้ำปลา ปูย เครื่องมือ เครื่องใช้ อาหารและยาสมุนไพร เป็นต้น

4. การพัฒนาระบบการตลาด เป็นการบริการและสวัสดิการชุมชนเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีความสามารถเป็นที่ยอมรับของระดับประเทศ เช่น ร้านค้าชุมชน ร้านค้า (ตลาด) ชุมชน ศูนย์สุขภาพพื้นบ้าน เป็นต้น

ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากรทุน แรงงานในชุมชนเป็นหลัก
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
7. มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หมายถึง คณะบุคคลที่รวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

การส่งเสริมวิสาหกิจ

กฎหมายกำหนดให้มีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจร

1. ระดับปฐมภูมิ ส่งเสริมการจัดตั้ง การให้ความรู้ การศึกษาวิจัย ในการนำทุนชุมชนมาใช้เหมาะสม การร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้
2. ระดับสูงขึ้น ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัย เทคโนโลยีและการตลาด การสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจ และความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค การประสานงานแหล่งเงินทุน เพื่อเป็นผู้ประกอบการหรือพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อม และขนาดกลาง ต่อไป
3. การส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รัฐจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการ การตลาด ความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

บทบาทของการส่งเสริมการเกษตร

1. เป็นหน่วยงานนิติบุคคลตาม พรบ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในการรับจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และการเลิกกิจการของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย
2. เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นเลขานุการ โดยมีผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร และผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

3. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน อย่างครบวงจร
4. ประสานงานในการให้การสนับสนุนแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนในการประกอบกิจการ
5. จัดให้มีการฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเป็นไปตามความต้องการของวิสาหกิจชุมชน ทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดการ การบัญชี ภาษีอากร และการตลาด

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผักและผลไม้ปลอดสารพิษ ตำบลบ้านตุน อ.เมือง จังหวัดพะเยา

ตามนโยบายของภาครัฐเมื่อปี 2550 ได้มีการส่งเสริมและจัดฝึกอบรมแก่เกษตรกรในจังหวัดพะเยา โครงการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ เกษตรกรตำบลบ้านตุนนำโดยลุงดี สองคำชุม บ้านดอกบัว หมู่ที่ 4 รวบรวมผลผลิตที่เหลือกินนำไปจำหน่าย รายได้จากการขายผลผลิตพืชผักปลูกสามารถเป็นค่ารายจ่ายรายวันของสมาชิกในการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือนได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคเป็นอย่างดี ทุก ๆ ที่จนเป็นที่ยอมรับในเขตอำเภอเมืองพะเยา หน่วยงานเชิญให้ไปออกงานตามสถานที่ต่าง ๆ เสมอมา และเมื่อปี 2554 ถึงเดือนตุลาคม 2555 ผลผลิตที่จัดส่งให้กับโครงการไม่เพียงพอลุงดีจึงหาเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการดังกล่าวในตำบลบ้านตุนและสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการอีกหลายหมู่บ้านมีการประชุมวางแผนการผลิตแผนการจำหน่ายเสมอ ๆ อนึ่งลุงดีเป็นแกนนำอายุมากขึ้นจึงเรียกประชุมสมาชิกเพื่อเสนอให้ผู้ดำเนินการ โครงการต่อสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมเสนอชื่อนางณัฐวิภาณต์ ใจบาล วันที่ 11 กันยายน 2555 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพะเยาและเจ้าหน้าที่โครงการโรงพยาบาลพะเยา ร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยาได้ประชุมทำบันทึกข้อตกลงซื้อขายสินค้า (ผักและผลไม้ปลอดภัย) โครงการอาหารปลอดภัยและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการของโรงพยาบาลพะเยาปีงบประมาณ 2556 ณ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพะเยา

บทสรุป คือ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผักปลอดสาร เป็นการส่งเสริมทางด้านการเกษตรในพื้นที่ซึ่งในปัจจุบันนี้มีผู้รักสุขภาพกันมากยิ่งขึ้น จึงหันมารักษาสุขภาพโดยการรับประทานผักผลไม้ปลอดภัย และเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชนมีเศรษฐกิจเข้มแข็งจึงมีเจ้าหน้าที่เข้าไปอบรมในด้านต่าง ๆ ทำให้วิสาหกิจเกิดความเข้มแข็งได้

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

อภิวัฒน์ แกวศร และคณะ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์รักษาป่าบ้านผาแดงหลวงกับความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งบทความนี้ต้องการนำเสนอในประเด็นความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์รักษาป่าบ้านผาแดงหลวง จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็นกระบวนการพัฒนาจากรากฐานที่มีความมั่นคงอย่างแท้จริง ชุมชนสามารถทำหน้าที่ได้อย่างสอดคล้องนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ตั้งแต่ผู้นำที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบความคิดของคนในชุมชนและส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน ถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักสำหรับการพัฒนาชุมชนใหม่มีการแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางความคิดและเกิดทางเลือกในการตัดสินใจ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ประกอบกับการมีทรัพยากรต้นทุนทางธรรมชาติของชุมชน ซึ่งนับเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์รักษาป่าบ้านผาแดงหลวง และการสนับสนุนองค์กรภายนอกที่มีส่วนในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทั้งในแง่ของการวางแผนด้านการบริหารจัดการ จึงเป็นการขับเคลื่อนที่สำคัญต่อจากข้อจำกัดในเชิงพื้นที่และสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็งที่พึ่งตนเองได้

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์รักษาป่าบ้านผาแดงหลวง มีลักษณะของความเป็นชุมชนเข้มแข็ง 4 ประการ ได้แก่ การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การเป็นชุมชนที่มีการจัดการตนเอง การเป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ และการเป็นชุมชนที่มีสันติภาพ ลักษณะการทำงานที่ให้ความสำคัญกับการคิดวิเคราะห์ และกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ประกอบกับการที่หน่วยงานภายนอกเข้ามาให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านการบริหารจัดการ ด้านการวางแผน ด้านการให้ความรู้ในการปลูกกาแฟอินทรีย์เฉพาะการจัดการจัดการต้องเรียนรู้การทำงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน และรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อการทำงาน การแก้ไขปัญหา และกระบวนการบริหารงานที่มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้นความเป็นชุมชนเข้มแข็งของชุมชนบ้านผาแดงหลวงจึงเป็นการพึ่งพาตนเองโดยอาศัยต้นทุนทางทรัพยากรที่มีอยู่บนหลักของการใช้ประโยชน์ควบคู่กับการดูแลรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม

รัชชัย พินิจใหม่ และคณะ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านนาโพธิ์ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านนาโพธิ์ ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ตามตัวแบบ TERMS Model 2) เพื่อเสนอแผนภูมิแบบจำลองการพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชนนี้ เก็บรวบรวม ข้อมูลโดยการศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับประธาน เลขานุการ และสมาชิกกลุ่ม ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้ Triangular Techniques และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระเบียบวิธีเชิงคุณภาพผลวิจัยพบว่า 1) การพึ่งตนเองทางด้านเทคโนโลยี กลุ่มใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการถ่ายทอดของบรรพบุรุษควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสมดุล มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้ 5 กลุ่มผลิตภัณฑ์ และกลุ่มได้สร้างความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโดยการขอรับรองมาตรฐานการผลิตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) และมาตรฐานเลขสารบบอาหาร (อย.) 2) การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ กลุ่มมีการซื้อขายพืชสมุนไพรภายในชุมชน และกลุ่มได้เปิดโอกาสให้สมาชิกนำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไปจำหน่ายต่อ เพื่อเป็นการสร้างรายได้และเกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างสมาชิกและกลุ่ม 3) การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน โดยกลุ่มจะมีการปลูกพืชสมุนไพรไว้ใช้เองเป็นหลัก มีการถ่ายทอดความรู้ ให้กับคนในชุมชน มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ และมีการซื้อสมุนไพรจากภายนอกชุมชน ถ้าสมาชิกกลุ่มและคนในชุมชนไม่สามารถผลิตสมุนไพร ชนิดนั้นได้ด้วยตนเอง 4) การพึ่งตนเองทางด้านจิตใจ กลุ่มมีจิตใจที่แน่วแน่ที่ไม่ใช้สารเคมีในการผลิตสมุนไพรสมาชิกมีจิตใจที่เอื้อเฟื้อและเสียสละเพื่อส่วนรวม 5) การพึ่งตนเองทางด้านสังคม โดยการช่วยเหลือซึ่งกันภายในชุมชน ด้วยการสร้างอาชีพให้กับสมาชิกและคนในชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า การพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านนาโพธิ์ ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีตามตัวแบบของ TERMS สามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) การพึ่งตนเองทางด้านเทคโนโลยี เป็นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีความปลอดภัยและได้รับมาตรฐานการผลิต 2) การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ สมาชิกทุกคนสามารถนำไปเป็นแนวทางเพื่อลดต้นทุนการผลิตสินค้า และยังสามารถนำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไปจำหน่ายต่อเป็นการสร้างรายได้และเกิดประโยชน์ร่วมกัน 3) การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ที่สูงสุด และลดการใช้สารเคมีในการผลิตทำให้ลดมลพิษกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน 4) การพึ่งตนเองทางด้านจิตใจ หากการผลิตของวิสาหกิจปลอดภัยทำให้คนในชุมชนมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้นส่งผลให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาวิสาหกิจ 5) การพึ่งตนเองทางด้านสังคม เป็นการพัฒนาให้การดำเนินงานของกลุ่มเพื่อให้เกิดการสร้างอาชีพ ทำให้สวัสดิการกับสมาชิกและคนในชุมชน และเป็นประโยชน์ของส่วนรวมด้วย

สุพจน์ อินหว่าง และกัญญามน อินหว่าง (2558) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทสินค้าเกษตรกรรมจังหวัดพิษณุโลก บทความนี้เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสินค้าเกษตรกรรม จังหวัดพิษณุโลกพบว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายผู้นำกลุ่มชุมชนประเภทสินค้าเกษตรกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีแนวทางที่สำคัญ 1) ด้านลักษณะการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การจัดหาและแบ่งปันแหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต การใช้แรงงานและอุปกรณ์การผลิตร่วมกัน การสร้างช่องทางการตลาดเพื่อการจำหน่ายสินค้าและบริการร่วมกันและการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการที่มีคุณภาพ 2) กระบวนการพัฒนาเครือข่ายของผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การรู้จักกลุ่มการประชุมกลุ่มเพื่อเริ่มต้นเครือข่ายกำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานร่วมกัน ทดลองทำกิจกรรมร่วมกัน

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เป็นการจัดหาแหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต การใช้แรงงานและอุปกรณ์การผลิตร่วมกัน การสร้างช่องทางการตลาดเพื่อการจำหน่ายสินค้าและบริการร่วมกัน การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการให้บริการที่มีคุณภาพ ในด้านแนวคิดการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในด้านเครือข่ายเป็น การพัฒนาคุณภาพเพื่อให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ควบคู่กันไปกับการส่งเสริมการตลาด เงินทุนจึงเป็นจำเป็นสำหรับการสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายที่มีศักยภาพ และมีความพร้อมในการดำเนินงานของเครือข่าย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ยังเป็นการแลกเปลี่ยนทรัพยากรให้เกิดคุณภาพในระยะยาว

อุริพัฒน์ แกวศรี (2561) ทำการศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวาวีอำเภอแม่สรวย บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์รักษาป่าบ้านผาแดงหลวง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย 2) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์รักษาป่าบ้านผาแดงหลวง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์รักษาป่าบ้านผาแดงหลวง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจฯ มีการจัดโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน ปัจจัยหลักสำคัญของการรวมกลุ่มคือ ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สมาชิกได้รับ ที่ตั้งของพื้นที่เอื้อต่อการผลิตกาแฟอินทรีย์ควบคู่กับการรักษาป่า และมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ส่วนปัญหาสำคัญคือข้อจำกัดด้านงบประมาณ ไม่มีตลาดภายนอกรองรับ การขาดความรู้และ แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ การหาตัวแบบหรือแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ เสาะแสวงหาวิธีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์กาแฟ การรักษามาตรฐานของราคา สำนวจความต้องการของสมาชิก ทำการแปรรูปผลผลิต พัฒนาเทคโนโลยี สร้างฐานการเรียนรู้ของชุมชน และวิธีการและกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน สุดท้ายเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพ คือ การปรับปรุงกระบวนการในการผลิต การปรับปรุงด้านการตลาด การสืบทอดวิถีชีวิตการปลูกกาแฟ การเพิ่มระบบสวัสดิการ จังหวัดเชียงราย

ณัฐนันท์ หลักคำ และคณะ (2554) ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ โดยอาศัย หลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ผลิตสิ่งทอผ้าลายเกล็ดเต่า (กลุ่มเพลงผ้าย) ในการวิจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ ผู้ผลิตสิ่งทอผ้าลายเกล็ดเต่า (กลุ่มเพลงผ้าย) ศึกษาการบริหารจัดการลักษณะ การผลิตและการจำหน่าย ต้นทุนและผลตอบแทนของผู้ผลิตสิ่งทอผ้าลายเกล็ดเต่า จำนวนสมาชิก 31 คน ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่ม มีการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ (มีการวางแผน โดย การประชุม 1-2 ครั้ง/เดือน มีการจัดองค์กร คือมี โครงสร้างแบบแนวดิ่ง มีการจัดคนเข้าทำงาน ตามหน้าที่ที่เหมาะสม มีการอำนวยความสะดวก มีการสั่งงาน แบบกัลยาณมิตรด้วยวาจา มีการควบคุม มีการจัดทำบัญชีเบิก-จ่ายวัตถุดิบ บัญชีรับ-จ่ายเงินสด สมุด บัญชีเงินฝากธนาคาร บัญชีควบคุมค่ายและผลิตภัณฑ์ที่ทอเสร็จ และสมาชิกมีวัฒนธรรมความ พอประมาณระดับมากที่สุด คือ สุขใจ ภูมิใจในการทอผ้าภายในกลุ่มของตนเอง และไม่เบียดเบียน ตนเอง ($\bar{x} = 2.94 \pm 0.250$) โดยรวมระดับมาก ($\bar{x} = 2.69 \pm 0.463$) มีวัฒนธรรมอย่างมีเหตุผล ระดับมากที่สุดคือ มีการใช้เงื่อนไขพื้นฐานของกลุ่มในการบริหารจัดการกลุ่มด้านการทอผ้าและด้านการ จำหน่ายผ้าลายเกล็ดเต่า ($\bar{x} = 3.00 \pm 0.769$) โดยรวมระดับมาก ($\bar{x} = 2.52 \pm 0.660$) มีวัฒนธรรมเพื่อสร้างระบบภูมิคุ้มกัน ระดับมากที่สุด คือ มีความรักความสามัคคี ($\bar{x} = 2.90 \pm 0.301$) โดยรวมระดับมาก ($\bar{x} = 2.59 \pm 0.491$) มีวัฒนธรรมการศึกษาหาความรู้คู่ คุณธรรม ระดับมากที่สุด คือ ความเอื้ออาทรต่อกันภายในกลุ่มและในชุมชน ($\bar{x} = 2.97 \pm 0.180$) โดยรวมระดับมาก ($\bar{x} = 2.73 \pm 0.439$) กลุ่มมีความ สุขุมและยั่งยืน ระดับมากที่สุด คือ รักษาประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ของ ท้องถิ่น ($\bar{x} = 2.90 \pm 0.301$) โดยรวมระดับมาก ($\bar{x} = 2.70 \pm 0.498$) ลักษณะการผลิต มี 2 ลักษณะ คือ ผ้าทอเป็นชิ้นและผลิตภัณฑ์แปรรูป ส่วนการจำหน่ายมีการขายปลีกและขายส่ง ขายสดและ ขายเชื่อ ให้กับตลาดในชุมชน และในจังหวัดกาฬสินธุ์ สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตสิ่ง ทอผ้าลายเกล็ดเต่าของกลุ่ม พบว่าต้นทุนการผลิต 332,200 บาท / ปี รายได้จากการขาย 539,000 บาท /ปี และกำไรสุทธิ เท่ากับ 206,800 บาท /ปี ปัญหาและข้อเสนอแนะ คือ มีตลาดรองรับไม่ เพียงพอ ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อวัตถุดิบ สุขภาพของสมาชิกไม่แข็งแรงเนื่องจากสภาพ ข้อเสนอแนะต้องการให้หน่วยงานของรัฐช่วยฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทอและแปรรูปผ้าลายเกล็ดเต่า เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนรุ่นใหม่สนับสนุนจักรอุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมการแปรรูปผ้า และต้องการตลาดรองรับ

ยุภา ประยงค์ทรัพย์ (2554) ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กรณีประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ในด้านลักษณะ รูปแบบและ กระบวนการ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของ วิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน และ 3) เพื่อกำหนด เป็นยุทธศาสตร์เชิงนโยบายในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย ผลการศึกษาข้อมูลการพัฒนา วิสาหกิจชุมชน ในด้านลักษณะ รูปแบบและกระบวนการจากการศึกษาเฉพาะกรณี 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านหนองกลางดง อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมชนวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร และชุมชนท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และชุมชนบ้านใหม่สิงห์สัมพันธ์

แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าข้อสรุปในด้านลักษณะวิสาหกิจชุมชน เป็นไปตามองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน 7 ประการ กระบวนการบริหารจัดการของชุมชนต่าง ๆ มีการดำเนินกิจกรรมที่สามารถใช้แนวคิดของกระบวนการวิสาหกิจชุมชนมาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นความ สอดคล้องกับกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน ส่วนข้อสรุปด้านรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน พบว่า ชุมชนมีการพึ่งตนเองในระดับครัวเรือนเป็นอันดับแรก เพื่อลดรายจ่ายให้กับครัวเรือน ขั้นที่สองการ พัฒนาสู่ขั้นก้าวหน้าเป็นการนำผลผลิตส่วนเกินมาแลกเปลี่ยนระหว่างกันภายในชุมชน เกิดตลาดภายใน ชุมชนและระหว่างชุมชนช่วยส่งเสริมการมีรายได้ และขั้นที่สามการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนอง สังคมภายนอก มีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ และ ข้อสรุปด้านกระบวนการของวิสาหกิจชุมชนเป็นกระบวนการก่อนเกิดวิสาหกิจชุมชน ที่ต้องมีแผน แม่บทชุมชนเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อตอบสนองความ ต้องการชุมชน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชน หลังจากนั้นจึงขยายผลการเรียนรู้สู่ชุมชน ด้วยการปฏิบัติจริง โดยกำหนดเป็นแผน เป็นโครงการ และกิจกรรมต่าง ผลการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ได้ข้อสรุปรูปแบบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดย อาศัยแนวคิดทางทฤษฎีการวิเคราะห์เชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการ และ ปัจจัยผลผลิตหรือผลลัพธ์ ได้ชุดของตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์ความเข้มแข็งการบริหารจัดการวิสาหกิจ ชุมชน ในแต่ละด้านคือ ด้านปัจจัยนำเข้า 27 ตัวชี้วัด ประกอบด้วยปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านผู้ นำเข้าและสมาชิกกลุ่ม และปัจจัยหน่วยงานภายนอก ด้านปัจจัยกระบวนการ 19 ตัวชี้วัด ประกอบด้วยปัจจัยด้านการวางแผน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการจัดองค์กร ปัจจัย ด้านการควบคุม และปัจจัยด้านการอำนวยความสะดวกและกำกับติดตามและปัจจัยผลลัพธ์ 20 ตัวชี้วัด ประกอบด้วยปัจจัยด้านปัจจัยด้านผลผลิต ปัจจัยด้านผลตอบแทนทางสังคม ปัจจัยด้านผลตอบแทน หรือผลประโยชน์ของกลุ่ม และปัจจัยด้านความยั่งยืนของกลุ่ม รวมทั้งสิ้น 66 ตัวชี้วัด ซึ่งแต่ละตัวจะมี รายละเอียดของตัวบ่งชี้ย่อย และเมื่อนำไปสอบซ้ำรูปแบบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ที่ชุมชน บ้านสีเหลี่ยม ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา วิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย พบว่าวิสาหกิจชุมชนที่มีการพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชน โดยใช้แผนชุมชน เป็นแกนนำ เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาให้กับ ทรัพยากรบุคคล องค์กรภายนอกจะเป็นเพียงผู้สนับสนุน นอกจากนี้ยังพบว่าชุมชนมีวิธีการผลิตเพื่อ การยังชีพตามความต้องการของชุมชนเป็นปัจจัยพื้นฐาน ชุมชนมีอำนาจในการกำหนดปัจจัยที่ควบคุม และดูแลการผลิต ตลอดจนกระบวนการผลิต การแลกเปลี่ยนและจัดสรรผลผลิตที่เกิดขึ้นให้สามารถ ตอบสนองต่อความต้องการอย่างสอดคล้องและพอเพียง โดยมีระบบความสัมพันธ์ทางสังคมแบบ แนวราบ จะเป็นปัจจัยที่เอื้อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้อย่างเหมาะสม ภายใต้ระบบเศรษฐกิจพอเพียงและเอื้อต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานรากในที่สุด ซึ่งสามารถ กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาได้ดังนี้คือ 1) ยุทธศาสตร์ชุมชนเข้มแข็งฐานรากจากสถาบัน ครอบครัว 2) ยุทธศาสตร์ชุมชนพึ่งตนเอง 3) ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบวิสาหกิจชุมชน 4) ยุทธศาสตร์ การจัดตั้งศูนย์ที่ปรึกษาด้านวิสาหกิจชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และ 5) ยุทธศาสตร์การ พัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนโดยองค์การบริหารส่วนตำบล

สมชาย น้อยน้ำ และคณะ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดมหาสารคาม การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปการบริหารจัดการและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดมหาสารคาม จาก กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 144 คน ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 ตำแหน่งสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิก 9 – 16 คน มีระยะเวลาจัดตั้งกลุ่ม 7 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มการแปรรูป โดยมีระบบการเงินเป็นทุนของกลุ่ม แหล่งที่มาของทุนเป็นเงินกู้ จำนวน 30,001 – 50,000 บาท มีรายได้ 25,001 – 50,000 บาท และตลาดของวิสาหกิจชุมชนเป็นตลาดในชุมชน การวิเคราะห์การดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีระบบควบคุมทางการเงินแบบง่าย ๆ แต่เป็นระบบ และมีบัญชีวิสาหกิจที่ถูกต้อง ผลประกอบกิจการกลุ่มทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการประกอบกิจการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งกลุ่มทุกข้อ มีการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่อง กลุ่มวิสาหกิจที่กู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบกิจการส่วนใหญ่ค้างชำระบ้าง แต่ส่งตามกำหนด และกลุ่มวิสาหกิจมีกฎระเบียบและข้อบังคับของกลุ่มที่ชัดเจน ได้จดทะเบียนจัดตั้งแล้วและได้ประกอบการ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน และกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ครอบคลุม รวมถึงการมีระบบบัญชี ควบคุมตรวจสอบได้ง่าย

มนัสสรุ สรวิหาพันธุ์รูป และคณะ (2559) ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหนองโพงโพด ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหนองโพงโพด ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหนองโพงโพด ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคือคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหนองโพงโพด ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 63 คน จาก 77 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับดีทุกด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการและการดำเนินการ ด้านการตลาด ด้านบุคคล และด้านการเงิน ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญมี 9 ประเด็นสำคัญ จาก 43 ประเด็น 1) สมาชิกมีทักษะและความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ 2) สมาชิกมีการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ 3) มีการส่งเสริมอาชีพของชุมชน ด้วยการให้ความรู้ในการจัดทำผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่นให้มีคุณค่าเพิ่มมากขึ้น 4) มีกองทุนสำหรับช่วยเหลือสมาชิกหรือให้กู้ยืม 5) จัดการให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น 6) ส่งเสริมให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ 7) มีการควบคุม ตรวจสอบ มาตรฐาน และคุณภาพในการผลิตสินค้าทุกครั้ง (8) ผลิตสินค้าได้ในปริมาณที่เพียงพอต่อการจำหน่าย 9) ชุมชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ผลการศึกษาพบว่า เป็นศึกษาสภาพการจัดการและองค์ประกอบในการจัดการในด้านการเงิน ด้านบุคคล ด้านการบริหารจัดการ และด้านการตลาด โดยได้สรุปดังนี้ 1) ด้านบุคคล โดยบุคคลในชุมชนมีการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความร่วมมือและมีเครือข่ายในการบริหารจัดการ จึงมีหน่วยงานเข้ามาช่วยในการดำเนินงานและการบริหารจัดการให้วิสาหกิจนั้นเกิดความเข้มแข็ง 2) ด้านการเงิน มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ ให้แก่สมาชิก เพื่อเกิดความโปร่งใสในการบริหารจัดการทางด้านสามารถตรวจสอบได้ 3) ด้านการจัดการและการดำเนินงาน ชุมชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่องเป็นการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจจากภูมิปัญญาของชุมชน 4) ด้านการตลาด มีการนำสินค้าไปจำหน่ายในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ โดยเป็นการสร้างตราสินค้าให้มีคุณภาพและตรงต่อความต้องการของลูกค้าจึงมีการสั่งซื้อสินค้าอย่างต่อเนื่องจากลูกค้า

ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล และ หิรัญ แสงแก้ว (2558) ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร กรณีศึกษา ชุมชนบ้านโคกสูง ตำบลโนนแดง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม กระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงสถานการณ์การท ำ การเกษตร กระบวนการมีส่วนร่วมและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรบ้านโคกสูง ตำบลโนนแดง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม และใช้กระบวนการ A-I-C เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน มาวางแผนการพัฒนาการเกษตรในชุมชนร่วมกัน ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ คือ เกษตรกรที่มีภูมิลำเนาและประกอบอาชีพทางการเกษตรในพื้นที่บ้านโคกสูง ตำบลโนนแดง ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีการรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงการเกษตรที่เกิดขึ้นในประเด็นการพึ่งพาปัจจัยภายนอกมากขึ้น ผลผลิตเกษตรปนเปื้อนสารเคมี และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม รวมถึงวิถีชีวิตของเกษตรกรที่ให้ความสำคัญกับเงินมากกว่าคุณภาพชีวิต โดยกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ร่วมคิด 2) ร่วมวางแผน 3) ร่วม ดำเนินงาน และ 4) ร่วมประเมินผล ทำให้เกิดแผนพัฒนาการเกษตรซึ่งประกอบไปด้วย 6 โครงการ สำหรับเงื่อนไขของการมี ส่วนร่วมของเกษตรกรบ้านโคกสูง พบว่า มี 4 เงื่อนไขที่สำคัญ ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชนหรือแกนนำชุมชน 2) กระบวนการขับเคลื่อน โครงการพัฒนาภายในชุมชน 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ของชุมชนอื่นและหน่วยงานภายนอก และ 4) ทศนคติ ของเกษตรกรภายในชุมชนที่มีต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรยังมีส่วนช่วยให้เกษตรกร ได้รับรู้และเข้าใจถึงสภาพปัญหาทางการเกษตรที่เกิดขึ้นในชุมชนเกิดการตื่นตัว และตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว สร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในชุมชนในการร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันดำเนินงาน และร่วมติดตามและประเมินผล โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กุสุมา แก้วศักดิ์ (2555) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาตลาดพืชผักของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านสันทราย หมู่ 6 ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชนพื้นที่ปลูกผักอินทรีย์บ้านสันทราย หมู่ 6 ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อพัฒนาตลาดพืชผักของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านสันทราย หมู่ 6 ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าในปี 2543 เกษตรกรหมู่บ้านสันทรายทำการเกษตรเพื่อยังชีพมิได้ทำการเกษตรเพื่อการจัดจำหน่าย ต่อมาเมื่อผลผลิตเหลือการบริโภค จึงมีการพัฒนาสู่ระบบการตลาด เนื่องจากกระแสความตื่นตัวด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการบริโภคอาหารปลอดภัยนั้นมากขึ้น ผู้นำจึงมีการหาแนวทางในการบริหารด้านการตลาดให้กับเกษตรกรอินทรีย์บ้านสันทรายให้มีความรู้ทางด้านการผลิต สถานที่จำหน่าย การส่งเสริมด้านการตลาด นำไปสู่จุดมุ่งหมายการพัฒนาตลาดพืชผักอินทรีย์ต่อไป

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาด้านตลาดในระดับชุมชน มีปัญหาเกี่ยวข้องกับการบริโภคของคนในชุมชน ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนการแก้ไขด้านการผลิต ด้านการวางแผน รวมไปถึงด้านการแปรรูปของสินค้าเกษตรกรอินทรีย์เพื่อให้เป็นทางเลือกของผู้บริโภคและสร้างความน่าสนใจให้กับผลผลิตที่นำสู่ตลาดต่อไป

ธัญชนก ชัยสุข (2555) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เกี่ยวกับธุรกิจชุมชน ด้านการจัดองค์กร ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาวิสาหกิจชุมชนตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยได้มีจำนวนสมาชิก 52 คน ในการสนทนากลุ่ม จำนวน 30 คน และการสัมภาษณ์ จำนวน 22 คน โดยได้มีแนวทางการแก้ปัญหา ด้านการจัดองค์การส่งเสริมให้กับสมาชิกร่วมกันอนุรักษ์โดยการถ่ายทอดการผลิตให้กับผู้ที่สนใจ ด้านการผลิต สมาชิกได้นำผ้ามาปิดจมูก ปาก และใส่เสื้อแขนยาวเพื่อลดการแพ้เกสรดอกไม้ ใช้วัตถุดิบอื่นทดแทน เช่น กราซินี ซึ่งสมาชิกได้รณรงค์กับปลูกในชุมชน เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบกักตุนไว้และรวบรวมไม้กวาดส่งที่ละมาก ๆ

จากการศึกษาพบว่า ผลิตภัณฑ์ (Product) ปัจจัยแรกที่จะแสดงว่ากิจการพร้อมจะทำธุรกิจใด กิจการนั้นจะต้องมีสิ่งที่จะเสนอขาย อาจเป็นสินค้าที่มีตัวตน บริการ ความคิด ที่จะไปตอบสนองความต้องการได้ การกำหนดราคา (Price) ของทางการจำหน่ายและวิธีการแจกจ่ายตัวสินค้า ได้แก่ การจัดจำหน่าย (Place or Distribution) แบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ส่วน คือ ช่องทางการจำหน่าย เน้นการศึกษาถึงชนิดของช่องทางจำหน่ายว่าจะใช้วิธีการขายสินค้าให้กับผู้บริโภคโดยตรง หรือการขายสินค้า ผ่านสถาบันคนกลางต่าง ๆ บทบาทของสถาบันคนกลางต่าง ๆ การส่งเสริมการตลาด เป็นการศึกษเกี่ยวกับกระบวนการติดต่อสื่อสารไปยังตลาดเป้าหมาย การส่งเสริม การตลาดเป็นวิธีการที่จะบอกให้ลูกค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เสนอขาย

ปิยะดา พิศาลบุตร (2561) ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดปราจีนบุรี วัตถุประสงค์ที่จะเสนอกลยุทธ์การจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี โดย การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพร่วมกัน โดยการใช้แบบสอบถามกับสมาชิก วิสาหกิจชุมชน และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารวิสาหกิจชุมชนจำนวน 59 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์ SWOT วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความ แปรปรวน การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) และการวิเคราะห์กลุ่ม (Cluster analysis) ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดปราจีนบุรีควรเป็นกลยุทธ์เชิงรุก เนื่องจากมีจุดแข็งมากและมีโอกาสมากกว่าอุปสรรค รูปแบบกลยุทธ์ควรเป็น FIRST คือมีการยืดหยุ่น (Flexible) มีความเป็นเอกลักษณ์และมีภาพพจน์ที่ดี (Identity and Image) มีความสามารถในการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่และผลิตสินค้า/บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า (Resource and Response) มีการผลิตสินค้า หรือ บริการที่ได้มาตรฐานและมีความปลอดภัย (Standard and Safety) และมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (Technology)

จากการศึกษาพบว่ากลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดปราจีนบุรีการ พัฒนาวิสาหกิจชุมชนจังหวัดปราจีนบุรี ควรจะต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านผู้นำและ การบริหารวิสาหกิจ ด้านการวางแผน การดำเนินงาน ด้านการบริหารการตลาด ด้านการจัดการ ความรู้และข้อมูล ด้านการบริหารสมาชิกและด้านการจัดการสินค้าและบริการ โดยใช้กลยุทธ์เชิงรุกที่ เน้นรูปแบบ FIRST

สร้อยสุดา แสงจันทร์ (2560) เรื่อง แนวทางการเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์เกษตร อินทรีย์ (ผักปลอดสารพิษ)ของสมาชิกชุมชนบ้านถ้ำเสือ อำเภอแก่งจาน จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงาน และแนวทางการเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ซึ่ง มีสมาชิกจำนวน 10 คน พบว่า ปัญหาและอุปสรรค ด้านการดำเนินการเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ด้านทรัพยากร มีจำนวนไม่เพียงพอขาดความต่อเนื่องในการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายแนว ทางการแก้ไข คือชุมชนต้องมีการกระจายการผลิต เพื่อเพิ่มผลผลิตให้เป็นไปตามความต้องการของ ตลาด ด้านการบริหาร ยังไม่มีแบบแผนที่ชัดเจน ด้านการผลิต ไม่มีผลิตภัณฑ์หลากหลาย ด้าน การตลาด มีแหล่งการจัดจำหน่ายที่เป็นวงแคบไม่หลากหลาย และด้านการเงินการบัญชี ขาดแหล่ง เงินลงทุนในการบริหารจัดการ

จากการศึกษาพบว่า ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงินการบัญชี ยังไม่เป็นที่ ยอมรับและยังไม่มีแนวทางการแก้ไขที่ชัดเจน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของผลิตภัณฑ์เกษตร อินทรีย์ (ผักปลอดสารพิษ)ของสมาชิกชุมชนบ้านถ้ำเสือ อำเภอแก่งจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นไปอย่าง ต่อเนื่อง แต่เนื่องจากได้ขาดทรัพยากรบางอย่างที่จะช่วยในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จได้

2.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Edi Defrancesco (2008) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเกษตร: มุมมองภาคเหนือของอิตาลี พบว่า มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเกษตรมีบทบาทสำคัญในพื้นที่ชนบทของอิตาลี โดยความมุ่งมั่นทางการเงิน เพื่อการพัฒนาชนบท อย่างไรก็ตามในทางตรงกันข้ามกับประเทศอื่น ๆ ในสหภาพยุโรป (EU) ผู้กำหนดนโยบาย ยังมีประสบการณ์ จำกัด เกี่ยวกับวิธีการที่ให้เกษตรกรเข้าถึงแรงจูงใจทางด้านสิ่งแวดล้อม บทความนี้นำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับประเด็นของอิตาลีตอนเหนือ เหตุผลของกระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรมีการสำรวจ ได้แบ่งออกเป็น 2 วิธี 1. โมเดลพหุนาม อธิบายถึงความน่าจะเป็นของการมีส่วนร่วมหรือ การมีส่วนร่วมในหนึ่งในสามของมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเกษตร โดยเฉพาะผลลัพธ์ที่แสดงให้เห็นว่าการทำฟาร์มแบบใช้แรงงานมากและการพึ่งพาสูง รายได้ของครัวเรือนในกิจกรรมการทำฟาร์ม จำกัด การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในขณะที่ประสบการณ์ที่ผ่านมาการปฏิบัติฟาร์มที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องง่าย และการชดเชยอย่างเพียงพอของค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสนับสนุนการมีส่วนร่วม 2. แบบจำลองสำรวจผลของทัศนคติและความเชื่อของเกษตรกรต่อความใจโอนเอียงในรูปแบบต่าง ๆ เน้นปัจจัยรายได้ขนาดของธุรกิจฟาร์มและความสัมพันธ์กับเกษตรกรเพื่อนบ้านและความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ล้วนมีผลต่อความสำคัญการยอมรับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเกษตร บทความสรุปโดยการแนะนำทัศนคติและความเชื่อของเกษตรกร เช่นเดียวกับท้องถิ่น อิทธิพลของพฤติกรรมจะต้องนำมาพิจารณาเมื่อออกแบบและสื่อสารมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเกษตร

Aminul Islam (2011) ทำการศึกษาเรื่อง Effect of Entrepreneur and Firm Characteristics on the Business Success of Small and Medium Enterprises (SMEs) in Bangladesh การศึกษานี้ตรวจสอบผลกระทบของลักษณะของผู้ประกอบการและลักษณะของ บริษัท ที่มีต่อธุรกิจความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในบังคลาเทศ การศึกษานี้ใช้วิธีการสำรวจผ่านแบบสอบถามดำเนินการเกี่ยวกับเจ้าของและพนักงานของ บริษัท ขนาดเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแพ็คเกจสำหรับสังคมศาสตร์ (SPSS) มีการเสนอและทดสอบสมมติฐานสองข้อ ลักษณะของผู้ประกอบการพบว่าเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับความสำเร็จของธุรกิจ SMEs ในบังคลาเทศ อย่างไรก็ตามลักษณะของ บริษัทไม่พบว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจ SMEs ในบังคลาเทศ ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางประชากรเพียงปัจจัยเดียวซึ่งเป็นระยะเวลาของการดำเนินงานขององค์กรมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญสู่ความสำเร็จทางธุรกิจของ SMEs ผู้ประกอบการ SMEs ที่ดำเนินงานมานานกว่าประสบความสำเร็จมากกว่าเปรียบเทียบกับผู้ที่เปิดใช้งานเป็นระยะเวลาสั้นกว่า นอกจากนี้ตัวอย่างอิสระ t-test แสดงให้เห็นว่าเพศมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจ SMEs ในบังคลาเทศ การศึกษานี้มีความหมายสำหรับผู้ประกอบการและผู้กำหนดนโยบาย

จากการศึกษาพบว่าความสำเร็จของผู้ประกอบการ SMEs ในบังคลาเทศมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่าเจ้าของธุรกิจขนาดเล็กจะต้องมีความกระตือรือร้นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการสามารถกำหนดตลาดได้อย่างชัดเจนและใส่ใจในรายละเอียด SMEs ในบังคลาเทศควรสร้างความมั่นใจเครือข่ายทางสังคมที่แข็งแกร่งและความสัมพันธ์กับรัฐบาลที่ดีเพื่อความสำเร็จทางธุรกิจ การให้คำปรึกษาการวัดประสิทธิภาพและความยืดหยุ่น

2.3 สรุป

จากการศึกษางานวิจัยพบว่าการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้มีความปลอดภัยทั้งต่อตัวผู้บริโภครวมถึงตัวเกษตรกรเอง ในการปลูกผักปลอดสารต้องมีการวางแผนการปลูกผักหมุนเวียนหลายประเภทในส่วนของการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรยังมีส่วนช่วยให้เกษตรกร ได้รับรู้และเข้าใจถึงสภาพปัญหาทางการเกษตรที่เกิดขึ้นในชุมชนในการแก้ไขปัญหา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในชุมชนในการร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันดำเนินงาน และร่วมติดตามและประเมินผล โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีหน่วยงานเข้ามาช่วยในการดำเนินงานและการบริหารจัดการให้วิสาหกิจนั้นเกิดความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตัวเองได้ โดยนำด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้าไปช่วยเกษตรกร และยังมี การวางแผนให้เกษตรกรลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก เช่น สารเคมี ปุ๋ยต่าง ๆ หันมาใช้ ทรัพยากรภายในชุมชนเข้ามาทดแทน เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เป็นการลดต้นทุนในการผลิตให้กับเกษตรกรนั่นเอง ในการประชาสัมพันธ์และจัดหาตลาดให้กับกลุ่มผักปลอดสารให้มีพื้นที่ขาย และกระตุ้นให้ชุมชนใกล้เคียงลดการใช้สารเคมีเช่นกันเป็นการกำหนดจัดเตรียมความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สร้างความคล่องตัวในการดำเนินงานให้กับกลุ่มฯเป็นการกำหนดจัดเตรียมความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการ กำหนดการควบคุมโดยอาศัยการเฝ้าระวังมาตรการการควบคุมเพื่อให้การปฏิบัติประสบความสำเร็จและเพื่อควบคุมมาตรฐานการผลิตของกลุ่มผักปลอดสารทำให้เกิดความเชื่อมั่นของผู้บริโภคได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นวิจัยแบบผสม (Mixed Research) ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรคือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีจำนวนทั้งหมด 169 ครัวเรือน เพราะเป็นพื้นที่ที่มีการส่งเสริมด้านการขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ผลักดันให้ผ่านมาตรฐานการปฏิบัติเกษตรที่ดี (GAP) จึงมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในช่วงเวลาที่ผ่านมาจึงเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรคือ

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 6 คน
2. กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารแหล่งเรียนรู้ชุมชนและแหล่งเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ภาคีรัฐที่รับผิดชอบ จำนวน 3 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.2.1 เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยที่เน้นการดำเนินงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพหรือที่เรียกว่าการวิจัยแบบผสมผสาน ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ด้านเชิงปริมาณ จะเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาข้อมูลทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วจึงนำมาประยุกต์ปรับให้เข้ากับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องจากอาจารย์ที่ปรึกษา และมีการตรวจสอบความถูกต้อง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูล ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา รวมไปถึงลักษณะทางเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา รายได้ของสมาชิก ด้านเศรษฐกิจ และสังคมซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check-list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้และความคาดหวังที่สร้างประสิทธิภาพให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ภายใต้กรอบการรับรู้และความคาดหวังที่สร้างประสิทธิภาพได้แก่

1. การรับรู้ประโยชน์ในการเข้าร่วมกลุ่ม
2. ความคาดหวังในการเข้าร่วมกลุ่ม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน
2. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์
3. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ แบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Rating Scale) (ละเอียดย, 2558ก, หน้า 163-165) ดังนี้

หมายเลข 5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

หมายเลข 4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

หมายเลข 3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

หมายเลข 2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

หมายเลข 1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผักและผลไม้ปลอดสารของเกษตรกรที่มีความต้องการในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-End Questionnaire)

ด้านเชิงคุณภาพแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์สำหรับกลุ่มเกษตรกรกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารแหล่งเรียนรู้ชุมชนและแหล่งเรียนรู้ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่รับผิดชอบ ตามโครงสร้างที่ได้กำหนดโดยผ่านการพิจารณาความเหมาะสมที่ควบคุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา กรรมการที่ปรึกษา และนำไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล

3.2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
3. สร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. เสนอร่างเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ
5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา (Content Validity) หรือความสอดคล้องระหว่างข้อความที่เขียนขึ้นในแบบสอบถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67–1.00

6. นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนแล้วนำผลการทดลองมาใช้คำนวณเพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าการทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถามด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbachs' Alpha Coefficient) และจะนำแบบสอบถามไปใช้ต่อเมื่อทดสอบแล้วได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำผลที่ได้ประมวลเป็นผลการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ตามทฤษฎี Miles and Huberman (1994 อ้างอิงใน ชาย โพธิ์สีตา, 2554 ,337) โดยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล(Data Organizing) เป็นการจัดข้อมูลอย่างเป็นระบบอยู่ในสถานะที่พร้อมจะนำไปใช้งานได้ทันทีโดยการจัดระเบียบข้อมูลซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้านได้แก่

1.1 ข้อมูลด้านกายภาพ ได้แก่ ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกเสียงและจดบันทึก โดยมีการถอดข้อความและจัดระเบียบเก็บไว้ เนื่องจากหากจำเป็นต้องมีการแก้ไขขัดเกลาข้อมูลเพื่อความเหมาะสมสละสลวยในภาษาก็สามารถแก้ไขได้แต่จะต้องยังความหมายเดิม และอารมณ์ของผู้ให้ข้อมูลไว้

1.2 ข้อมูลด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จากเอกสารแบบสอบถามที่ยังไม่ได้ตีความหรือวิเคราะห์มาจัดเรียบเรียงจัดประเภท เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่าข้อมูลต่าง ๆ มีความหมายอะไรที่น่าตรงประเด็นกับเรื่องงานวิจัย

2. การแสดงข้อมูล(Data display) ผู้วิจัยมีการนำเสนอข้อมูลโดยวิธีการพรรณนาหลังจากขั้นตอนการจัดระเบียบข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วทำการจัดกลุ่มข้อมูลและตารางในการแสดงข้อมูล

3. การหาข้อสรุปผู้วิจัยทำการสรุปจากการสัมภาษณ์และจัดทำเป็นการการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผักปลอดสารบ้านบัวในตำบลบ้านตุนอำเภอเมืองจังหวัดพะเยาจังหวัดพะเยา

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือการเก็บรวบรวมปริมาณ โดยเก็บแบบสอบถามจากเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา แบบสมัครใจ โดยการเก็บแบบสอบถามในช่วงวันเสาร์และอาทิตย์ การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 169 ครัวเรือน โดยทำการเก็บรวบรวมระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2562 ถึงเดือน กันยายน 2562

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ

4. จัดหมวดหมู่ของข้อมูล เพื่อศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือการเก็บรวบรวมคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่กำหนดไว้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กลุ่มก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่รับผิดชอบ โดยบันทึกเสียงและการจดบันทึก เพื่อประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อไป ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2562 ถึงเดือน กันยายน 2562

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

3.4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1-5 คะแนน โดยกำหนดในการแบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 5 ช่วง ดังนี้ (ละเอียด ศิลาน้อย, 2558 ก,177)

ดังนั้น จะได้เกณฑ์การวัดแบ่งเป็น 5 ช่วง ดังนี้

4.20-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

3.40-4.20 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

2.60-3.40 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

1.80-2.60 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1.00-1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำผลที่ได้ประมวลเป็นผลการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ตามทฤษฎี Miles and Huberman (1994 อ้างอิงใน ชาย โพธิ์สิตา, 2554 , 337) โดยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) เป็นการจัดข้อมูลอย่างเป็นระบบอยู่ในสถานะที่พร้อมจะนำไปใช้งานได้ทันที โดยการจัดระเบียบข้อมูลซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1.1 ข้อมูลด้านกายภาพ ได้แก่ ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกเสียงและจดบันทึก โดยมีการถอดข้อความและจัดระเบียบเก็บไว้ เนื่องจากหากจำเป็นต้องมีการแก้ไขขัดเกลาข้อมูลเพื่อความเหมาะสมในภาษาก็สามารถแก้ไขได้แต่จะต้องยังความหมายเดิม และอารมณ์ของผู้ให้ข้อมูลไว้

1.2 ข้อมูลด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากเอกสารแบบสอบถามที่ยังไม่ได้ตีความหรือวิเคราะห์มาจัดเรียบเรียงจัดประเภท เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ มีความหมายอะไรที่น่าตรงประเด็นกับเรื่องงานวิจัย

2. การแสดงข้อมูล (Data display) ผู้วิจัยมีการนำเสนอข้อมูลโดยวิธีการพรรณนาหลังจากขั้นตอนการจัดระเบียบข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วทำการจัดกลุ่มข้อมูลและตารางในการแสดงข้อมูล

3. การหาข้อสรุป ผู้วิจัยทำการสรุปจากการสัมภาษณ์และจัดทำเป็นผลการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผักและผลไม้ปลอดสารบ้านบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จังหวัดพะเยา

3.4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไป

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบสมมุติฐาน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มี 4 ตอน ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันชัดเจนในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลผล ดังนี้

f	แทน	ความถี่
μ	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Average)
N	แทน	จำนวนประชากรทั้งหมด
σ	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (Standard Deviation)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของค่าประมาณการตัวนั้น ๆ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มี 5 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวข้องทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้และความคาดหวังที่สร้างประสิทธิภาพให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่สัมพันธ์การรับรู้และความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 5 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวข้องทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวข้องทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวข้องทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N=169)

	ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อายุ	หญิง	94	55.6
	ชาย	75	44.4
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	100	59.2
	มัธยมศึกษาตอนต้น	33	19.5
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	26	15.4
	อนุปริญญา/ปวส.	5	3.0
	ปริญญาตรี	5	3.0
อาชีพ	ข้าราชการ	1	0.5
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	14	8.3
	เกษตรกร	120	71.0
	ธุรกิจส่วนตัว	28	16.6
	พ่อบ้าน/แม่บ้าน	6	3.6
รายได้ต่อครัวเรือน	5001-10,000 บาท	43	25.4
	10,001-15,000 บาท	55	32.5
	15,001-20,000 บาท	37	21.9
	20,001-25,000 บาท	19	11.2
	25,000 บาทขึ้นไป	15	8.9
ระยะเวลาการอาศัย	1 – 10 ปี	14	8.3
	11 -15 ปี	39	23.1
	16 –20 ปี	56	33.1
	21 – 25 ปี	29	17.2
	มากกว่า 25 ปีขึ้นไป	31	18.3
จำนวนสมาชิก	1 – 3 คน	60	35.5
	4 - 6 คน	86	50.9
	7 – 9 คน	23	13.6
	มากกว่า 10 คนขึ้นไป	0	0
รวม		169	100

จากตารางที่ 1 พบว่าการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ ดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มากกว่าครึ่งเป็นหญิง จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 รองลงมา ได้แก่ เพศชาย จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 ตามลำดับ

ประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 อนุปริญญา/ปวส.และระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ ยังพบว่า

ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 71.0 รองลงมาได้แก่ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 16.6 พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 พ่อบ้าน/แม่บ้านจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 และ ข้าราชการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมา ได้แก่ 5001-10,000 บาท จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 15,001-20,000 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 20,001-25,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 และ 25,000 บาทขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 ตามลำดับ

ระยะเวลาการอาศัย (ต่อครัวเรือน) ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบ้านบัว ตำบลบ้านต๋อน จังหวัดพะเยา ระยะเวลา 16 – 20 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมา ได้แก่ 11 – 15 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 21 – 25 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 25 ปีขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 และ 1 – 10 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ

สมาชิกในครัวเรือนประชากรส่วนใหญ่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ ดอกบัวตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยามีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 4 - 6 คน จำนวน 86 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 50.9 รองลงมา ได้แก่ 1 – 3 ครัวเรือน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 และ 7 – 9 ครัวเรือน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การรับรู้และความคาดหวังที่สร้างประสิทธิภาพให้กับการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตารางที่ 2 การรับรู้ในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา (N=169)

การรับรู้ประโยชน์ในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว	μ	σ	แปลผล
1. การรับรู้ถึงประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้	3.44	0.899	มาก
2. การรับรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจ และสังคม	3.37	0.836	มาก
3. การรับรู้ที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น	3.47	0.866	มาก
4. การรับรู้ที่สามารถช่วยสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมี	3.40	0.921	มาก
5. การรับรู้ในการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่น	3.43	0.877	มาก
6. การรับรู้เกี่ยวกับการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสีย	3.46	0.899	มาก
7. การรับรู้ในการเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภค	3.47	0.900	มาก
รวม	3.43	0.834	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในเรื่องของการรับรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การรับรู้ในการเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคและการรับรู้ที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$) รองลงมา คือ การรับรู้เกี่ยวกับการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.46$) การรับรู้ถึงประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้อยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.44$) การรับรู้ในการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่น ($\mu = 3.43$) การรับรู้ที่สามารถช่วยสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมี ($\mu = 3.40$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดการรับรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจ และสังคมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.37$)

ตารางที่ 3 ความคาดหวังในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา (N=169)

ความคาดหวังในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว	μ	σ	แปลผล
1. คาดหวังจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น	3.53	0.939	มาก
2. คาดหวังจะทำให้ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำ	3.40	0.881	มาก
3. คาดหวังว่าทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น	3.54	0.951	มาก
4. คาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่าน	3.49	0.901	มาก
5. คาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า	3.40	0.868	มาก
รวม	3.47	0.860	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในเรื่องของความคาดหวัง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ คาดหวังว่าทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.53$) รองลงมา คือ คาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.54$) คาดหวังจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.53$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คาดหวังจะทำให้ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำและครัวเรือนของท่านคาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า และสังคมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.40$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตารางที่ 4 การมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา (N=169)

ด้านการมีส่วนร่วม	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.45	0.887	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม	3.43	0.864	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	3.48	0.884	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.46	0.874	มาก
รวม	3.46	0.872	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ ดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในเรื่องการมีส่วนร่วมด้านการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.48$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.46$) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน อยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.45$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.43$)

ตารางที่ 5 การมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการวางแผน (N=169)

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	μ	σ	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม	3.49	0.914	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มและคัดเลือกคณะกรรมการ	3.46	0.906	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบโครงสร้างของการทำงานภายใน	3.44	0.892	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน	3.45	0.906	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางภายในกลุ่ม	3.46	0.919	มาก
6. การมีส่วนร่วมในวางแผนด้านการประชาสัมพันธ์	3.43	0.891	มาก
7. การมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการตลาด	3.48	0.920	มาก
รวม	3.46	0.887	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.46$) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มรองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการตลาดการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มและคัดเลือกคณะกรรมการการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางภายในกลุ่มการมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนการมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบโครงสร้างของการทำงานภายในและการมีส่วนร่วมที่น้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในวางแผนด้านการประชาสัมพันธ์

ตารางที่ 6 การมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ
ดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม
(N=169)

ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม	μ	σ	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมให้ความสำคัญในการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน	3.42	0.890	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในความถนัดของแต่ละท่าน	3.40	0.854	มาก
3. การมีส่วนร่วมในฝึกอบรมที่ทางกลุ่มจัดตั้งขึ้น	3.43	0.898	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการผลิตผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้มีคุณภาพ	3.44	0.912	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการจัดจำหน่ายปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษภายในชุมชน	3.47	0.907	มาก
6. การมีส่วนร่วมในการแปรรูปปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ	3.47	0.893	มาก
7. การมีส่วนร่วมในการออกบูทจัดนิทรรศการ	3.44	0.905	มาก
รวม	3.44	0.864	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดจำหน่ายปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษภายในชุมชนและการมีส่วนร่วมในการแปรรูปผักปลอดสารรองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการผลิตปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้มีคุณภาพและการมีส่วนร่วมในการออกบูทจัดนิทรรศการ การมีส่วนร่วมในฝึกอบรมที่ทางกลุ่มจัดตั้งขึ้นการมีส่วนร่วมให้ความสำคัญในการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน การมีส่วนร่วมที่น้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในความถนัดของแต่ละท่าน

ตารางที่ 7 การมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ
ดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรร
ผลประโยชน์ (N=169)

ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	μ	σ	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ภายในกลุ่มให้ยุติธรรม	3.50	0.927	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาการขายผักและผลไม้ปลอดสารพิษ	3.47	0.907	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการขายผักและผลไม้ปลอดสารพิษ	3.48	0.913	มาก
รวม	3.48	0.884	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ภายในกลุ่มให้ยุติธรรม รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการขายผักและผลไม้ปลอดสารพิษและการมีส่วนร่วมที่น้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาการขายผักและผลไม้ปลอดสารพิษ

ตารางที่ 8 การมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (N=169)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	μ	σ	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานภายในกลุ่ม	3.46	0.906	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการบริหารกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ	3.47	0.900	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการทำงานภายในกลุ่ม	3.47	0.880	มาก
4. การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตที่จะช่วยให้ได้ผลการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ	3.46	0.886	มาก
รวม	3.47	0.875	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการบริหารกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการทำงานภายในกลุ่ม รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานภายในกลุ่มและการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตที่จะช่วยให้ได้ผลการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การรับรู้และความคาดหวังที่มีสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การวิเคราะห์การรับรู้และความคาดหวังที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ประโยชน์ และความคาดหวังจากการเข้าร่วมกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการวิเคราะห์เป็นสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) จะใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่า Sig มีค่าน้อยกว่า 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

สมมติฐาน ตารางที่ 9 การรับรู้ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ทดสอบสมมติฐาน

(H_0) การรับรู้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

(H_1) การรับรู้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การรับรู้ประโยชน์ในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว			
	การวางแผน	กิจกรรมของกลุ่ม	จัดสรรผลประโยชน์	ประเมินผล
1. การรับรู้ถึงประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้	0.969** 0.000	0.967** 0.000	0.956** 0.000	0.966** 0.000
2. การรับรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจ และสังคม	0.884** 0.000	0.873** 0.000	0.868** 0.000	0.876** 0.000
3. การรับรู้ที่สามารถการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น	0.928** 0.000	0.931** 0.000	0.932** 0.000	0.923** 0.000
4. การรับรู้ที่สามารถช่วยสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมี	0.858** 0.000	0.843** 0.000	0.837** 0.000	0.843** 0.000
5. การรับรู้ในการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่น	0.952** 0.000	0.937** 0.000	0.927** 0.000	0.936** 0.000
6. การรับรู้เกี่ยวกับการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสีย	0.882** 0.000	0.871** 0.000	0.873** 0.000	0.867** 0.000
7. การรับรู้ในการเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภค	0.937** 0.000	0.938** 0.000	0.937** 0.000	0.930** 0.000
โดยภาพรวม	0.972** 0.000	0.965** 0.000	0.960** 0.000	0.961** 0.000

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed). หมายถึง **p <.01, *p <.05

จากตารางที่ 9 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในภาพรวม มีความสัมพันธ์ไปในทางบวกอยู่ในระดับสูงมีค่า p-value เท่ากับ 000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ .01

สรุปความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ด้านของการรับรู้ถึงประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครัวเรือนของท่านเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้และการวางแผน ($r = 0.969$, $p < .01$) ความสัมพันธ์ระหว่างครัวเรือนของท่านเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้และกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.967$, $p < .01$) ความสัมพันธ์ระหว่างครัวเรือนของท่านเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้และจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.956$, $p < .01$) และความสัมพันธ์ระหว่างครัวเรือนของท่านเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้และการประเมินผล ($r = 0.966$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ในด้านการรับรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจ และสังคม พบว่า การรับรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจและสังคมและการวางแผน ($r = 0.884$, $p < .01$) การรับรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจและสังคมและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.873$, $p < .01$) การรับรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจและสังคมและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.868$, $p < .01$) การรับรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจและสังคมและประเมินผล ($r = 0.876$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ในด้านของครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นพบว่า การรับรู้ถึงเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นและการวางแผน ($r = 0.928$, $p < .01$) การรับรู้ที่สามารถการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.931$, $p < .01$) การรับรู้ที่สามารถเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.932$, $p < .01$) ครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นและประเมินผล ($r = 0.923$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ในด้านการรับรู้ที่สามารถช่วยสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีพบว่า การรับรู้ที่สามารถช่วยสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีและการวางแผน ($r = 0.858$, $p < .01$) การรับรู้ที่สามารถช่วยสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.843$, $p < .01$) การรับรู้ที่สามารถช่วยสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.837$, $p < .01$) การรับรู้ที่สามารถช่วยสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีและประเมินผล ($r = 0.843$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงในด้านการรับรู้ในการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่น พบว่า การรับรู้ในการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่นและการวางแผน ($r = 0.952$, $p < .01$) การรับรู้ในการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่นและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.937$, $p < .01$) ครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่นและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.927$, $p < .01$) การรับรู้ในการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่นและประเมินผล ($r = 0.936$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงในการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ให้ผลดีมากกว่าผลเสีย พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาให้ผลดีมากกว่าผลเสียและการวางแผน ($r = 0.882$, $p < .01$) การรับรู้เกี่ยวกับการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.871$, $p < .01$) การรับรู้เกี่ยวกับการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.873$, $p < .01$) การรับรู้เกี่ยวกับการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ ให้ผลดีมากกว่าผลเสียและประเมินผล ($r = 0.867$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงในการรับรู้ในการเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภค พบว่า การรับรู้ในการเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคและการวางแผน ($r = 0.937$, $p < .01$) การรับรู้ในการเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.938$, $p < .01$) การรับรู้ในการเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.937$, $p < .01$) การรับรู้ในการเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคและประเมินผล ($r = 0.930$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความสัมพันธ์เชิงบวก ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 นั่นคือปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า การรับรู้ถึงประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้การรับรู้ถึงที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจและสังคมการรับรู้ถึงที่เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นการรับรู้ที่สามารถสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีการรับรู้ถึงการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่นการรับรู้เกี่ยวกับการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียและการรับรู้ในการเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

สมมุติฐาน ตารางที่ 10 ความคาดหวังความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ทดสอบสมมุติฐาน

(H_0) ความคาดหวัง ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

(H_1) ความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ความคาดหวังในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว	การมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว			
	การวางแผน	กิจกรรมของกลุ่ม	จัดสรรผลประโยชน์	ประเมินผล
1. คาดหวังจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น	0.927** 0.000	0.922** 0.000	0.919** 0.000	0.908** 0.000
2. คาดหวังจะทำให้ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำ	0.862** 0.000	0.860** 0.000	0.857** 0.000	0.860** 0.000
3. คาดหวังว่าทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น	0.926** 0.000	0.910** 0.000	0.912** 0.000	0.899** 0.000
4. คาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่าน	0.943** 0.000	0.949** 0.000	0.945** 0.000	0.938** 0.000
5. คาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า	0.896** 0.000	0.894** 0.000	0.902** 0.000	0.884** 0.000
โดยภาพรวม	0.962** 0.000	0.958** 0.000	0.958** 0.000	0.948** 0.000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed). หมายถึง **p <.01, *p <.05

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยากับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในภาพรวม มีความสัมพันธ์ไปในทางบวกอยู่ในระดับสูงมีค่า p -value เท่ากับ 000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ .01

สรุปความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ในคาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น พบว่า คาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นและการวางแผน ($r = 0.927$, $p < .01$) คาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.922$, $p < .01$) คาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.919$, $p < .01$) คาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นและประเมินผล ($r = 0.908$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงในคาดหวังว่าจะทำให้ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำ พบว่า คาดหวังว่าจะทำให้ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำและการวางแผน ($r = 0.862$, $p < .01$) คาดหวังว่าจะทำให้ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.860$, $p < .01$) คาดหวังว่าจะทำให้ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.857$, $p < .01$) คาดหวังว่าจะทำให้ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำและประเมินผล ($r = 0.860$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในคาดหวังจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น พบว่า คาดหวังว่าจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นและการวางแผน ($r = 0.926$, $p < .01$) คาดหวังว่าจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.910$, $p < .01$) คาดหวังว่าจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.912$, $p < .01$) ครัวเรือนของท่านคาดหวังจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นและประเมินผล ($r = 0.899$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงในคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่าน พบว่าคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่านและการวางแผน ($r = 0.943$, $p < .01$) คาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่านและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.949$, $p < .01$) คาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่านและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.945$, $p < .01$) คาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่านและประเมินผล ($r = 0.938$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงในคาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า พบว่า คาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและการวางแผน ($r = 0.896$, $p < .01$) คาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.894$, $p < .01$) คาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.902$, $p < .01$) คาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและประเมินผล ($r = 0.884$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความสัมพันธ์เชิงบวก ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า คาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นคาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นคาดหวังจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่านและครัวเรือนของท่านคาดหวังว่าเป็นการให้

ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคัมค่ามีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 5 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ความคิดเห็นการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

โดยมีข้อคำถามในการสัมภาษณ์ดังนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาเป็นอย่างไร
2. มีแผนปฏิบัติงาน หรือโครงสร้างในลักษณะใด
3. การมีความสามารถเป็นผู้นำให้กลุ่มวิสาหกิจก้าวไปข้างหน้าด้วยการกระตุ้นกลุ่มอย่างไร
4. การควบคุมการผลิตอย่างไรเพื่อให้ได้มาตรฐานสินค้าการเกษตร
5. แนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของตลาดเป็นอย่างไร

ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลจากการดำเนินงาน นำไปสู่การสร้างข้อสรุปที่ได้นำเสนอในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ตามลำดับความสำคัญและจำแนกรายประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผน (Planning)

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เกิดจากการรวมกลุ่มของชุมชนที่มีความคิดและมีความเข้าใจตรงกัน ได้มีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจ และมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานรวมถึงมีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม คือ

1. เป็นกลุ่มจำหน่ายผักและผลไม้ปลอดสารเคมี
2. ส่งเสริมให้ใช้วัตถุดิบหรือใช้ในภาคการเกษตรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด
3. ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมโดยการเผา
4. การลด ละ เลิก ใช้สารเคมีเพื่อเป็นแนวทางของเกษตรอินทรีย์ครบวงจร
5. เป็นอาชีพหลัก สร้างงาน สร้างรายได้ และความสามัคคี
6. ลดต้นทุนในการผลิต เพิ่มรายได้
7. สร้างความอบอุ่นในครอบครัว

ต่อมาได้จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชื่อ กลุ่มผักและผลไม้ปลอดสารดอกบัว

(ประธานกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

กลุ่มตั้งครั้งแรกโดยมีเป้าหมายในการลด ละ เลิก การใช้สารเคมี ซึ่งขั้นตอนนี้ยังได้กล่าวถึงการที่หมู่บ้านบัวได้เข้าร่วมโครงการสายใยรักปลอดภัยของมหาวิทยาลัยพะเยา

(รองประธานกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้มีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้กลุ่มมีความยั่งยืน เพราะมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการเสนอแผนการดำเนินงาน ที่ผ่านมากลุ่มประสบความสำเร็จ เป็นกลุ่มผักผลไม้ปลอดสารพิษ โดยมีการส่งเสริมให้ใช้วัตถุเหลือใช้มาทำเป็นปุ๋ยแต่ก็ยังไม่เพียงพอความต้องการ

(เลขากลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้มีการวางแผนการดำเนินงานด้านกระบวนการผลิต และการตลาดเพื่อให้มีรายได้หลัก และมีความยั่งยืน พึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง

(เหรียญญิกกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ปัจจุบันการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐาน โดยมีบริษัท อาร์ พี อาร์ คอนซัลติ้งแอนด์เทรคคิง จำกัด และบริษัท อาร์ พี อาร์ คอนซัลติ้งแอนด์ เทรคคิง จำกัด เข้ามาติดต่อยาวนานวางแผนระยะยาวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ยังมีการป้องกัน แก้ไขปัญหา และตรวจสอบคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับของโลก

(ประชาสัมพันธ์กลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากการรวมกันของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีการวางแผนในด้านการตลาด ปัจจุบันจำหน่ายศูนย์ราชการพะเยา ทุกวันพุธ พฤหัสบดี ยังจำหน่ายวันจันทร์ถึงวันศุกร์บริเวณหน้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รวมไปถึงบริเวณลานวัดบ้านบัว และมีพ่อค้าคนกลางมาซื้อที่กลุ่ม

(การตลาดกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากปัญหาการที่ประชาชนในหมู่บ้านบัวมีสารพิษปนเปื้อนอยู่ในเลือด เสียชีวิตและมีโรคภัยไข้เจ็บจากการมีสารพิษสะสมในร่างกาย ทำให้ชุมชนได้ตระหนักถึงการร่วมกันรณรงค์งดสารเคมี รณรงค์ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ในการเกษตร จึงได้มีการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านชาวอินทรีย์ และผักและผลไม้ปลอดสาร ตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้น ชุมชนจึงได้มีการวางแผนรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินบ้านบัว ผลิตข้าวอินทรีย์และผักและผลไม้ปลอดสารพิษ ออกจำหน่ายไปทั่วไป โดยใช้ชื่อ “ชาวอินทรีย์บ้านบัว” “ผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว”

(ผู้ใหญ่บ้านบัว : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เกิดจากการรวมกลุ่มของชุมชนที่ไม่ต้องการทำลายสิ่งแวดล้อมโดยการเผา การลด ละ เลิกใช้สารเคมี จึงได้มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันให้เกิดเป็นอาชีพหลัก เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ และความสามัคคี ลดต้นทุนในการผลิต เพิ่มรายได้สร้างความอบอุ่นในครอบครัว

(ประธานวิสาหกิจชุมชนบ้านบัว : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ปัจจุบันมีผู้คนเริ่มสนใจสุขภาพของตนเองมากขึ้น จึงทำให้เกษตรกรได้ผลิตผักและผลไม้ปลอดสารพิษที่ตรงกับความต้องการของตลาดโดยมีการวางแผนการดำเนินงาน คือ การปรับปรุงการผลิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ โดยใช้หลัก ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว และการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ใหม่อยู่ตลอดเวลา แบบผสมผสานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว เพื่อให้มีความปลอดภัยทั้งต่อตัวผู้บริโภครวมถึงตัวเกษตรกรเองกลุ่มต้องทำให้เกิดคุณค่าทางอาหารที่สูงปลอดภัยต่อผู้บริโภค ลดสารพิษจากสารเคมีที่ตกค้างในดิน ในน้ำ ในอากาศ แล้วยังช่วยลดมลพิษ ภาวะที่เสื่อมโทรมมาก โดยให้ธรรมชาติเป็นผู้บำบัด ช่วยฟื้นฟูพื้นที่การเกษตร และพื้นที่การเพาะปลูก จึงทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นในผลผลิตปลอดสารพิษ ทำให้มียอดขายสูงกว่าผลผลิต ทางกลุ่มวิสาหกิจผักปลอดสารได้มีการประชุมวางแผนการบริหารจัดการเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ได้ผลผลิตเพียงพอต่อผู้บริโภคและคงคุณค่าทางโภชนาการที่สูงตามมาตรฐานการผลิตผักและผลไม้ปลอดสารพิษ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ยังวางแผนแบ่งความรับผิดชอบหน้าที่ตามความสามารถการปลูกของแต่ละครัวเรือน จนทำให้ยอดขายการผลิตกับยอดขายการสั่งซื้อบรรลุตามความคาดหวังของกลุ่ม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหา และสร้างรายได้ให้กับชุมชนในการพึ่งพาตัวเอง

(นางชนัญฐิยา ปงธิยา เจ้าหน้าที่พนักงานการเงินและบัญชีชำนาญงาน พัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยา : 3 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้มีการกำหนดทิศทางให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อผลักดันให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพและได้มาตรฐานของสากล ซึ่งรัฐบาลได้มีการนำยุทธศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรเพื่อมาวางแผนปรับเปลี่ยนแก้ไขในการดำเนินงานให้เกิดการรองรับผลผลิตทางการเกษตรที่จะนำไปแข่งขันกับตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยก่อนหน้านี้ประเทศไทยได้เริ่มใช้ Thailand 1.0 มาจนถึงปัจจุบันคือ Thailand 4.0 ก่อนอื่นต้องขออธิบาย Thailand 1.0 รัฐเน้นการลงทุนทางภาคเกษตรกรรม Thailand 2.0 รัฐเน้นลงทุนในอุตสาหกรรมเบาที่อาศัยแรงงานของคนจำนวนมาก Thailand 3.0 ซึ่งเป็นการเน้นหนักทางด้านอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก รัฐบาลจึงให้ความสำคัญในการเร่งการพัฒนาปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ จนนำไปสู่ Thailand 4.0 เป็นการขับเคลื่อนประเทศด้วยความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการบริการระดับสูง การเปลี่ยนแปลงของประเทศมักจะส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนรวมถึงเกษตรกร ฉะนั้นต้องมีการวางแผนให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ โดยนำด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ เข้าไปช่วยเกษตรกรมีการวางแผนให้เกษตรกรลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก อาทิเช่น สารเคมี ปุ๋ยต่าง ๆ หันมาใช้ทรัพยากรภายในชุมชนเข้ามาทดแทน เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เป็นการลดต้นทุนในการผลิตให้กับเกษตรกรและยังเข้ามาช่วยในเรื่องฟื้นฟูพื้นที่การเกษตรที่ได้รับสารเคมีตกค้างในดินในพืช ให้ปลอดภัย รวมถึงช่วยการประชาสัมพันธ์และจัดหาตลาดให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ให้มีพื้นที่ขายและกระตุ้นให้ชุมชนใกล้เคียงลดการใช้สารเคมี

“...หน่วยงานภาครัฐมีการวางแผนให้เกษตรกรสร้างความเข้มแข็งและพึ่งพาตัวเองได้ มุ่งเน้นลดการใช้สารเคมีในการผลิต โดยหันมาใช้ทรัพยากรภายในชุมชนการผลิตที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด...”

(นางสาวจุฑามาศ กุลยวิชัย นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ : 3 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

สรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้านการวางแผน (Planning)

คณะกรรมการกลุ่มและผู้นำชุมชน

เป็นกระบวนการทำงานสู่ความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เกิดจากการรวมกลุ่มของชุมชนที่มีความคิดและมีความเข้าใจตรงกัน ในด้านการวางแผน ทำให้เกิดศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งมีการดำเนินงานของประธานกลุ่ม คือ นางณัฐวิภากร ใจบาล ได้วางแผนการบริหารจัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานปรับเปลี่ยนเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม คือ 1) เป็นกลุ่มจำหน่ายผักปลอดสารพิษ 2) ส่งเสริมให้ใช้วัตถุดิบเหลือใช้ในภาคการเกษตรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด 3) ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมโดยการเผา 4) การลด ละ เลิก ใช้สารเคมีเพื่อเป็นแนวทางของเกษตรอินทรีย์ครบวงจร 5) เป็นอาชีพหลัก สร้างงาน สร้างรายได้ และความสามัคคี 6) ลดต้นทุนในการผลิต เพิ่มรายได้ และ 7) สร้างความอบอุ่นในครอบครัว โดยไม่ไปหางานทำต่างจังหวัด จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวทำให้การดำเนินกิจกรรมสามารถอยู่รอดได้ จากการสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตั้งครั้งแรกโดยมีเป้าหมายในการลด ละ เลิก การใช้

สารเคมี ขึ้นตอนยังได้กล่าวถึงหมู่บ้านบัวได้เข้าร่วมโครงการสายใยรักปลอดภัยของมหาวิทยาลัยพะเยา จึงทำให้เกิดกลุ่มวิสาหกิจขึ้น ในการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จด้านคุณภาพและมาตรฐาน จึงทำให้มีบริษัท อาร์ พี อาร์ คอนซัลติ้งแอนด์ เทคดิง จำกัด และบริษัท อาร์ พี อาร์ คอนซัลติ้งแอนด์ เทคดิง จำกัด เข้ามาติดต่อร่วมวางแผนระยะยาวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ยังมีการป้องกัน แก้ไขปัญหา และตรวจสอบคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับของโลก

“...การวางแผนดำเนินงานให้เป็นที่ยอมรับของตลาดต้องอาศัยความเข้าใจ และความร่วมมือกันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล....”

กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

ปัจจุบันมีผู้คนเริ่มสนใจสุขภาพของตนเองมากขึ้น จึงทำให้เกษตรกรได้ผลิตผักและผลไม้ปลอดสารพิษที่ตรงกับความต้องการของตลาด โดยมีการวางแผนการดำเนินงาน คือ การปรับปรุงการผลิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ โดยใช้หลัก ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว และการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ใหม่อยู่ตลอดเวลา แบบผสมผสานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว เพื่อให้มีความปลอดภัยทั้งต่อตัวผู้บริโภค รวมถึงตัวเกษตรกรเอง ฉะนั้นกลุ่มต้องมีการวางแผนการปลูกผักหมุนเวียนหลายประเภท เพื่อฟื้นฟูดินให้มีความสมบูรณ์ ป้องกันโรคและแมลง ทำให้เกิดคุณค่าทางอาหารที่สูงปลอดภัยต่อผู้บริโภค ลดสารพิษจากสารเคมีที่ตกค้างในดิน ในน้ำ ในอากาศ แล้วยังช่วยลดมลพิษ ภาวะที่เสื่อมโทรมมาก โดยให้ธรรมชาติเป็นผู้บำบัด ช่วยฟื้นฟูพื้นที่การเกษตร และพื้นที่การเพาะปลูก จึงทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นในผลผลิตปลอดสารพิษ ทำให้มียอดขายซื้อสูงกว่าผลผลิต ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ได้มีการประชุมวางแผนการบริหารจัดการเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ได้ผลผลิตเพียงพอต่อผู้บริโภคและคงคุณค่าทางโภชนาการที่สูงตามมาตรฐานการผลิตผักและผลไม้ปลอดสารพิษ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ยังวางแผนแบ่งความรับผิดชอบหน้าที่ตามความสามารถ การปลูกของแต่ละครัวเรือน จนทำให้ยอดการผลิตกับยอดการสั่งซื้อบรรลุตามความคาดหวังของกลุ่ม การปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหา และสร้างรายได้ให้กับชุมชนในการพึ่งพาตัวเองจากการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีการกำหนดทิศทางให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อผลักดันให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพและได้มาตรฐานของสากล ซึ่งรัฐบาลได้มีการนำยุทธศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เพื่อมาวางแผนปรับเปลี่ยนแก้ไขในการดำเนินงานให้เกิดการรองรับผลผลิตทางด้านการเกษตรที่จะนำไปแข่งขันกับตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยก่อนหน้านี้ประเทศได้เริ่มใช้ Thailand 1.0 มาจนถึงปัจจุบันคือ Thailand 4.0 ก่อนอื่นต้องขออธิบาย Thailand 1.0 รัฐเน้นการลงทุนทางภาคเกษตรกรรม Thailand 2.0 รัฐเน้นลงทุนในอุตสาหกรรมเบาที่อาศัยแรงงานของคนจำนวนมาก Thailand 3.0 ซึ่งเป็นการเน้นหนักทางด้านอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก รัฐบาลจึงให้ความสำคัญในการเร่งการพัฒนาปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ จนนำไปสู่ Thailand 4.0 เป็นการขับเคลื่อนประเทศด้วยความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการบริการระดับสูง การเปลี่ยนแปลงของประเทศมักจะส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนรวมถึงเกษตรกร รัฐบาลและ

หน่วยงานภาครัฐ จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของชุมชน ทำให้มีการวางแผนให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ โดยนำด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้าไปช่วยเกษตรกร และยังมีการวางแผนให้เกษตรกรลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก เช่น สารเคมี ปุ๋ยต่าง ๆ หันมาใช้ทรัพยากรภายในชุมชนเข้ามาทดแทน เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เป็นการลดต้นทุนในการผลิตให้กับเกษตรกรนั่นเอง หน่วยงานภาครัฐยังเข้ามาช่วยในเรื่องฟื้นฟูพื้นที่การเกษตรที่ได้รับสารเคมีตกค้างในดิน ในพืช ให้ปลอดภัย และยังเข้ามาช่วยการประชาสัมพันธ์และจัดหาตลาดให้กับกลุ่มผักปลอดสารให้มีพื้นที่ขายและกระตุ้นให้ชุมชนใกล้เคียงลดการใช้สารเคมีเช่นกัน

สรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้านการจัดการองค์กร (Organizing)

คณะกรรมการกลุ่มและผู้นำชุมชน :

การเขียนแผนงานโครงสร้างถือได้ว่าเป็นประเด็นที่สำคัญของการจัดการอีกขั้นตอนหนึ่ง เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่มีผลต่อการจัดการคนและงานภายในกลุ่ม เป็นการกำหนดจัดเตรียมความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สร้างความคล่องตัวในการดำเนินงานให้กับกลุ่มฯ ดังนั้นกลุ่มวิสาหกิจจึงมีโครงสร้างในการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการดำเนินงานประกอบได้ด้วย ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม ฝ่ายเลขานุการ ฝ่ายเหรัญญิก ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และฝ่ายการตลาด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกำหนดโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่ของกรรมการและสมาชิกในการดำเนินงานอย่างชัดเจนและได้แบบโครงสร้างออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวาระการประชุม คือ คณะกรรมการดำเนินงานต้องอยู่ใน 2 วาระปีหรือหมดหน้าที่ลงตามมติกลุ่ม ตามข้อบังคับ ระเบียบ นโยบาย และมติที่ประชุม โดยสามารถเลือกสมาชิกภายในกลุ่มเข้าร่วมการประชุมเพื่อการพิจารณาดำเนินงานกำหนดโครงสร้างของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาจะสามารถสร้างโครงสร้างการดำเนินงานให้เกิดขึ้นภายในกลุ่มได้

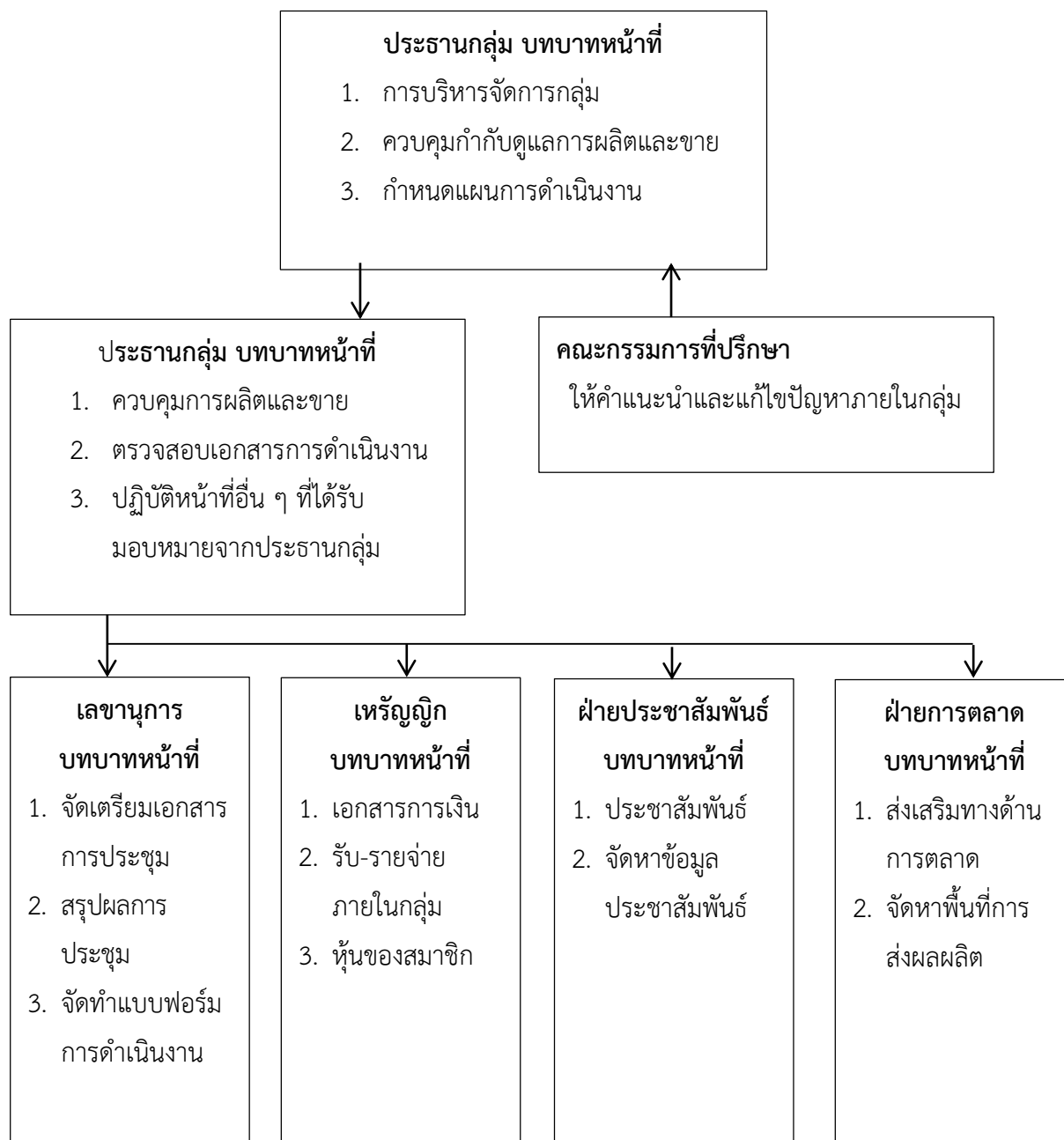
ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดฝ่ายประสานงาน คือ การพิจารณาการดำเนินงานประจำปีของกลุ่ม และการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตามระเบียบการปฏิบัติภายในกลุ่ม เพื่อวางรากฐาน ระเบียบแบบแผนการปฏิบัติงาน ให้อยู่ในลักษณะการขับเคลื่อนไปข้างหน้าด้วยตัวเอง

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดการคัดเลือกสมาชิก คือ การใช้ความเป็นประชาธิปไตยในการคัดเลือกจากสมาชิกที่ทุกคนเห็นพ้องด้วยกันทุกฝ่าย โดยต้องมีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรที่มีอาชีพหลักและสุขภาพดี มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพะเยา ซื่อสัตย์และซื่อสัตย์ มีคุณธรรมจริยธรรม และต้องมีการรับรองจากสมาชิกอย่างน้อย 2 คนหรือให้คณะกรรมการพิจารณาเป็นรายกรณี เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานด้านโครงสร้างของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่าย คือ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยให้ที่ประชุมเป็นผู้ลงความเห็นเป็นมติที่ประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานให้กลุ่มเป็นไปในทิศทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นภายใน

อนาคตจากการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

โครงสร้างของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และบทบาทหน้าที่ รายละเอียด ดังแผนภาพที่ 2

สรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading) (Leading)

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ภายในกลุ่ม ได้มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน โดยการโน้มน้าว ชี้ชวนถึงผลดีผลเสีย พร้อมทั้งรับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการที่จะปรึกษาหารือกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน

(ประธานกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ยอมรับผู้นำ (ประธานกลุ่ม) เนื่องจากเห็นว่าประธานกลุ่มมีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ ซึ่งปลูกผักชีฝรั่ง ผักคะน้า องุ่น เสาวรส โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอนประธานเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสมาชิกกลุ่ม

(รองประธานกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัวแห่งนี้มีการบริหารจัดการร่วมกันมาอย่างยาวนาน จึงมีวิถีความเป็นอยู่และสังคมเข้มแข็งเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นได้เป็นอย่างดี มักจะมีหน่วยงานอื่น ๆ มาขอศึกษาดูงานอยู่เป็นประจำแต่ยังต้องมีการพัฒนาตนเอง อย่างสม่ำเสมอ

(เลขากลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ผู้นำหรือประธานกลุ่มมีจิตวิทยาในการจูงใจ โน้มน้าว ประชาชนสมาชิกกลุ่มให้ปฏิบัติการทำงานร่วมกันได้อย่างสมัครสมานสามัคคี ร่วมทำงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สมาชิกทุกคนมีจิตอาสา

(เหรัญญิกกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ผู้นำหรือประธานกลุ่มมีศักยภาพที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกในการตัดสินใจ และมีวิสัยทัศน์ที่มองการณ์ไกลเพื่ออนาคตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดังนั้นสมาชิกจึงยอมกับประธานกลุ่มเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำในตัวเอง ในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

(ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

ประธานกลุ่มเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำในตัวเอง ในการปฏิบัติร่วมกันสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

(ฝ่ายการตลาดของกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

สรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading)

คณะกรรมการกลุ่มและผู้นำชุมชน

การบริหารจัดการภายในกลุ่มจะต้องมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน พร้อมทั้งรับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการที่จะปรึกษาหารือกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน แต่การตัดสินใจส่วนใหญ่จะเป็นฉันทามติของกลุ่ม และสมาชิกทุกคนได้ยอมรับเคารพภายใต้การนำของประธานกลุ่ม เนื่องจากมีความรู้ประสบการณ์ในการวางแผน การจัดหาตลาดรองรับผลผลิตที่จะเกิดขึ้น และผู้นำหรือประธานกลุ่มมีศักยภาพที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกในการตัดสินใจ และมีวิสัยทัศน์ที่มองการณ์ไกลเพื่ออนาคตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ดังนั้นสมาชิกจึงยอมกับประธานกลุ่มเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำในตัวเอง ในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว แห่งนี้มีการบริหารจัดการร่วมกัน จึงมีวิถีความเป็นอยู่ และสังคมเข้มแข็งสามารถเป็นต้นแบบในด้านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เกษตรปลอดภัยต้นแบบหมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดเรื่องการทำเกษตรอย่างยั่งยืน ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและสังคม

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้านการควบคุม (Control)

ทางกลุ่มได้กำหนดรูปแบบให้การทำงาน เป็นไปตามแผนของวิธีการควบคุมที่ได้กำหนดขึ้น โดยสมาชิกภายในกลุ่ม การควบคุมจะจัดทำไปพร้อมกับตรวจสอบคุณภาพในการทำงานและผลผลิตที่จะส่งออก โดยส่วนใหญ่จะมีคณะกรรมการของกลุ่มเป็นดูแลควบคุมตลอดเวลา

(ประธานกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

กลุ่มได้แบ่งหน้าที่การควบคุมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีการตรวจสอบควบคุมและการบริหารจัดการของกลุ่มทำควบคู่ไปด้วยกัน โดยให้สมาชิกทุกคนเข้าร่วมการตัดสินใจเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการ

(รองประธานกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

กลุ่มได้แบ่งหน้าที่การควบคุมคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรในการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษได้มีการควบคุมคุณภาพของผลผลิต เนื่องจากมีผักและผลไม้ออกมาจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้บริโภคเกิดความกังวลใจในเรื่องของคุณภาพผักและผลไม้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว จึงได้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคตั้งแต่ปลอดสารพิษ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ทำให้มีคุณค่าที่อาหารที่สูงปลอดสารเคมีในการซื้อผลผลิตจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

(เลขากลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

กลุ่มได้มีการจัดแจ้งรับรองมาตรฐาน GlobalGAP เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค โดยมาตรฐาน Global GAP คือ มาตรฐานภาคเอกชนสำหรับการผลิตสินค้าเกษตรของกลุ่มผู้ค้าปลีกในยุโรปมีที่มาจากมาตรฐาน GAP หรือ Good Agricultural Practice ของ องค์การอาหารและเกษตรกรรมแห่งสหประชาชาติ (เหรียญกุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

กลุ่มได้กำหนดการควบคุมโดยอาศัยการประชุมตามวาระของสมาชิกกลุ่มในการปรึกษาหารือถึงเรื่องมาตรการการควบคุมรักษามาตรฐานเพื่อให้การปฏิบัติประสบความสำเร็จ (ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีการตรวจคุณภาพของพื้นที่และวิเคราะห์ผลผลิตที่ครั้งเพื่อควบคุมมาตรฐานการผลิตของกลุ่มผักปลอดสารทำให้เกิดความเชื่อมั่นของผู้บริโภคว่าปลอดภัยจริง ทำให้มีการผู้บริโภคมีการสั่งซื้ออย่างต่อเนื่อง จนผลผลิตออกมาไม่พอกับความต้องการของตลาด หากมีการขยายพื้นที่เพาะปลูก หรือมีการปลูกผักผลไม้ หลากหลายมากกว่าที่มีอยู่ เชื่อว่าจะมีรายได้สูงขึ้น (ฝ่ายการตลาดของกลุ่ม : 12 กันยายน 2562 : สัมภาษณ์)

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้านการควบคุม (Control)

คณะกรรมการกลุ่มและผู้นำชุมชน :

การกำหนดรูปแบบให้การทำงาน เป็นไปตามแผนของวิธีการควบคุมที่ได้กำหนดขึ้นโดยสมาชิกภายในกลุ่มจัดทำไปพร้อมกับตรวจสอบคุณภาพในการทำงานและผลผลิตที่จะส่งออก โดยส่วนใหญ่จะมีคณะกรรมการของกลุ่มเป็นดูแลควบคุมตลอดเวลาโดยได้แบ่งหน้าที่การควบคุมออกเป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การควบคุมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

จากการสัมภาษณ์ พบว่า มีการตรวจสอบควบคุมและการบริหารจัดการของกลุ่มทำควบคู่ไปด้วยกัน โดยให้สมาชิกทุกคนเข้าร่วมการตัดสินใจเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการ กำหนดการควบคุมโดยอาศัยการประชุมตามวาระของสมาชิกกลุ่มในการปรึกษาหารือถึงเรื่องมาตรการการควบคุมเพื่อให้การปฏิบัติประสบความสำเร็จ

2. การควบคุมคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้มีการควบคุมคุณภาพของผลผลิต เนื่องจากมีผักและผลไม้จำหน่ายเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้บริโภคเกิดความกังวลใจในเรื่องของคุณภาพผักและผลไม้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว จึงได้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคตั้งแต่ปลอดสารเคมี ดินน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ทำให้มีคุณค่าที่อาหารที่สูงปลอดสารเคมีในการซื้อผลผลิตจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จึงได้มีการจัดแจ้งรับรองมาตรฐาน GlobalGAP (หรือเดิมเรียกว่า EurepGAP) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค โดยมาตรฐาน Global GAP คือ มาตรฐานภาคเอกชนสำหรับการผลิตสินค้าเกษตรของกลุ่มผู้ค้าปลีกในยุโรปมีที่มาจาก

มาตรฐาน GAP หรือ Good Agricultural Practice ของ องค์การอาหารและเกษตรกรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Food and Agriculture Organization-FAO) ผักและผลไม้ปลอดสารพิษต้องมีการตรวจคุณภาพของพื้นที่และวิเคราะห์ผลผลิตทุกครั้ง เพื่อควบคุมมาตรฐานการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ทำให้เกิดความเชื่อมั่นของผู้บริโภคได้ทำให้มีการผู้บริโภคมีการสั่งซื้ออย่างต่อเนื่อง จนผลผลิตออกมาไม่พอกับความต้องการของตลาด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ ดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 169 ครั้วเรือนเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก และเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation)

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 94 คน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ประถมศึกษาอาชีวศึกษาหลักส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ 10,001 - 15,000 บาท ระยะเวลาการอาศัยส่วนใหญ่ 16 - 20 ปี และสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ 4 - 6 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้และความคาดหวังที่สร้างประสิทธิภาพให้การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และในเรื่องของความคาดหวัง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากเช่นกัน

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในเรื่องของการรับรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ครั้วเรือนของท่านเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคและครั้วเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$) รองลงมา คือ ด้านราคา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$) รองลงมาคือ ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียอยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.46$) ครั้วเรือนของท่านเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้อยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.44$) ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมี ($\mu = 3.40$) ตามลำดับ และ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าการก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจ และสังคมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.37$)

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในเรื่องของความคาดหวัง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ครั้วเรือนของท่านคาดหวังว่าทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.53$) รองลงมา คือ ครั้วเรือนของท่านคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.54$) ครั้วเรือนของท่านคาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.53$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ครั้วเรือนของท่านคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่านและครั้วเรือนของท่านคาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า และสังคมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.40$)

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ไปในทางบวกอยู่ในระดับสูง มีค่า *p-value* เท่ากับ 000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ .01 โดยได้แบ่งความสัมพันธ์ออกเป็น 7 ประเด็น

1. ความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ในด้านของครั้วเรือนของท่านเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครั้วเรือนของท่านเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้และการวางแผน ($r = 0.969$, $p < .01$) ความสัมพันธ์ระหว่างครั้วเรือนของท่านเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้และกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.967$, $p < .01$) ความสัมพันธ์ระหว่างครั้วเรือนของท่านเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้และจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.956$, $p < .01$) และความสัมพันธ์ระหว่างครั้วเรือนของท่านเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้และการประเมินผล ($r = 0.966$, $p < .01$) ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ในด้านของครั้วเรือนของท่านเห็นว่าการก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าการก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจและสังคมและการวางแผน ($r = 0.884$, $p < .01$) ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าการก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจและสังคมและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.873$, $p < .01$) ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าการก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจและสังคมและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.868$, $p < .01$) ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าการก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจและสังคมและประเมินผล ($r = 0.876$, $p < .01$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ในด้านของครั้วเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นพบว่า ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นและการวางแผน ($r = 0.928$, $p < .01$) ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.931$, $p < .01$) ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.932$, $p < .01$) ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นและประเมินผล ($r = 0.923$, $p < .01$) ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ในด้านครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีพบว่า ครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีและการวางแผน ($r = 0.858, p < .01$) ครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.843, p < .01$) ครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.837, p < .01$) ครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีและประเมินผล ($r = 0.843, p < .01$) ตามลำดับ

5. ความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ในด้านครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่นพบว่า ครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่นและการวางแผน ($r = 0.952, p < .01$) ครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่นและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.937, p < .01$) ครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่นและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.927, p < .01$) ครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่นและประเมินผล ($r = 0.936, p < .01$) ตามลำดับ

6. ความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงในด้านครัวเรือนของท่านเห็นว่าการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียพบว่า ครัวเรือนของท่านเห็นว่าการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียและการวางแผน ($r = 0.882, p < .01$) ครัวเรือนของท่านเห็นว่าการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.871, p < .01$) ครัวเรือนของท่านเห็นว่าการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.873, p < .01$) ครัวเรือนของท่านเห็นว่าการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียและประเมินผล ($r = 0.867, p < .01$) ตามลำดับ

7. ความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ในด้านครัวเรือนของท่านเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคพบว่า ครัวเรือนของท่านเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคและการวางแผน ($r = 0.937, p < .01$) ครัวเรือนของท่านเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.938, p < .01$) ครัวเรือนของท่านเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.937, p < .01$) ครัวเรือนของท่านเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคและประเมินผล ($r = 0.930, p < .01$) ตามลำดับ

สรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความสัมพันธ์เชิงบวก ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 นั่นคือปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ครัวเรือนเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจ และสังคมครัวเรือนเห็นว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นและยังเห็นว่าเป็นการสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีครัวเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่นครัวเรือนของท่านเห็นว่าการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียและเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมของ

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยากับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในภาพรวม มีความสัมพันธ์ไปในทางบวกอยู่ในระดับสูง มีค่า p -value เท่ากับ 000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ .01 โดยได้แบ่งความสัมพันธ์ออกเป็น 5 ประเด็น

1. ความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ในด้านครัวเรือนของท่านคาดหวังจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น พบว่า ครัวเรือนของท่านคาดหวังจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นและการวางแผน ($r = 0.927, p < .01$) ครัวเรือนคาดหวังจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.922, p < .01$) และคาดหวังจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.919, p < .01$) และยังคงคาดหวังจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นและประเมินผล ($r = 0.908, p < .01$) ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงในครัวเรือนของท่านคาดหวังจะทำให้ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำ พบว่า ครัวเรือนคาดหวังจะทำให้ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำและการวางแผน ($r = 0.862, p < .01$) คาดหวังจะทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีงานทำและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.860, p < .01$) และครัวเรือนของท่านคาดหวังจะทำให้ครัวเรือนและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.857, p < .01$) นอกจากนี้ยังคาดหวังจะทำให้ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำและประเมินผล ($r = 0.860, p < .01$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในครัวเรือนคาดหวังจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น พบว่า ครัวเรือนคาดหวังจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นและการวางแผน ($r = 0.926, p < .01$) คาดหวังจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.910, p < .01$) และคาดหวังจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.912, p < .01$) และยังคงคาดหวังจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นและประเมินผล ($r = 0.899, p < .01$) ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงในครัวเรือนคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน พบว่า ครัวเรือนคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนและการวางแผน ($r = 0.943, p < .01$) ครัวเรือนคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่านและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.949, p < .01$) คาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่านและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.945, p < .01$) และยังคงคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนและประเมินผล ($r = 0.938, p < .01$) ตามลำดับ

5. ความสัมพันธ์เมื่อแยกเป็นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงในครัวเรือนของท่านคาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า พบว่า ครัวเรือนคาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและการวางแผน ($r = 0.896$, $p < .01$) คาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและกิจกรรมของกลุ่ม ($r = 0.894$, $p < .01$) คาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและจัดสรรผลประโยชน์ ($r = 0.902$, $p < .01$) และยังคาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและประเมินผล ($r = 0.884$, $p < .01$) ตามลำดับ

สรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความสัมพันธ์เชิงบวก ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 นั่นคือปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ครัวเรือนคาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นคาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นและคาดหวังว่าจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนและยังคาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่ามีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1. การวางแผน (Planning)

วางแผนการบริหารจัดการกลุ่มโดยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานปรับเปลี่ยนเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เพื่อเป็นกลุ่มจำหน่ายผักปลอดสารพิษ ส่งเสริมให้ใช้วัตถุดิบเหลือใช้ในภาคการเกษตรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมโดยการเผา การลด ละ เลิก ใช้สารเคมีเพื่อเป็นแนวทางของเกษตรอินทรีย์ครบวงจร เป็นอาชีพหลัก สร้างงาน สร้างรายได้ และความสามัคคี ลดต้นทุนในการผลิต เพิ่มรายได้ และสร้างความอบอุ่นในครอบครัว โดยไม่ไปหางานทำต่างจังหวัด จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวทำให้การดำเนินกิจกรรมสามารถกลุ่มวิสาหกิจอยู่รอด ได้ทำการวางแผนระยะยาวการดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จด้านคุณภาพและมาตรฐาน เป็นการป้องกัน แก้ไขปัญหา และตรวจสอบคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลมีการกำหนดโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงของประเทศมักจะส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนรวมถึงเกษตรกร รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐ จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของชุมชน ทำให้มีการวางแผนให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ โดยนำด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้าไปช่วยเกษตรกร และยังมีการวางแผนให้เกษตรกรลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก เช่น สารเคมี ปุ๋ยต่าง ๆ หันมาใช้ทรัพยากรภายในชุมชนเข้ามาทดแทน เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เป็นการลดต้นทุนในการผลิตให้กับเกษตรกรนั่นเอง หน่วยงานภาครัฐยังเข้ามาช่วยในเรื่องพื้นที่พื้นที่การเกษตรที่ได้รับสารเคมีตกค้างในดิน ในพืช ให้ปลอดภัย

โดยการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาได้ให้ความสำคัญของการวางแผนซึ่งนับได้ว่าเป็นใจความสำคัญในการบริหารจัดการขั้นตอนแรกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัยกลไกการวางแผนเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว โดยให้ความสำคัญ ด้านการวางแผนการผลิต และการวางแผนด้านการตลาด

2. ด้านการจัดองค์กร (Organizing)

การเขียนแผนงานโครงสร้าง ถือได้ว่าเป็นประเด็นที่สำคัญของการจัดการอีกขั้นตอนหนึ่ง เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่มีผลต่อการจัดการคนและงานภายในกลุ่ม เป็นการกำหนดจัดเตรียมความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สร้างความคล่องตัวในการดำเนินงานให้กับกลุ่ม ฯ ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผักผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว จึงมีโครงสร้างในการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการดำเนินงานแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบได้ด้วย ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม ฝ่ายเลขานุการ ฝ่ายเหรัญญิก ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และฝ่ายการตลาด โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวาระการประชุม คือ คณะกรรมการดำเนินงานต้องอยู่ใน 2 วาระปีหรือหมดหน้าที่ลงตามมติกลุ่ม ตามข้อบังคับ ระเบียบ นโยบาย และมติที่ประชุม โดยสามารถเลือกสมาชิกภายในกลุ่มเข้าร่วมการประชุมเพื่อพิจารณาดำเนินงานกำหนดโครงสร้างของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดฝ่ายประสานงาน มีการพิจารณาการดำเนินงานประจำปีของกลุ่ม และการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตามระเบียบการปฏิบัติภายในกลุ่มผักและผลไม้ปลอดสารบ้านบัว

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดการคัดเลือกสมาชิก คือ การใช้ความเป็นประชาธิปไตยในการคัดเลือกจากสมาชิกที่ทุกคนเห็นพ้องด้วยกันทุกฝ่าย โดยต้องมีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรที่มีอาชีพหลักและสุขภาพดี มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพะเยา ซื่อสัตย์และขยัน มีคุณธรรมจริยธรรม และโดยมีการรับรองจากสมาชิกอย่างน้อย 2 คนหรือให้คณะกรรมการพิจารณาเป็นรายกรณี เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานด้านโครงสร้างของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่าย คือ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยให้ที่ประชุมเป็นผู้ลงความเห็นเป็นมติที่ประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานให้กลุ่มเป็นไปในทิศทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นภายในอนาคตจากการดำเนินงานของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

3. การนำ (Leading)

การบริหารจัดการภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน พร้อมทั้งรับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการที่จะปรึกษาหารือกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน แต่การตัดสินใจส่วนใหญ่จะอยู่ที่ประธานกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกทุกคนได้ยอมรับเคารพการตัดสินใจของประธานกลุ่ม เนื่องจากมีความรู้ประสบการณ์ในการวางแผน การจัดหาตลาดรองรับผลผลิตที่จะเกิดขึ้น และผู้นำหรือประธานกลุ่มมีศักยภาพที่กล้าคิดกล้าทำ กล้าแสดงออกในการตัดสินใจ และมีวิสัยทัศน์ที่มองการไกลเพื่ออนาคตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

4. การควบคุม (Controlling)

เป็นการกำหนดรูปแบบให้การทำงาน เป็นไปตามแผนของวิธีการควบคุมที่ได้กำหนดขึ้น โดยสมาชิกภายในกลุ่ม การควบคุมจะจัดทำไปพร้อมกับตรวจสอบคุณภาพในการทำงานและผลผลิตที่จะส่งออก โดยส่วนใหญ่ประธานกลุ่มเป็นดูแลควบคุมตลอดเวลา โดยได้แบ่งหน้าที่การควบคุมออกเป็น 2 ประเภท คือ การควบคุมการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการตรวจสอบควบคุมและการบริหารจัดการของกลุ่มทำควบคู่ไปด้วยกัน โดยให้สมาชิกทุกคนเข้าร่วมการตัดสินใจเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการ มีกำหนดการควบคุมโดยอาศัยการประชุมตามวาระของสมาชิกกลุ่มในการปรึกษาหารือถึงเรื่องมาตรการการควบคุมเพื่อให้การปฏิบัติประสบความสำเร็จ และการควบคุมคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรได้ตามมาตรฐาน

5.2 อภิปรายผล

สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาในอดีตเกษตรกรบ้านบัวมีการนำสารเคมีมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจถึงโทษของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ทำให้มีการใช้ในปริมาณที่ไม่เหมาะสมและมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนาน และการใช้สารเคมีที่ขาดความเข้าใจก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค รวมถึงผลผลิตและยังเป็นอันตรายต่อเกษตรกรผู้ใช้โดยตรง อีกทั้งสารเคมียังมีผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภคอีกด้วย จึงได้มีหน่วยงานของรัฐได้เริ่มจัดตั้งเป็นโครงการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ กลุ่มเกษตรกรบ้านต๋อนได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้ เนื่องจากบ้านต๋อนเป็นพื้นที่ทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ จึงมีผลผลิตทางการเกษตรที่ไม่ได้มาตรฐานและคุณภาพ มาจากการใช้สารเคมีมากเกินไป ทำให้ดินไม่เหมาะสมแก่การเพาะ ส่งผลทำให้ผลผลิตลดลง ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล เพื่อผลักดันให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพและได้มาตรฐานของสากล หน่วยงานของรัฐจึงให้ความสนใจและสนับสนุนด้านผลผลิตทางการเกษตร จึงการดำเนินการอบรมจนสามารถปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบ เกษตรอินทรีย์ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน รวมไปถึงสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรได้ และเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว โครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จ เกษตรกรที่ผ่านการอบรมได้มีรวมกลุ่มเพื่อจัดทำเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผักปลอดสาร ซึ่งสอดคล้องกับ เสรี พงศ์พิศ (2546 : 83) กล่าวถึงวิสาหกิจชุมชน คือการประกอบการขนาดเล็กเพื่อการจัดการ ทุน ของชุมชน ในชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน โดยใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความคิดเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนผสมผสานกับความรู้สมัยใหม่ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมณฑนา คำหาญ (2547) การศึกษาระบบการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนท้องถิ่นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา สภาพทั่วไปของระบบการบริหารจัดการธุรกิจท้องถิ่นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนท้องถิ่นที่ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนท้องถิ่นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่พบว่าเป็นกรรมวิธีแบบชาวบ้านหรืออุตสาหกรรมภายในครอบครัวการบริหารและจัดการ เป็นวิธีการปฏิบัติที่ได้รับสืบทอดๆ กันมาจากรบรรพบุรุษในอดีต อย่างไรก็ตามได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการภายในกลุ่ม โดยได้เสนอให้นางณัฐวิภาณ์ ใจบาล เป็นประธานกลุ่ม เมื่อปี 2560 เกษตรกรกลุ่มผักปลอดสารได้ดำเนินการจัดการวางแผนภายในกลุ่ม โดยผักที่ปลูกนั้นจะเป็น พืชผัก พืชสมุนไพร ผักพื้นบ้าน ผลไม้ รวมกัน แบบผสมผสานไว้รับประทานและจำหน่ายเป็นรายได้ครอบครัว รวมไปถึงการผลิตปุ๋ยหมักจากเชื้อจุลินทรีย์ท้องถิ่น ส่งผลให้เกษตรกรมีสุขภาพดีรวมถึงทำให้สิ่งแวดล้อม จะช่วยลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรและลดสารปนเปื้อนจากการตกค้างในผลผลิต และผู้บริโภคมีโอกาสเลือกผักและผลไม้ที่ปลอดภัยต่อการบริโภค การผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษจะช่วยเพิ่มรายได้จึงเป็นทางเลือกใหม่สำหรับพื้นที่เกษตรกรรมของบ้านบัว ตำบลบ้านต๋อน กลุ่มวิสาหกิจผักปลอดสารได้ดำเนินการจัดทำโครงการขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ผ่านมาตรฐานการปฏิบัติเกษตรที่ดี (GAP) ซึ่งสามารถควบคุมคุณภาพทางการเกษตรได้ นอกจากนี้สินค้าจะได้มาตรฐานแล้วนั้นยังได้รับ การจดแจ้งรับรองมาตรฐาน GlobalGAP (หรือเดิมเรียกว่า EurepGAP)โดยเน้นผลผลิตทางการเกษตรปลอดภัยด้านอาหาร (Food Safety) สอดคล้องกับผลวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอ

ผ้าไหมบ้านห้วยหลึม พบว่าด้านการดำเนินงาน และด้านการผลิตจะเป็นไปอย่างมีระบบ และปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่ม ส่วนใหญ่จะเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม คณะกรรมการมีความเสียสละ (นงนุช อิ่มเรือง, 2554) สามารถสนับสนุนการบริโภคภายในจังหวัดได้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค มีความปลอดภัยจากสารพิษ และ/ หรือสารปนเปื้อน จึงทำให้มีปัจจัยในการบริหาร ได้แก่ กรรมการ ภาวะเปี่ยมภายในกลุ่มการตรวจสอบ การควบคุม กิจกรรมมีการจัดสรรผลประโยชน์ โดยกระบวนการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรม ซึ่งอธิบายถึงความสำคัญของการมีภาวะเปี่ยมเพื่อใช้ในการควบคุมการดำเนินงานการจัดภายในกลุ่มมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร รักดี (2556) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งจัดสรรให้คณะกรรมการ ส่วนที่สองจัดสรรให้สมาชิกกลุ่ม และส่วนที่สามนำเข้ากองทุนกิจกรรมของกลุ่ม ในส่วนของเรื่องภาวะผู้นำกลุ่มมีภาวะผู้นำทั้งผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอ กันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่กระบวนการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ความเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ตัวสมาชิก การบริหารจัดการ และข้อมูลข่าวสาร (วิทยา จันทะวงศ์ศรี, 2547) จึงทำให้วิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว มีระบบบริหารจัดการกลุ่มประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านการผลิต และปัญหา

ปัญหาด้านการผลิต ปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสำคัญกับผลผลิตเกษตรที่ปลอดภัยต่อสารเคมี เนื่องจากกระแสความสำคัญของสุขภาพและความตระหนักถึงภัยของสารเคมีเกษตรที่ตกค้างในผลผลิตในการผลิตผักและผลไม้ปลอดสารพิษบางประเภทไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากผู้บริโภคเล็งเห็นความสำคัญทางด้านสุขภาพกันเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่นิยมรับประทานผักและผลไม้ปลอดสารพิษเพราะได้มาตรฐานการผลิต จึงส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัวเช่นกัน เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรต้องใช้ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยว และได้ทำการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพื่อเพิ่มผลผลิตจึงจำเป็นต้องอาศัย ดิน น้ำ และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชผัก และผลไม้ปลอดสารพิษ ซึ่งสอดคล้องกับกมลพรรณ บุญสุทธิ์ (2548) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการกลุ่มโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษากลุ่มจักสานทองเหลือง พบว่าการบริหารจัดการบุคลากรมีส่วนสำคัญในการดำเนินงานโดยคนต้องมีความรู้มีทักษะในการทำงานและมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานซึ่งจะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จส่วนการบริหารจัดการด้านวัตถุดิบ ด้านการจัดการด้านเครื่องมือ และด้านการตลาดมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จด้านด้านผลิตภัณฑ์สอดคล้องกับ ปิยะดา พิศาลบุตร (2561) ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรีพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรีคือ ด้านประโยชน์ต่อสมาชิก ด้านการบริหารวิสาหกิจชุมชน ด้านการจัดการ สินค้า และบริการด้านการบริหารสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว และด้านการดำเนินงานที่ดี

ปัญหาด้านกระบวนการ พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขาดเทคโนโลยีนวัตกรรมสำหรับการเตรียมความพร้อมให้ผลผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐานเพื่อรองรับการให้บริการแก่ผู้บริโภค เช่น มีโรคและแมลงรบกวนส่งผลให้ได้ผลผลิตน้อย สอดคล้องกับลักษณะของวิสาหกิจชุมชนที่ดีคนในชุมชนต้องเป็นเจ้าของหลัก ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชนเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด และมีการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมายหลัก (กัญญามน อินทหว่าง, 2554) จึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมเข้ามาช่วยในเรื่องของการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ต้องการความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค เนื่องจากกระบวนการผลิตเกษตรปลอดสารพิษมีความเสี่ยงจากโรคและแมลง จึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในระบบการควบคุมพืช

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยามีความสัมพันธ์เชิงบวก ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Edi Defrancesco (2008) เรื่อง Effect of Entrepreneur and Firm Characteristics on the Business Success of Small and Medium Enterprises (SMEs) in Bangladesh พบว่า การดำเนินงานขององค์กรความสำเร็จทางธุรกิจของ SMEs ผู้ประกอบการ SMEs ที่ดำเนินงานมานานกว่าประสบความสำเร็จมากกว่าเปรียบเทียบกับผู้ที่เปิดใช้งานเป็นซึ่งเป็นทางด้านการเงินในการดำเนินธุรกิจ และระยะเวลาสั้นกว่าการปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) สะท้อนให้เห็นว่าครัวเรือนเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจ และสังคมและยังเห็นว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นอีกทั้งเป็นการสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่นและเห็นว่าการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียถึงถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยากับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับนัยสำคัญที่ 0.01 นั้นสอดคล้องกับ ชีระวัชร ภูระธีระ (2548 : 120-121) ศึกษาการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากรสชาติหวานบ้านบุ๋ม ตำบลเมืองที่ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการธุรกิจชุมชน ได้แก่ การวางแผน การผลิต การตลาด การเงิน การบริหารจัดการ การควบคุมและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง สมาชิกที่แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วม

การจัดการธุรกิจชุมชนไม่แตกต่างกันคือปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (H_0) หมายความว่าครัวเรือนคาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นคาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนและยังคาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่ามีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ด้านการวางแผน (Planning)

จากการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีกระบวนการทำงานสู่ความเข้มแข็งของวิสาหกิจ ได้นั้น เกิดจากการรวมกลุ่มของชุมชนที่มีความคิดและมีความเข้าใจตรงกันในการวางแผน ทำให้เกิดศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจ โดยมีวางแผนการบริหารจัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานจากข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษบ้านบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับนัยสำคัญที่ 0.01 สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้ และเห็นว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นการสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีนั้นเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่น การปลูกผักผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสียและเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภคและจากข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความสัมพันธ์เชิงบวก ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 สามารถอธิบายได้ว่าสมาชิกกลุ่มคาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น และคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน

จากข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญที่การมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการตลาด การจัดตั้งกลุ่มและคัดเลือกคณะกรรมการ การดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางภายในกลุ่ม การกำหนดรูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กำหนดระเบียบโครงสร้างของการทำงานภายในรวมถึงการมีส่วนร่วมในวางแผนด้านการประชาสัมพันธ์ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการวางแผนทุกในทุก ๆ ด้าน โดยมีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

1. เป็นกลุ่มจำหน่ายผักและผลไม้ปลอดสารพิษส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร (food safety) ประกอบด้วยการมีอาหารเพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการให้เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจของผู้บริโภค และสามารถเป็นต้นแบบที่ดีให้กับชุมชนอื่นได้

2. ส่งเสริมให้ใช้วัสดุเหลือใช้ในภาคการเกษตรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดด้วยการกำจัดวัสดุเหลือใช้จากภาคเกษตรกรรม อาทิ เศษใบไม้ ฟางข้าว ฟางข้าวโพด แกลบ ฯลฯ สามารถทำได้โดยนำวัสดุเหล่านี้ไปนำมาทำเป็นปุ๋ยชีวภาพ นอกจากเก็บไว้ใช้ปลูกผักและผลไม้ของสมาชิกบ้านบัวแล้ว ยังสามารถจำหน่ายให้กับชุมชนอื่นได้อีกด้วย

3. ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมโดยการเผาเพราะทำให้เกิดควันและฝุ่นละอองเป็นจำนวนมาก ก่อเกิดเป็นมลภาวะทางอากาศหากสมาชิกกลุ่มผักปลอดสารบ้านบัวให้ความร่วมมือกันและตระหนักถึงผลกระทบที่จะตามมาจากการเผาทำลายวัสดุที่เหลือใช้จากการเกษตรแล้วแต่นำวัสดุที่เหลือใช้นำกลับมาใช้ให้เป็นประโยชน์ย่อมทำให้ผลดีต่อทุก ๆ ฝ่ายอย่างแน่นอน

4. การลด ละ เลิก ใช้สารเคมีเพื่อเป็นแนวทางของเกษตรอินทรีย์ครบวงจรทำให้ได้ผัก ผลผลิตผักและผลไม้ที่มีคุณภาพ ไม่มีสารพิษตกค้าง เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภคช่วยทำให้ร่างกายมีสุขภาพที่ดี มีความแข็งแรง ไม่เจ็บได้ง่าย ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ช่วยทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น

5. เป็นอาชีพหลัก สร้างงาน สร้างรายได้ และความสามัคคี เพื่อจูงใจให้คนในชุมชนรู้สึกว่าจะมีความมั่นคงในอาชีพ มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพผลจากการหาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในการเข้าร่วมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา กับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความสัมพันธ์เชิงบวกนั้นสมาชิกกลุ่มคาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น คาดหวังว่าทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน และคาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มยอมรับ และเชื่อว่าการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษนั้น สามารถทำเป็นอาชีพหลักได้

6. ลดต้นทุนในการผลิต เพิ่มรายได้ก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจฐานราก เศรษฐกิจชุมชน และเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศได้

7. สร้างความอบอุ่นในครอบครัว โดยไม่ไปหางานทำต่างจังหวัดคนในชุมชนมีความรักผูกพันในบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง ก่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคมและประเทศชาติต่อไป

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวทำให้การดำเนินกิจกรรมสามารถอยู่รอดได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน ดังนั้นเกษตรกรกลุ่มผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ควรให้ความสำคัญกับการวางแผนคุณภาพผลผลิตเกษตร ตามความต้องการของตลาดเฉพาะพืชผักและผลไม้ปลอดภัย ส่งผลต่อต้นทุนการผลิตของเกษตรกรส่งผลให้เกษตรกรด้านรายได้ จึงได้หันมา ลด ละ เลิก การใช้สารเคมี เป็นการลดต้นทุนการผลิตและทำให้ผลผลิตออกมา รวมไปถึงเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทางดิน ทางน้ำ ทางอากาศ เพื่อให้คงอยู่และทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้

เมื่อมาตรการอีกทางหนึ่งที่ลดการนำเข้าสารพิษเข้าสู่วงจรเกษตรกรรม (Hiwasaki et al, 2016) ทำให้พบอยู่ 3 แนวทางในการบริหารจัดการ ได้แก่

แนวทางที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตเพื่อลดต้นทุนเพิ่มรายได้ เป็นการเพิ่มรายได้จากการปลูกพืชผักและผลไม้ เกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่สามารถเพิ่มราคาขายผลผลิตในตลาดได้ อาจส่งผลให้สูญเสียตลาดให้กับคู่แข่งได้ ดังนั้นควรมีหลักประกันในการเพิ่มรายได้ของกลุ่มเกษตรกร โดยไม่กำหนดราคาขายเพราะพืชผักและผลไม้มีราคาความเคลื่อนไหวตามความต้องการของตลาด เพื่อลดหรือควบคุมต้นทุนการผลิตภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1. แนวทางที่ 2 การบริหารจัดการแก้ปัญหาภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาในการผลิต โดยสามารถคาดคะเนเหตุการณ์อนาคตได้ตามกระบวนการบริหารจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค รวมไปถึงสามารถสร้างโอกาส สร้างรายได้ สร้างงานให้กับสมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติด้านการดำรงชีวิตอย่างมั่นคงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

แนวทางที่ 3 การเรียนรู้ด้านการเกษตรทฤษฎีใหม่ การเรียนรู้ของเกษตรกรเป็นการส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ โดยมีหลักคือ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน เป็นวิธีการบริหารทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสรรพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกเพื่อผู้บริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่มีเหลือจึงขาย มีการสร้างผลผลิตที่เพียงพอและสร้างความหลากหลายสำหรับเป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคงของครัวเรือน (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2562) ส่งเสริมให้เกษตรกรปฏิบัติเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยสามารถกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นตามทฤษฎีใหม่เป็นทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะช่วยให้บรรลุตามเป้าหมายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ตั้งไว้สอดคล้องกับในปัจจุบันมีผู้คนเริ่มสนใจสุขภาพของตนเองมากขึ้น จึงทำให้เกษตรกรได้ผลิตผักปลอดสารที่ตรงกับความต้องการของตลาด โดยมีการวางแผนการดำเนินงาน คือ การปรับปรุงการผลิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ โดยใช้หลัก ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว และการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ใหม่อยู่ตลอดเวลา แบบผสมผสานของชุมชนในกลุ่มปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว เพื่อให้มีความปลอดภัยทั้งต่อตัวผู้บริโภครวมถึงตัวเกษตรกรเองจากการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีการกำหนดทิศทางให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อผลักดันให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพและได้มาตรฐานของสากล ซึ่งรัฐบาลได้มีการนำยุทธศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เพื่อมาวางแผนปรับเปลี่ยนแก้ไขในการดำเนินงานให้เกิดการรองรับผลผลิตทางการเกษตรที่จะนำไปแข่งขันกับตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยก่อนหน้านี้ประเทศได้เริ่มใช้ Thailand 1.0 มาจนถึงปัจจุบันคือ Thailand 4.0 ก่อนอื่นต้องขออธิบาย Thailand 1.0 รัฐบาลเน้นการลงทุนทางภาคเกษตรกรรม Thailand 2.0 รัฐบาลเน้นลงทุนในอุตสาหกรรมเบาที่อาศัยแรงงานของคนจำนวนมาก Thailand 3.0 ซึ่งเป็นการเน้นหนักทางด้านอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก รัฐบาลจึงให้ความสำคัญในการเร่งการพัฒนาปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ จนนำไปสู่ Thailand 4.0 เป็น

การขับเคลื่อนประเทศด้วยความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการบริการระดับสูง การเปลี่ยนแปลงของประเทศมักจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนรวมถึงเกษตรกร รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐ จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของชุมชน ทำให้มีการวางแผนให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ โดยนำด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ เข้าไปช่วยเกษตรกร และยังมีวางแผนให้เกษตรกรลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก เช่น สารเคมี ปุ๋ยต่าง ๆ หันมาใช้ทรัพยากรภายในชุมชนเข้ามาทดแทน เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เป็นการลดต้นทุนในการผลิตให้กับเกษตรกรนั่นเอง หน่วยงานภาครัฐยังเข้ามาช่วยในเรื่องฟื้นฟูพื้นที่การเกษตรที่ได้รับสารเคมีตกค้างในดิน ในพืช ให้ปลอดภัยอีกทั้งช่วยการประชาสัมพันธ์และจัดหาตลาดให้กับกลุ่มผักปลอดสารให้มีพื้นที่ขายและกระตุ้นให้ชุมชนใกล้เคียงลดการใช้สารเคมี

ด้านการจัดองค์กร (Organizing)

การเขียนแผนงานโครงสร้าง ถือได้ว่าเป็นประเด็นที่สำคัญของการบริหารจัดการอีกขั้นตอนหนึ่ง เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่มีผลต่อการจัดการคนและงานภายในกลุ่ม เป็นการกำหนดจัดเตรียมความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สร้างความคล่องตัวในการดำเนินงานให้กับกลุ่มฯ จากข้อมูลการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผักผลไม้ปลอดสารบ้านบัวพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญด้านการมีส่วนร่วมในการจัดจำหน่ายผักและผลไม้ปลอดสารพิษการมีส่วนร่วมในการผลิตผักปลอดสารให้มีความปลอดภัยการมีส่วนร่วมในการออกบูทจัดนิทรรศการ การมีส่วนร่วมในฝึกอบรมที่ทางกลุ่มจัดตั้งขึ้น การมีส่วนร่วมให้ความสำคัญในการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในความถนัดของแต่ละท่าน ซึ่งทำให้มีโครงสร้างในการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบได้ด้วย ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม ฝ่ายเลขานุการ ฝ่ายเหรัญญิก ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และฝ่ายการตลาด ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีการกำหนดโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่ของกรรมการและสมาชิกในการดำเนินงานอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม ดังที่ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539, หน้า 139) ได้กล่าวว่า การจัดองค์การ คือ กระบวนการที่สามารถกำหนดกฎ ระเบียบ แบบแผน ในการปฏิบัติงานขององค์การซึ่งรวมถึงวิธีการทำงานร่วมกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติมา ปรีดีติล (2532, หน้า 26) ที่ว่า การจัดองค์การเป็นเทคนิคพื้นฐานการบริหารอย่างหนึ่ง มีลักษณะเป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การนั้น ๆ ขึ้นมา ช่วยให้ทราบถึงตำแหน่งหน้าที่ สถานะและการควบคุม ทำให้สามารถจัดโครงสร้าง ให้เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ขององค์การสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา ต้นสอน (2545) ได้กล่าวถึงองค์การแบบไม่เป็นทางการว่าเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคล เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันทั้งภายในระบบ และกิจกรรมที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมและสอดคล้องกับ สุทธิพร ชมภูคำ (2547 : 4) ว่าการบริหารทรัพยากรนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล และยังสอดคล้องแนวคิดของ วิโรจน์ สารรัตน์ (2542 : 92) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นโครงสร้างองค์กรของกลุ่มผักผลไม้ปลอดสารบ้านบัว ได้มีการกำหนดโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่ของกรรมการและสมาชิกในการดำเนินงานอย่างชัดเจนแล้ว คณะกรรมการกลุ่มจึงต้อง

ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายตามโครงสร้างองค์กรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และสมาชิกกลุ่มสามารถตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการได้

ด้านภาวะการเป็นผู้นำ (Leading)

การบริหารจัดการภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน พร้อมทั้งรับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการที่จะปรึกษาหารือกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน แต่การตัดสินใจส่วนใหญ่จะเป็นฉันทามติของกลุ่มและสมาชิกทุกคนได้ยอมรับเคารพภายใต้การนำของประธานกลุ่ม เนื่องจากมีความรู้ประสบการณ์ในการวางแผน การจัดหาตลาดรองรับผลผลิตที่จะเกิดขึ้น และผู้นำหรือประธานกลุ่มมีศักยภาพที่กล้าคิดกล้าทำ กล้าแสดงออกในการตัดสินใจ และมีวิสัยทัศน์ที่มองการไกลเพื่ออนาคตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของโรบบินส์ (Robbins, 1998, 9-10) กล่าวว่า การเป็นผู้นำเป็นผู้ให้คำแนะนำเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้วางแผนไว้ โดยพื้นฐานแล้ว การเป็น ผู้นำประกอบด้วย การนิเทศงาน การจูงใจ การนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การติดต่อสื่อสารและการขจัดความขัดแย้ง ดังนั้นสมาชิกจึงยอมรับกับประธานกลุ่มเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำในตัวเอง ในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา แห่งนี้มีการบริหารจัดการร่วมกัน จากข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการขายผักและผลไม้ปลอดสารพิษและ การมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาการขายผักและผลไม้ปลอดสารพิษจึงทำให้วิถีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สังคมเกิดความเข้มแข็ง แบบในด้านการใช้เทคโนโลยีเกษตรปลอดภัยต้นแบบหมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดเรื่องการทำเกษตรอย่างยั่งยืน ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและสังคมสอดคล้องกับ สุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ (2550, 81) ซึ่งเห็นว่าผู้นำจะต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการมีภาวะผู้นำ การจูงใจ และการติดต่อสื่อสารดังนั้นสมาชิกจึงยอมรับกับประธานกลุ่มเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำในตัวเอง ในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา แห่งนี้มีการบริหารจัดการร่วมกัน จึงมีวิถีความเป็นอยู่ และสังคมเข้มแข็งสามารถเป็นต้นแบบในด้านการใช้เทคโนโลยีเกษตรปลอดภัยต้นแบบหมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดเรื่องการทำเกษตรอย่างยั่งยืน ใส่ใจสิ่งแวดล้อม และสังคม โดยมี 2 ประเด็น คือ

1. บทบาทของผู้นำกับการขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีการทำงานของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างด้วยความคิดและแรงกดดัน การดำเนินงานของผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นไปอย่างลำบาก ซึ่งผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นผู้หญิงที่สังคมชนบทยังไม่ค่อยให้ความยอมรับ อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานที่ผ่านมาได้พิสูจน์จากสมาชิกกลุ่มฯ เห็นถึงความทุ่มเทการทำงานจึงได้มีบทบาทของความเป็นผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งที่ผ่านมาประธานกลุ่มผักผลไม้ปลอดสารบ้านตู่ ได้ดำเนินงานอย่าง

จริงจัง เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสมาชิกกลุ่มในด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการจัดจำหน่ายผัก และผลไม้ปลอดสารให้มีการส่งออกไปยังต่างประเทศสอดคล้องกับพินิจลักษณ์ พินิจกุล (2545 : 16) กล่าวว่า ผู้บริหารที่จะสามารถชักจูงให้บุคลากรทำงานจนเป็นผลสำเร็จจะต้องมีภาวะผู้นำคุณลักษณะ ส่วนบุคคลที่สำคัญสำหรับผู้นำคือ ความมีวุฒิภาวะ ความยืดหยุ่น ความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความมั่นใจในตนเอง และนอกจากนี้พฤติกรรมผู้นำแนวใหม่ พบว่า การมองการณ์ไกล การสร้างความไว้วางใจ การสร้างทีมงาน การเพิ่มอำนาจปฏิบัติการเป็นแบบอย่างที่ดี ภาวะรับผิดชอบและความคิดสร้างสรรค์ แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำมีความจำเป็นกับบุคคลหรือผู้นำในการในการปฏิบัติให้ได้ผลตามเจตนารมณ์คุณลักษณะและความสามารถในการแสดงบทบาทต่อผู้อื่น เราควรนำแนวทางการแสดงถึงภาวะผู้นำมาใช้ตามสภาพการณ์และความเหมาะสมของงาน บุคลากรและลักษณะของหน่วยงานหรือองค์การ

2. บทบาทในการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผัก และผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความพยายามในการผลักดันให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทางการดำเนินงานทำงานอย่างสม่ำเสมอ โดยได้ให้สมาชิกภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะร่วมกันวิเคราะห์ในการดำเนินงานของกลุ่ม ซึ่งหากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีการดำเนินงานดังกล่าว จะทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และมีความยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับ วิเชียร วิทย์อุดม (2548 : 3) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ เป็นลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่แสดงออกมา เมื่อได้ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม เป็นความสามารถที่เกิดขึ้นระหว่างที่มีการทำงานร่วมกันหรือร่วมอยู่ในเหตุการณ์เดียวกัน ที่จะทำให้งิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จ และยังสอดคล้องกับ เนตร์พัฒนา ยาวีราข (2549 : 7) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่นโดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น หรือผู้ที่ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความร่วมมือ มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกหรือสั่งการบังคับบัญชาประสานงานโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ให้กิจการงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ด้านการควบคุม (Control)

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นการกำหนดรูปแบบให้การทำงาน เป็นไปตามแผนของวิธีการควบคุมที่ได้กำหนดขึ้นโดยสมาชิกภายในกลุ่ม การควบคุมจะจัดทำไปพร้อมกับตรวจสอบคุณภาพในการทำงานและผลผลิตที่จะส่งออก โดยส่วนใหญ่จะมีคณะกรรมการของกลุ่มเป็นดูแลควบคุมตลอดเวลา โดยได้แบ่งหน้าที่การควบคุมออกเป็น 2 ประเภท

1. การควบคุมการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ต้องมีการตรวจสอบควบคุมด้านการจัดการตามแนวทางของบรรษัทภิบาล ประกอบด้วย หลักคุณธรรมหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคมและหลักความคุ้มค่าสอดคล้องกับ สมชาย น้อยฉ่ำ และคณะ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริการจัดการวิสาหกิจชุมชนอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า

สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรม มีส่วนร่วมในการควบคุมทางการเงิน มีกฎระเบียบชัดเจน

2. การบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทำควบคู่ไปด้วยกัน โดยพบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยให้ความสำคัญที่การมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการบริหารกระบวนการที่มีประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมมีการตรวจสอบกระบวนการทำงานภายในกลุ่มการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานภายในกลุ่มและการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตที่จะช่วยให้ได้ผลการควบคุมที่มีประสิทธิภาพโดยให้สมาชิกทุกคนเข้าร่วมการตัดสินใจเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการ กำหนดการควบคุมโดยอาศัยการประชุมตามวาระของสมาชิกกลุ่มในการปรึกษาหารือถึงเรื่องมาตรการการควบคุมเพื่อให้การปฏิบัติประสบความสำเร็จดังที่ฮอดเก็ตต์ (Hodgetts, 1990) ได้กล่าวว่าการควบคุม (Controlling) คือ การบังคับ หรือกำกับให้การทางต่าง ๆ เป็นไปตามแผน เพื่อที่จะป้องกันมิให้เกิดความเสียหายในประการทั้งปวง ผู้บริหารทุกคนย่อมต้องคอยควบคุมงานต่าง ๆ ที่ตนรับผิดชอบอยู่เสมอ กระบวนการควบคุมภายใต้ระบบการควบคุมที่จัดขึ้น คือการวัดผลงานที่ทำไปด้วยการเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนด เพื่อช่วยให้ทราบถึงข้อแตกต่างที่ผิดไปจากแผน และสามารถดำเนินการแก้ไขเข้าสู่ทิศทางที่ถูกต้องได้ เนื่องจากการที่ทำทุกอย่างจำเป็นต้องอาศัยคนเป็นผู้ทำการควบคุม จึงควรมีจุดสนใจที่การควบคุมให้ปฏิบัติงานเป็นผลดีเสมอ การรู้จักใช้ระบบการตอบแทนและลงโทษ จึงเป็นศิลปะสำคัญที่ผู้บริหารทุกคนจำต้องเข้าใจด้วยเสมอสมคิด บางโม (2546,98) ได้ให้ความหมายเรื่อง การควบคุม หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้และได้มาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่แล้วนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนและมาตรฐานที่กำหนดไว้ และยังสอดคล้องกับบาร์โธล และมาร์ติน (Bartol & Martin, 1997,8) ที่ให้ความหมาย การควบคุม หมายถึง กระบวนการที่ต้องปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอขององค์การในการที่จะปรับการปฏิบัติงานจริง ให้เป็นไปตามมาตรฐานและเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

การควบคุมคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร ในการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีการควบคุมคุณภาพของผลผลิต เนื่องจากมีผักและผลไม้ปลอดสารพิษออกมาจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้บริโภคเกิดความกังวลใจในเรื่องของคุณภาพผักและผลไม้ปลอดสารพิษ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจึงได้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคตั้งแต่ปลอดสารเคมี ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ทำให้มีคุณค่าที่อาหารที่สูงปลอดสารเคมีในการซื้อผลผลิตจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จึงได้มีการจดทะเบียนรับรองมาตรฐาน GlobalGAP (หรือเดิมเรียกว่า EurepGAP) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค โดยมาตรฐาน Global GAP คือ มาตรฐานภาคเอกชนสำหรับการผลิตสินค้าเกษตรของกลุ่มผู้ค้าปลีกในยุโรปที่มีมาจากมาตรฐาน GAP หรือ Good Agricultural Practice ขององค์การอาหารและเกษตรกรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Food and Agriculture Organization-FAO) ผักและผลไม้ที่ปลอดสารมีการตรวจคุณภาพของพื้นที่และวิเคราะห์ผลผลิตทุกครั้งเพื่อควบคุมมาตรฐานการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทำให้เกิดความเชื่อมั่นของผู้บริโภคได้ ทำให้มีการผู้บริโภค

มีการสั่งซื้ออย่างต่อเนื่อง จนผลผลิตออกมาไม่พอกับความต้องการของตลาด ดังที่ Drucker (1954) กล่าวว่า การตลาดเป็นหลักการพื้นฐานที่มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินธุรกิจ ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ผลลัพธ์สุดท้าย นั่นคือในแง่ของผู้บริโภคความสำเร็จจึงไม่ถูกนำมากำหนดโดยผู้ผลิต แต่ที่สำคัญคือผู้บริโภคเป็นผู้กำหนดสอดคล้องกับงานวิจัยของ สร้อยสุตา แสงจันทร์ (2560) การเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ (ผักปลอดสารพิษ) พบว่าผักที่ส่งขายปัจจุบันไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากการสร้างความเชื่อมั่นด้านการผลิตและด้านการจัดจำหน่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสุมา แก้วศักดิ์ (2555) พบว่า ผลผลิตในแปลงอินทรีย์บางชนิดก็เพียงพอต่อความต้องการ บางชนิดก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะการวางแผนด้านการผลิต พบว่ายังขาดเทคโนโลยีที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตต้องมีการวางแผนเพื่อกำหนดโครงการระยะยาวกันอย่างรอบคอบและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านวิชาการหรือด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ รวมไปถึงในเรื่องของการจัดสรรพื้นที่ปลูกผักและผลไม้ปลอดสาร เพื่อให้มีผลผลิตเพียงพอต่อความต้องการในตลาด ส่งผลให้กลุ่มชุมชนมีรายได้ คุณภาพชีวิตดีขึ้น ก็จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว ดังที่ รัชชัย พินิจใหม่ และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านนาโพธิ์ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การพึ่งตนเองทางด้านเทคโนโลยี เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีความปลอดภัยและได้รับมาตรฐานการผลิต

2. ข้อเสนอแนะการวางแผนด้านกระบวนการจัดอบรมหรือศึกษาดูงานกลุ่มใกล้เคียงหรือนอกสถานที่ รวมถึงการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในกลุ่มสมาชิกผักผลไม้ปลอดสารบ้านบัว เพื่อเป็นการส่งเสริมทางด้านกระบวนการจัดการองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ความชำนาญ ส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มผักผลไม้ปลอดสารบ้านบัวให้มีความเข้มแข็งได้นั้นต้องมีการสร้างเครือข่าย ดังที่ สุพจน์ อินทวงศ์ และคณะ (2558) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาเครือข่ายของผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทสินค้าเกษตรกรรมจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ด้านลักษณะเครือข่ายการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การจัดหาและแบ่งปันแหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต การใช้แรงงานและอุปกรณ์การผลิตร่วมกัน การสร้างช่องทางการตลาดเพื่อการจำหน่ายสินค้าและบริการร่วมกัน รวมถึงการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพในระยะยาวและยังสอดคล้องกับธัญชนก ชัยสุข (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายโดยวิธีขายตรงหรือขายผ่านสถาบันคนกลาง มีการส่งเสริมการตลาดฉะนั้นกลุ่มผักผลไม้ปลอดสารบ้านบัว ควรต้องมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้หลากหลายมากขึ้นและยังสอดคล้องกับ มนัสสรุรา ศรีหาพันธุ์รูป และคณะ เรื่อง การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหนองโพธิ์ ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการจัดการและองค์ประกอบในการจัดการ ด้านบุคคล โดยบุคคลในชุมชนมีการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความร่วมมือและมีเครือข่ายในการบริหาร

จัดการ จึงมีหน่วยงานเข้ามาช่วยในการดำเนินงานและการบริหารจัดการให้วิสาหกิจนั้นเกิดความเข้มแข็งด้านการเงิน มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ ให้แก่สมาชิกเพื่อเกิดความโปร่งใสในการบริหารจัดการทางด้านสามารถตรวจสอบได้ ด้านการจัดการและการดำเนินงาน ชุมชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่องเป็นการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจจากภูมิปัญญาของชุมชน ด้านการตลาด มีการนำสินค้าไปจำหน่ายในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ โดยเป็นการสร้างตราสินค้าให้มีคุณภาพและตรงต่อความต้องการของลูกค้าจึงมีการสั่งซื้อสินค้าอย่างต่อเนื่องจากลูกค้า

3. ข้อเสนอแนะด้านการประสานงาน ควรมีการประสานงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการทุกภาคส่วนเพื่อขอความช่วยเหลือสนับสนุนด้านการบริหารจัดการทักษะและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ อาทิ เรื่องของการลดต้นทุนวัตถุดิบการถนอมผักผลไม้ การแปรรูปผลผลิต การนำวัตถุดิบเหลือใช้มาทำเป็นปุ๋ย เพื่อสร้างมูลค่าให้สามารถเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานรากที่ยั่งยืนให้กับชุมชนต่อไป ดังที่ ภูมิพัฒน์ แก้วศรี และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกาแฟอินทรีย์รักษาบ้านผาแดงหลวง พบว่าลักษณะความเป็นชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การเป็นชุมชนที่มีการจัดการตนเอง การเป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ การเป็นชุมชนที่มีสันติภาพลักษณะทำงานให้ความสำคัญกับการคิดวิเคราะห์ กำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีหน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยส่งเสริมสนับสนุนตามกระบวนการบริหาร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบต่อการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นแนวทางในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

บรรณานุกรม

- กมลพรรณ บุญสุทธิ. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการกลุ่ม ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ : ศึกษากรณีกลุ่มจักสานทองเหลือง ตำบลท่าไข่ จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมส่งเสริมการเกษตร (2547). ระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช. หน้าที่ 41.
http://www.cedis.in.th/2017/download/26-02-2018_030203.pdf
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2555). คู่มืออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน. โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2560). ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) และแผนพัฒนาการเกษตรในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564). กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- กัญญาณ อินทวงศ์,วัลลภา ศรีทองพิมพ์. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาระบบการจัดการและความสำเร็จจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. [ม.ป.พ.]:นนทบุรี.
- กัลยาณี สูงสมบัติ. (2556). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่. (ออนไลน์). แหล่งที่4มา :
- กุสุมา แก้วศักดิ์ (2555). การพัฒนาตลาดพืชผักของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านสันทราย หมู่ 6 ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- โกวิท พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย: เอกสารตำราหลัก ประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิชาการเมือง การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- คณะกรรมการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์แห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์แห่งชาติ (พ.ศ.2560 – 2564). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff. (1981).การมีส่วนร่วมของชุมชน.
- ฐนิตา ปัตตานี. (2546). ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสถานีวิจัยกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฐิติพร ชมภูคำ. (2548). การบริหารเพื่อจัดการความรู้. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์, 10(3), (มกราคม-มีนาคม), 21-29.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล. (2545). วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็ดดิสันเพรส จำกัด.
- ณัฐนันท์ หลักคำ. (2554). หลักการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจโดยอาศัย หลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ผลิตสิ่งทอผ้าลายเกล็ดเต่า (กลุ่มเพลงฝ้าย). Issued: 2554-07-27 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตกาฬสินธุ์.

- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). **พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2550). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์
- ธวัชชัย พินิจใหม่ สุदारัตน์ แซ่มเงิน สาวิตรี รังสิภัทร และทิพวัลย์ สีจันทร์. (2560). การพึ่งตนเองของ
วิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านนาโพธิ์ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้าน
แฮลม จังหวัดเพชรบุรี **Journal of Community Development Research**
(Humanities and Social Sciences) 2017; 10(3).
- ธีระวัชร ภูระธีระ. (2548). **การบริหารจัดการธุรกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์บ้านบุทม ตำบลเมืองที่
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2552). **ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : บริษัท
ทริปเพิ้ลกรุ๊ปจำกัด.
- นงนุช อิ่มเรืองและสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์. (2554, เมษายน - มิถุนายน). “แนวทางการพัฒนา
ศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิม,” **วารสารการบริหารท้องถิ่น**. 4(2) : 1.
- พรทิพย์ อัยยิมาพันธ์. (2547). **Leadership for Organizational Effectiveness**, การบริหารคน.
3(24) : 65, 68.
- พรสวัสดิ์ ศิริศาสนันท์. (2555). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา**. จันทบุรี : คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราช
ภัฏรำไพพรรณี.
- พิชญลักษณ์ พิชญกุล. (2545). **เอกสารประกอบการเรียนวิชา 703202 หลักการจัดการ**. (เอกสาร
ประกอบคำสอน). เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พลสุข สังข์รุ่ง. (2550). **มนุษย์สัมพันธ์ในองค์การ**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: พี เคอินเตอร์ ปรีนท์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). **กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**.
กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ปิยะดา พิตาลบุตร. (2561). กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี. **วารสาร
อิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม**, 8(1), มกราคม –มิถุนายน.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2550). **ผู้นำที่ดีไม่มีเสื่อม**. กรุงเทพมหานคร. อนิเมทกรุ๊ป. หน้า 303.
- ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล และ หิรัญ แสงแก้ว. (2558). กระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการ
จัดทำแผนพัฒนาการเกษตร กรณีศึกษา ชุมชนบ้านโคกสูง ตำบลโนนแดง อำเภอบรบือ
จังหวัดมหาสารคาม, **วารสารเกษตรพระวรุณ**, 12(1) หน้า 49-58.
- ภูริพัฒน์ แก้วศรี. การเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
วาวีอำเภอแม่สรวย. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร** ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม
2561).
- ภูริพัฒน์ แก้วศรี ทศพล พงษ์ตะ กอบกุลณ คำปลอด ประยูร อิมิวัตร. (2560). การพัฒนาวิสาหกิจ
ชุมชนกาแปอินทรีรักษาป่า บานผาแดงหลวงกับความเข้มแข็งของชุมชน. **วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี**. 9:(3).

- มนัสส์สรุ ศรีหาพันธุ์รูป และคณะ. (2559). **การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม บานหนองโพงโพด ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น.การประชุมวิชาการ และนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1.**
- มณฑนา ข้าหาญ. (2545). **การศึกษาระบบการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนท้องถิ่นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (อุตสาหกรรมการศึกษา).**
พิษณุโลก. : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพิษณุโลก. ทยเอกสาร.
- มัลลิกา ต้นสอน (2546). **พฤติกรรมองค์กร.**(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : เอ็กเปอร์เน็ท.
- ไมเคิลคอมแจน (Domjan). (1996). **การจูงใจ.** [ออนไลน์]. [http://www.gotoknow.org/posts/492000%20\(12 \(สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2557\).](http://www.gotoknow.org/posts/492000%20(12%20(สืบค้นเมื่อวันที่%2026%20มีนาคม%202557)))
- ยุภา ประยงค์ทรัพย์. (2554). **การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กรณีประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.**
- ธรร สุนทรายุทธ. (2551). **การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป :ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา.**
กรุงเทพฯ : บริษัทเนติกุลการพิมพ์จำกัด .
- ธัญชนก ชัยสุข เดวิด ภีระบรรณแจ่มจิตร ภีระบรรณและสุลีสมาศ คำมุง. (2559). **การศึกษาศักยภาพ การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแพร่ชีพค. 2 (2) (2016): กรกฎาคม – ธันวาคม.**
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525.** กรุงเทพฯ: อักษรเจริญพัฒน์.
- ละเอียด คีลน้อย.(2558ก). **การทดสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณด้วย IOC และReliability analysis.** กรุงเทพฯ. บางกอกบลูพริ้นต์.
- ละเอียด คีลน้อย. (2558ข). **วิธีวิทยาการกำหนดขนาดของตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ**
กรุงเทพ.กรุงเทพ. บางกอกบลูพริ้นต์.
- โลเวลล์ (Lovell). (1980). **แรงจูงใจ.** [ออนไลน์].
[http://www.gotoknow.org/posts/492000%20\(12 \(สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2562\).](http://www.gotoknow.org/posts/492000%20(12%20(สืบค้นเมื่อวันที่%2026%20มีนาคม%202562)))
- วิเชียร วิทยอุดม. (2548). **ภาวะผู้นำ.** พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ธีระพลและไซเท็กซ์.
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. (2547). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา เศรษฐศาสตรธุรกิจบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น**
- วิโรจน์ สารรัตน์ (2542 : 92). **การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา.**
กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ
- ศรีปริญญา ฐปกระจำง. (2546). **ทิศทางการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกรมการพัฒนาชุมชน. วารสารพัฒนาชุมชน. 42(10):14-18.**
- ศิริพงษ์ลดาวัลย์ ณ อยุธยา (2540). **หน้าที่ทางการบริหาร.เชียงใหม่: โรงพิมพ์ดาว. หน้า 1**
- สมคิด บางโม. (2538). **หลักการจัดการ.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิทย์พัฒน์.

- สมชาย น้อยน้ำ วรินทร์ธร ธารสารสมบัติ และสุภา แสงจินดาวงษ์. (2018). การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. *KasemBundit Journal*. Volume 19. Special Edition March.
- สมยศ นาวิการ. (2538). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพมหานคร. ดอกหญ้า. หน้าที่ 18.
- สร้อยสุดา แสงจันทร์ (2560). **แนวทางการเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ (ผักปลอดสารพิษ) ของสมาชิกชุมชนบ้านถ้ำเสืออำเภอแก่งจวนจังหวัดเพชรบุรี**. สาขาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2542). **ทฤษฎีสังคมวิทยา: การสร้าง การประเมินค่าและการใช้ประโยชน์**. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สามารถ บุญรัตน์. (2561). รูปแบบการพัฒนาความเป็นธรรมชาติป่าไผ่ของผู้นำชุมชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*. 5:2:203 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2561).
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562). **โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)**. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2562 ได้จาก https://www.opsmoac.go.th/sustainable_agri-dwl-files-411991791868
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). **ภาวะความเป็นผู้นำ**. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- สุพจน์ อินทวงศ์ และกัญญามน อินทวงศ์. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษา กลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหล่มตำบลมะป้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 1(1). เดือนมกราคม-เมษายน 2558.
- สุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ (2550 : 81). **หลักการบริหารธุรกิจ**. กรุงเทพฯ : บริษัท จุดทอง.
- เสรี พงศ์พิศ. (2545). **วิสาหกิจชุมชนไม่ใช่ธุรกิจชุมชนในวิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก**. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็ดดิสันเพรส จำกัด. หน้า 85 – 86.
- แสวง รัตนมงคลมาศ. (2540). **การระดมมวลชนและการมีส่วนร่วมของมวลชน การจัดตั้งองค์กร การนำและการตัดสินใจทางสังคม**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัมพวัน ประเสริฐศักดิ์. (2549). **ภาวะผู้นำและการจูงใจ**. จันทบุรี : คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อาคม วัดโสง. (2547). **หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Aminul Islam, Aktaruzzaman Khan and Muhammad Obaidullah. (2011). Effect of Entrepreneur and Firm Characteristics on the Business Success of Small and Medium Enterprises (SMEs) in Bangladesh, *International Journal of Business and Management*, 6(3).
- Aminul Islam, Aktaruzzaman Khan, Muhammad Obaidullah and Syed Alam. (2011). Effect of Entrepreneur and Firm Characteristics on the Business, *International Journal of Business and Management*, 6(3); March 2011.
- Bartol, K. M. & Martin, D. C. (1991). *Management*. New York: McGraw - Hill.

- Bass, B.M. (1997). **New Paradigm of Leadership : An Inquiry into Transformational Leadership**. Mahwah, NJ : Lawrence Erlbaum.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). **Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity**. New York: World Developments.
- Daft, R.L. (2003). **Management. 6 th ed**. New York : Thomson.
- Drucker, F. Peter. (1954). **The Practice of Management**. New York : Harper & Brother
- Edi Defrancesco, Paola Gatto, Ford Runge and Samuele Trestini (2008). Effect of Entrepreneur and Firm Characteristics on the Business Success of Small and Medium Enterprises (SMEs) in Bangladesh. **International Journal of Business and Management**, 6(3).
- Ernest, Dale. (1973). **Theory and Practice**. New York : McGraw – Hill.
- Fornaroff , A. (1980). **Community Involvement in Health System for Primary Health Care**. Geneva : World Health Organization.
- Frederick, Herzberg et al. (1959). **The Motivation of work**. New York: John Wiley & Sons.
- Greenberg, Jerald and Baron, Robert A. (2003). **Behavior in Organizations : Under Stanading and Managing the Human Side of Work. 8 th ed**. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Halpin, T. B. (1966). **Theory and Research in Administration**. New York: MacMillian.
- Hodgetts, R. M. (1990). **Management: Theory process and practice (5th ed.)**. New York..
- Kotler, P. (1997). **Marketing management: analysis, planning implementation and control. (9th ed)**. New Jersey: Asimmon and Schuster.
- Kotler, P., Armstrong, G., Brown, L., and Adam, S. (2001). Marketing (5th edn). **Frenchs Forest, Australia: Prentice Hall**.
- Kotler, P., and Keller, K. L. (2003). Marketing Management: international edition. **Printice Hall. New Jersey**. Success of Small and Medium Enterprises (SMEs) in Bangladesh.
- Newman, William H. and Summer, Charles E. (1964). **The Process of Management**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Robbins & DeCenzo. (2004), Certo. (2003). Retrieved December 18, 2012, from <http://www.gotoknow.org/posts/447935>
- Yulk, G. (1998). **Leadership in Organization**. New Jersey : Prentice Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อใช้ประกอบการศึกษา หลักสูตรปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการและเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยมีการจัดทำแบบสอบถามเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เป็นจริงและถูกต้อง ในการประเมินผลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการดำเนินงานของท่านอย่างเป็นรูปแบบข้อมูลต่อไปนี้โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับการรับรู้ประโยชน์ และความคาดหวัง ในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

จึงใคร่ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามมา ณ ที่นี้ เป็นอย่างสูง

นางสาววิศรา คลังน่ม
นักศึกษาหลักสูตร สาขาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อาชีพหลัก(เลือกเพียง 1 ข้อ)

- 1 ☐ ข้าราชการ 2 ☐ บริษัทเอกชน/รัฐวิสาหกิจ 3 ☐ เกษตรกร
4 ☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 5 ☐ รับจ้าง 6 ☐ อื่น ๆ

3. ระดับการศึกษาสูงสุด(เลือกเพียง 1 ข้อ)

- 1 ☐ ระดับชั้นประถมศึกษา 2 ☐ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ☐ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ปวส.
3 ☐ ปวส. / อนุปริญญา
4 ☐ปริญญาตรี 5 ☐ปริญญาตรีขึ้นไป

4. รายได้ต่อเดือน (เลือกเพียง 1 ข้อ)

- 1 ☐ น้อยกว่า 10,000 บาท 2 ☐ 10,000 – 15,000 บาท
3 ☐ 15,000 – 20,000 บาท 4 ☐ มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นการรับรู้ประโยชน์ และความคาดหวังในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องว่าง ตรงตามความเห็นตามที่เป็นจริงกับท่านมากที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การรับรู้ประโยชน์ในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา					
1. ครั้วเรือนของท่านเห็นว่ามีประโยชน์แล้วช่วยเพิ่มรายได้					
2. ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าการก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างสูงสุดในด้านเศรษฐกิจ และสังคม					
3. ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น					
4. ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการสนับสนุนให้ ลด ละ เลิก การใช้สารเคมี					
5. ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าเป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีมในท้องถิ่น					
6. ครั้วเรือนของท่านเห็นว่าการปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้ผลดีมากกว่าผลเสีย					
7. ครั้วเรือนของท่านเล็งเห็นถึงผลกระทบที่จะทำลายสุขภาพผู้บริโภค					
ความคาดหวังในการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา					
1. ครั้วเรือนของท่านคาดหวังว่าจะทำให้รายได้ภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น					
2. ครั้วเรือนของท่านคาดหวังว่าจะทำให้ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีงานทำ					
3. ครั้วเรือนของท่านคาดหวังว่าจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น					
4. ครั้วเรือนของท่านคาดหวังว่าจะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนของท่าน					
5. ครั้วเรือนของท่านคาดหวังว่าเป็นการให้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า					

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของท่านในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้
ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องว่าง ตรงตามความเห็นตามที่จริงกับท่านมากที่สุด

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอด สารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน					
1. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มและคัดเลือกคณะกรรมการ					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบโครงสร้างของการทำงาน ภายใน					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางภายในกลุ่ม					
6. ท่านมีส่วนร่วมในวางแผนด้านการประชาสัมพันธ์					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการตลาด					
ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม					
1. ท่านมีส่วนร่วมให้ความสำคัญในการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม ร่วมกัน					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในความถนัดของแต่ละ ท่าน					
3. ท่านมีส่วนร่วมในฝึกอบรมที่ทางกลุ่มจัดตั้งขึ้น					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการผลิตผักและผลไม้ปลอดสารพิษให้มีคุณภาพ					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดจำหน่ายผักและผลไม้ปลอดสารพิษภายใน ชุมชน					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการแปรรูปผักและผลไม้ปลอดสารพิษ					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการออกบูท จัดนิทรรศการ					
ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์					
1. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ภายในกลุ่มให้ยุติธรรม					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาการขายผักและผลไม้ปลอดสารพิษ					

3. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการขายผักและผลไม้ปลอดสารพิษ					
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
1. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานภายในกลุ่ม					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการบริหารกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการทำงานภายในกลุ่ม					
4. ท่านมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตที่จะช่วยให้ได้ผลการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ					

**ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ
ดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา**

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ ☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว ชื่อ..... นามสกุล

2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

3. สถานที่ติดต่อ เลขที่..... หมู่ที่.....ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000.....

4. อายุ..... ปี

5. อาชีพหลัก(เลือกเพียง 1 ข้อ)

1 ☐ รับราชการ 2 ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ 3 ☐ เกษตรกร

4 ☐ โอท็อป

5 ☐ แม่บ้าน 6 ☐ พนักงานธุรกิจเอกชน 7 ☐ รับจ้าง

8 ☐ วิสาหกิจชุมชน

9 ☐ ค้าขาย 10 ☐ อื่น ๆ

6. ระดับการศึกษาสูงสุด(เลือกเพียง 1 ข้อ)

1 ☐ ประถม 2 ☐ มัธยมต้น 3 ☐ มัธยมปลาย /ปวช. 4 ☐ ปวส. /

อนุปริญญา

5 ☐ปริญญาตรี 6 ☐ สูงกว่าปริญญาตรี 7 ☐ อื่นๆ.....

**ส่วนที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว
ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา**

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีกระบวนการบริหารจัดการอย่างไร

.....

.....

.....

2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของท่านมีการวางแผนปฏิบัติงานในลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีความสามารถเป็นผู้นำให้กลุ่มวิสาหกิจก้าวไปข้างหน้าด้วยการกระตุ้นกลุ่มอย่างไร

.....

.....

.....

4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ฝึกปลอดสารมีการควบคุมการผลิตอย่างไรเพื่อให้ได้มาตรฐานสินค้าการเกษตร

.....

.....

.....

5. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
มีแนวทางอย่างไรในการบริหารจัดการกลุ่มให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของตลาดอย่างไร

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามในการวิจัย

ดร.นิตยา วงศ์ยศ	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารศาสตร์) การบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ผศ.ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารศาสตร์) การบริหารเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ รองคณบดี วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ดร.ภควรรณ อินทรา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม อาจารย์ประจำ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

ที่ บศ.๐๐๑/ว ๑๑

สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
๒๒๒/๒ ถนน พหลโยธิน ตำบล บ้านต้า
อำเภอเมืองพะเยา พะเยา ๕๖๐๐๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้อนุมัติโครงงานวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. เครื่องมือวิจัย

ด้วย นางสาววิศรา คลั่งนุ่น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก ได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ภายใต้การควบคุมของ ดร.นิตยา วงศ์ยศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในการนี้ ฝ่ายบัณฑิตศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ขอขออนุญาตท่านเป็นผู้อนุมัติโครงงานวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันธุ์งาม)

คณบดีคณะวิทยาการจัดการ

ที่ บศ.๐๐๑/ว ๑๑

สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
๒๒๒/๒ ถนน พหลโยธิน ตำบล บ้านต้า
อำเภอเมืองพะเยา พะเยา ๕๖๐๐๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้อนุมัติโครงงานวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. เครื่องมือวิจัย

ด้วย นางสาววิศรา คลั่งนุ่น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก ได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ภายใต้การควบคุมของ ดร.นิตยา วงศ์ยศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในการนี้ ฝ่ายบัณฑิตศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ขอขออนุญาตท่านเป็นผู้อนุมัติโครงงานวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันธุ์งาม)

คณบดีคณะวิทยาการจัดการ

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

ที่ บศ.๐๐๑/ว ๑๑

สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
๒๒๒/๒ ถนน พหลโยธิน ตำบล บ้านด้า
อำเภอเมืองพะเยา พะเยา ๕๖๐๐๐

๖ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตขอทราบข้อมูลงานวิจัย

เรียน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านด้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ด้วย คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิกได้เปิดทำการสอนในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ โดยหลักสูตรกำหนดให้นักศึกษา ต้องจัดทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นางสาววิศรา คลังนุ้ม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านด้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ภายใต้การควบคุมของ ดร.นิตยา วงศ์ยศ อาจารย์ที่ปรึกษา

ทางคณะวิทยาการจัดการ จึงขออนุญาตขอทราบข้อมูลงานวิจัยที่สามารถเปิดเผยให้กับนักศึกษาได้ ในเรื่องเกี่ยวกับ การบริหารจัดการภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านด้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยนักศึกษาคณะจะดำเนินการเก็บข้อมูล เพื่อนำมาใช้ประกอบกับวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในการนี้ ฝ่ายบัณฑิตศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันธุ์งาม)

คณบดีคณะวิทยาการจัดการ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล

นางสาววิศรา คลังนุ้ม

วันเดือนปีเกิด

29 กรกฎาคม 2535

ที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 94 หมู่ 4 ตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา
จังหวัดพะเยา 56000

โทรศัพท์มือถือ 08 6440 3544

สถานที่ทำงาน

กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยาเลขที่ 19 หมู่ 2
ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

ประวัติการศึกษา

วิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2557